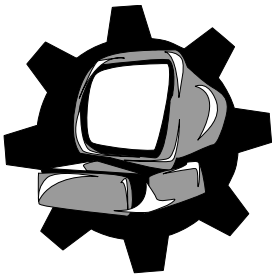

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра "ОСНОВИ ПРОЕКТУВАННЯ МАШИН"

ДМ-Кпр-03

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ З ДЕТАЛЕЙ МАШИН
Розділ 3
"ПРОЕКТУВАННЯ ВАЛІВ ТА ЇХ ОПОР НА ПІДШИПНИКАХ
КОЧЕННЯ"
для студентів напрямків
"Інженерна механіка" та "Машинобудування"

2011

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ З ДЕТАЛЕЙ МАШИН
Розділ 3
"ПРОЕКТУВАННЯ ВАЛІВ ТА ЇХ ОПОР НА ПІДШИПНИКАХ
КОЧЕННЯ"
для студентів напрямків
"Інженерна механіка" та "Машинобудування"

Розглянуто на засіданні кафедри
"Основи проектування машин"
Протокол № 10 від 8.02. 2011 р.

Затверджено на засіданні Навчально-
методичної ради ДонНТУ
Протокол № 3 від 5.05. 2011 р.

2011

УДК 621.01 (071)

Методичні вказівки до виконання курсового проекту з деталей машин. Розділ 3. Проектування валів та їх опор на підшипниках кочення (для студентів напрямку "Інженерна механіка)/ Автори: В. П. Оніщенко, В. Г. Нечепасєв, В. П. Блескун, П. М. Матеко, .О. М. Гнисько, – Донецьк: ДонНТУ, 2011. - 106 с.

Наведено рекомендації, методики розрахунку, основні довідкові дані, які необхідні для проектування валів та їх опор на підшипниках кочення при виконанні розрахунково-графічних, самостійних робіт і курсового проекту по дисципліні "Деталі машин".

Автори:

В. П. Оніщенко, проф., д.т.н.

В. Г. Нечепасєв, проф., д.т.н.

В. П. Блескун, доц., к.т.н.

П. М. Матеко, доц.

О. М. Гнисько, доц., к.т.н.

Відповідальний за випуск

В.Г. Нечепасєв, д.т.н., проф., зав.
каф. "Основи проектування
машин"

© Донецький національний технічний університет, 2011 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. ОРІЄНТОВНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ДІАМЕТРІВ ВАЛІВ ТА ЕСКІЗНА КОМПОНОВКА РЕДУКТОРА.	6
1.1. Загальні зауваження.	6
1.2. Орієнтовне визначення діаметрів посадкових повер- хонь валів	7
1.3. Визначення лінійних розмірів вала і ескізне компо- нування редуктора	8
1.4. Розробка розрахункової схеми вала редуктора.	9
2. УТОЧНЕННЯ ДІАМЕТРА ВАЛА ТА ЙОГО КОНСТРУЮВАННЯ	19
2.1. Визначення навантажень, що діють на вал	19
2.2. Визначення напрямку дії сил	23
2.3. Визначення внутрішнього крутного і внутрішнього згинального моментів у перерізах вала	23
2.4. Вибір матеріалу для виготовлення валів	26
2.5. Уточнення орієнтовно визначеного діаметра вала	35
2.6. Конструювання валів	36
2.7. Розрахунок шпонкових і шліцьових з'єднань	43
3. ПЕРЕВІРОЧНИЙ РОЗРАХУНОК ВАЛА НА МІЦНІСТЬ.	45
3.1 Розрахунок вала на опір втомі	45
3.2 Розрахунок вала на статичну міцність	51
3.3. Приклад перевірного розрахунку вала	52
4. ОСТАТОЧНИЙ ВИБІР ПІДШИПНИКІВ КОЧЕННЯ	57
4.1 Розрахунок довговічності підшипника кочення	57
4.2 Зведене навантаження на підшипник при постійному і змінному у часі зовнішньому навантаженню	58
4.3. Визначення осьового навантаження на підшипники	60
4.4. Приклад розрахунку підшипників кочення	63
4.5. Змащення підшипників кочення	65
4.6. Рекомендації до вибору ущільнювальних пристроїв	67

5. РОЗРАХУНОК ВАЛІВ, ПІДШИПНИКІВ КОЧЕННЯ, ШПОНКОВИХ ТА ШЛІЦЬОВИХ З'ЄДНАНЬ ЗА ДОПОМОГОЮ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	70
5.1. Розрахунок валів	71
5.2. Розрахунок підшипників кочення	73
5.3. Розрахунок шпонкових та зубчастих (шліцьових) . . . з'єднань	75
ВИСНОВКИ	77
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	77
Додаток А. Способи осьової фіксації і регулювання по- ложення підшипника в корпусі	80
Додаток Б1. Характеристики підшипників кулькових ра- діальних однорядкових, ДСТ 8338-75.	81
Додаток Б2. Характеристики підшипників роликкових ра- діальних сферичних дворядкових, ДСТ 5720-75	83
Додаток Б3. Характеристики підшипників роликкових ра- діально-упорних конічних, ГОСТ 27365-87	84
Додаток Б4. Характеристики підшипників радіальних з короткими циліндричними роликами, ДСТ 8328-75	87
Додаток Б5. Характеристики підшипників кулькових ра- діально-упорних однорядкових, ДСТ 8328-75	90
Додаток В. Розміри шпонок призматичних і пазів для них, ДСТ 23360-78	91
Додаток Г. Розміри прямо бічних шліцьових з'єднань, ДСТ 1139-80	92
Додаток Д. Гумові армовані манжети для валів, ДСТ 8752-79	93
Додаток Ж. Приклад виконання робочого креслення ва- ла-шестірні	106

ВСТУП

Деталі машин, які обертаються навколо своєї осі, встановлюються на валах, або осях, що забезпечує постійне положення осі обертання цих деталей.

Вали – це деталі, на яких, в свою чергу, розташовуються деталі обертального руху – зубчасті колеса, шківни, зірочки, пів муфти і т. інше. Вали передають обертальний момент від одної деталі до другої вздовж своєї осі, а також підтримують ці деталі, забезпечуючи їх нерухомість відносно вала. На відміну від валів осі не передають обертальний момент, а тільки підтримують деталі, які на них розташовані.

Вали та осі найчастіше встановлюються у корпус редуктора на підшипниках кочення, що забезпечує можливість обертання валів відносно нерухомого корпусу редуктора, а також підвищує значення коефіцієнта корисної дії машини. При цьому вісь обертання вала зостається нерухомою відносно корпусу редуктора.

В редукторах машин найчастіше вживаються прямі вали циліндричної форми. Вали відносяться до найбільш відповідальних деталей, оскільки коли ламається вал – не тільки редуктор, але і уся машина виходить з ладу.

Основним розрахунковим навантаженням вала є обертовий момент та поперечні сили, які викликають відповідно кручення та згинання вала. Вплив стискаючих сил, або сил, що розтягують вал, дуже малий і, як правило, не враховується.

Розрахунок осей є частковим випадком розрахунку валів при нульовому значенні обертового моменту.

Розрахунок валів виконується після розробки конструкції деталей, які встановлюються на валах. Оскільки об'єктом курсового проекту по деталям машин є багатоступінчастий редуктор, то на валах монтуються такі деталі передач: колеса циліндричної і конічної зубчастих передач, колеса та черв'яки черв'ячних передач, зірочки ланцюгових передач, шківни пасових передач, деталі муфт, що з'єднують вали редуктора з двигуном або робочим органом, а також допоміжні елементи.

Вихідними даними для розрахунку є:

- номінальні обертальні моменти на валах;
- частоти обертання валів;

- ділильні діаметри зубчастих і черв'ячних коліс, що змонтовані на валах;
- сили, що виникають у зачепленнях та на хвостовиках валів;
- діаметри валів у місці посадки зубчастих коліс, що були визначені під час проектування зубчастих передач;
- довжини маточин та зубчастих вінців, що були визначені під час проектування зубчастих передач.

Послідовність розрахунку вала полягає у наступному:

- визначення орієнтовного значення діаметра вала з метою встановлення його довжини та розподілу поперечного навантаження, для чого виконується ескізна компоновка редуктора;
- проектний розрахунок вала та уточнення його конструкції;
- перевірочний розрахунок вала на втомну міцність або на статичну міцність по максимальним перевантаженням.

Конструювання валів, вибір і перевірочний розрахунок підшипників опор доцільно проводити паралельно, оскільки вихідні дані, отримані при проектуванні передач є спільними для проектування валів та опор. Слід підкреслити, що прийняті рішення по конструюванню вала та підшипникового вузла пов'язані одне з одним і використовуються, уточнюються під час проектування як вала, так і підшипникових опор.

Результатом виконання етапу є виконання складального креслення вузла - вала в зборі; робочих креслень деталей, вказаних викладачем; остаточний вибір стандартизованих деталей машин (шпонок, шліців, підшипників кочення). На підставі проведених розрахунків і розробленої компоновочної схеми редуктора виконується складальне креслення загального виду редуктора.

1. ОРІЄНТОВНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ДІАМЕТРІВ ВАЛІВ ТА ЕСКІЗНА КОМПОНОВКА РЕДУКТОРА

1.1. Загальні зауваження

Щоб сконструювати вал, необхідно визначити усі осьові (лінійні) розміри вала. Для цього необхідно виконати компоновку редуктора, що є обов'язковим етапом виконання курсового проекту, особливо при проектуванні двох - та трьохступінчастих редукторів.

При ескізному конструюванні редуктора вирішуються наступні питання:

- визначається відносне розташування деталей у редукторі, насамперед відстань між опорами валів і положення зубчастих коліс щодо цих опор;

- на підставі наближених розрахунків визначається конструктивна форма валів, корпуса та інших деталей без з'ясування подробиць їхньої конструкції;
- вибирається спосіб змащення передач і підшипників.

Компонування рекомендується виконувати на міліметровому папері в масштабі 1:1, 1:2, якщо це дозволяють розміри редуктора (це дозволить легше скласти уявлення про розміри редуктора).

1.2. Орієнтовне визначення діаметрів посадкових поверхонь валів

Діаметри валів у місцях посадки зубчастих і черв'ячних коліс орієнтовно визначені при розрахунку зубчастих коліс.

У випадку, коли діаметри вала під зубчастими (черв'ячними) колесами є невідомими орієнтовно їх можна визначити з розрахунку тільки на кручення. При цьому, з метою врахування деформації згинання, занижуються значення допустимих напружень на кручення

$$d_g = 3 \sqrt{\frac{T_{кр}}{0,2[\tau]_{кр}}}, \text{ мм} \quad (1.1)$$

де $T_{кр}$ – обертовий момент, що діє на валу, $H \cdot м$;

$[\tau]_{кр}$ – занижене значення допустимих дотичних напружень кручення, $МПа$. Для валів зі сталей Ст5; Ст6; 35; 40; 45 приймають: при визначенні діаметра вихідного кінця $[\tau]_{кр} = 20...25 МПа$; при визначенні діаметра проміжного вала $[\tau]_{кр} = 10...20 МПа$.

Отримане значення діаметра вала приймається рівним найближчому більшому значенню з таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Нормальні лінійні розміри (ДСТ 6636-69)

10; 10,5; 11; 11,5; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 24; 25; 26; 28; 30; 32; 34; 36; 38; 40; 42; 45; 48; 50; 53; 56; 60; 63; 67; 71; 75; 80; 85; 90; 95; 100
Наведений ряд розмірів можна розширити, застосовуючи множники 0,1 і 10

Діаметри шипів валів можна приймати

$$d_{ш} = (0,8...0,95) \cdot d_g,$$

де d_g - діаметр вала під зубчастим або черв'ячним колесами.

Отриманий розмір діаметра шипа округляють у відповідності зі стандартизованим діаметром внутрішнього кільця підшипника ко-

чення: 10, 12, 15, 17, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 105, 110, 120, 130...мм.

Діаметри вхідних кінців швидкохідного d_{MB} і тихохідного d_{MT} валів призначають

$$d_M = (0,85..0,95)d_{ш}, \quad (1.2)$$

з наступним округленням отриманих діаметрів до стандартного значення за ГОСТ 6636-69. Діаметр вихідного кінця швидкохідного вала d_{MB} погоджують з діаметром вала електродвигуна d_9

$$d_{MB} = (0,8...1,2)d_9. \quad (1.3)$$

При великій різниці діаметрів вихідного кінця швидкохідного вала та електродвигуна важко підібрати муфту. Тому доцільно діаметр вхідного вала редуктора збільшити у порівнянні з розрахунковим значенням у 1,3...1,5 рази.

При наявності між електродвигуном і редуктором пасової чи ланцюгової передачі, враховується вплив сили з боку цих передач шляхом збільшення діаметра хвостовика вала на 15...20%. Після цього коригують діаметри шипа і вала під шестірнею та остаточно приймають конструкцію вала (вала-шестірні).

1.3. Визначення лінійних розмірів вала і ескізне компоновання редуктора

Для виконання компоновки також необхідно знати розміри окремих елементів корпусу редуктора, зазори між окремими деталями, розміри деяких стандартних деталей.

Товщина стінки корпусу редуктора (мм):

- одноступеневого (не менш 7 мм) $\delta = 0,025 \cdot a_w + 1$;
- двоступеневого (не менш 8 мм) $\delta = 0,025 \cdot a_{wm} + 3$;
- триступеневого (не менш 8 мм) $\delta = 0,025 \cdot a_{wm} + 5$,

де a_w - міжосьова відстань, мм;

a_{wm} - міжосьова відстань тихохідного ступеню, мм.

По визначеному раніше діаметру шипа $d_{ш}$ орієнтовно визначається ширина підшипника

$$b_n = (0,4...0,5)d_{ш} \quad (1.4)$$

Отримане значення b_n погоджується з табл. 1, після чого схематично зображують підшипник на листі ескізної компоновки.

Відстань від торця підшипника кочення до стінки корпусу редуктора:

- при рідкому мастилі підшипника з ванни редуктора: $c = 0,1\delta$;
- при консистентному (густому) мастилі в підшипниках: $c = (0,4...0,6)\delta$.

Зазор між внутрішніми стінками корпусу і поверхнями обертових деталей

$$a = (1,0...1,2)\delta. \quad (1.5)$$

Мінімальний зазор між поверхнями обертових деталей, що допускається

$$\Delta \geq 0,4\delta. \quad (1.6)$$

Зазор між торцевими поверхнями зубчастих та черв'ячних коліс

$$e = (0,4...0,6)\delta. \quad (1.7)$$

Ширина фланця для кріплення кришки до корпусу редуктора

$$K = (4...5)\delta. \quad (1.8)$$

Відстань між торцями валів співвісних редукторів (рис. 1.5)

$$\delta_m = (0,7...1,0)\delta. \quad (1.9)$$

Приклади ескізного компоунування представлені на рис. 1.2...1.9. Ескізне компоунування простих за компоункою редукторів обмежуються однією проекцією (рис. 1.2...1.7), для більш складних (наприклад, черв'ячно-циліндричних) компоунування містить дві проекції (рис. 1.8, 1.9), тому що тільки в цьому випадку можна визначити відстань між віссю черв'ячної та наступної зубчастої передачі.

1.4. Розробка розрахункової схеми вала редуктора

При складанні розрахункової схеми вал розглядається як балка, що лежить на шарнірних опорах і піддана згину і крученню від дії зовнішніх навантажень. Використовують три основних типи опор: шарнірно-нерухома, шарнірно-рухома, жорстка (защемлення). Жорстка опора зустрічається іноді в опорах нерухомих осей. Для обертових осей і валів защемлення не допускається.

Розрахункові навантаження, визначені по довжині зубів зубчастих коліс, пальців пружних муфт, уздовж шпонок, зубців шліцьових валів замінюють зосередженими силами, прикладеними посередині довжини елементів, що передають сили, моменти.

Після виконання ескізного компоновання визначаються розрахункові довжини окремих ділянок вала. Ці довжини можуть бути визначені:

- безпосереднім виміром відповідних розмірів (з урахуванням масштабу зображення);
 - розрахунком по складових елементах розрахункових довжин.
- Відстань між опорами вала черв'яка (рис.1.8, рис.1.9)

$$l_1 = (0,8...1,0) d_{a2}, \quad (1.10)$$

де d_{a2} – діаметр кола виступів черв'ячного колеса.

Відстань між опорами швидкохідного вхідного вала кінчної передачі (рис.1.2, рис.1.4) можна визначити по діаметру цього вала

$$l_1 = (2,5...3,0) d_{e1}. \quad (1.11)$$

Для визначення довжин хвостовиків валів (вхідного і вихідного) можна попередньо вибрати стандартизовані муфти, узявши із довідників параметр l_m – довжину посадкової поверхні пів муфти.

На схемах приводів, у яких на хвостовиках встановлено шків пасової передачі або зірочка ланцюгової передачі, довжину хвостовика визначається попередньо

$$l_{xв} = (1,2...1,8) d_{xв}. \quad (1.12)$$

Для проміжного вала на рис. 1.1 відстані між площинами дії поперечних сил дорівнюють

$$\begin{aligned} L_1 &= 0,5b_{n2} + c + a + 0,5b_3; \\ L_2 &= 0,5(b_3 + l_{cm2}) + e; \\ L_3 &= 0,5b_{n2} + a + c + 0,5l_{cm2}. \end{aligned} \quad (1.13)$$

Приклад розрахункової схеми вала представлено на рис. 1.1.

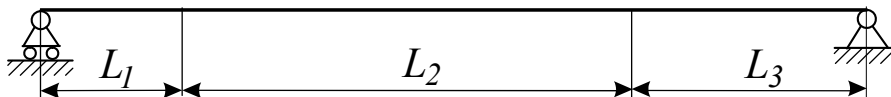

Рисунок 1.1 – Приклад розрахункової схеми вала

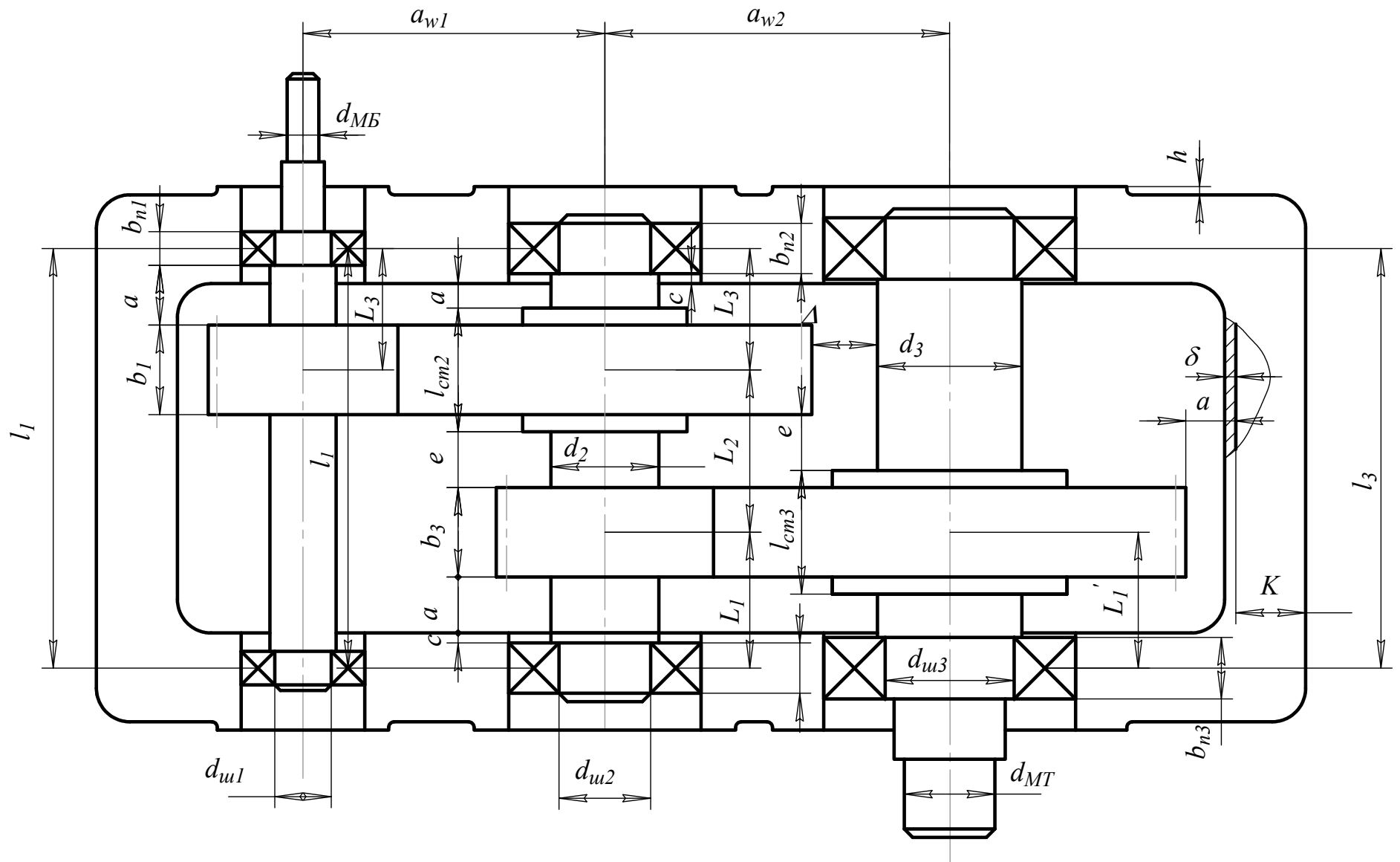

Рисунок 1.2 Ескізне компонування двоступеневого циліндричного редуктора

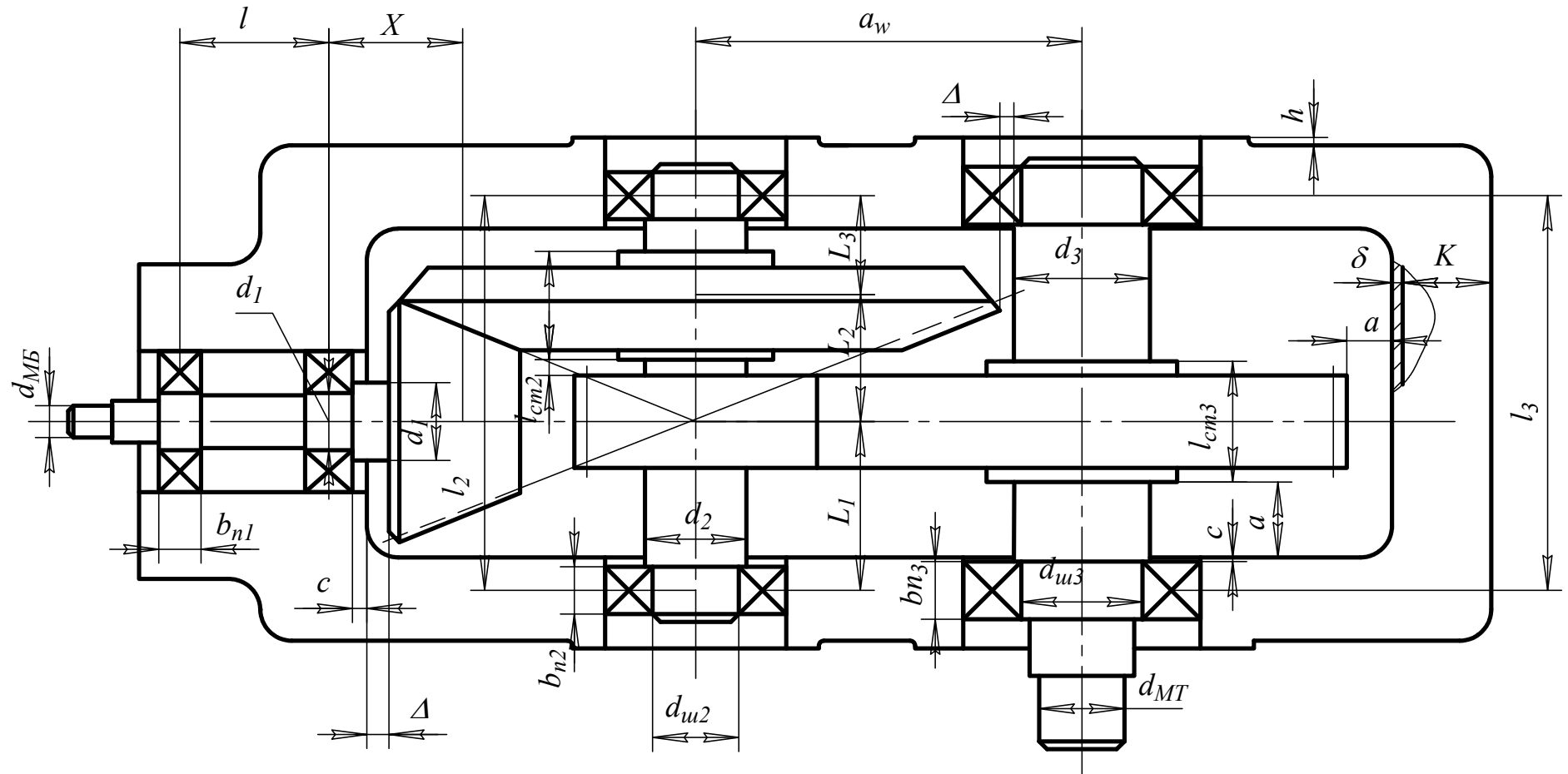

Рисунок 1.3 Ескізне компоунвання двохступеневого конічно-циліндричного редуктора

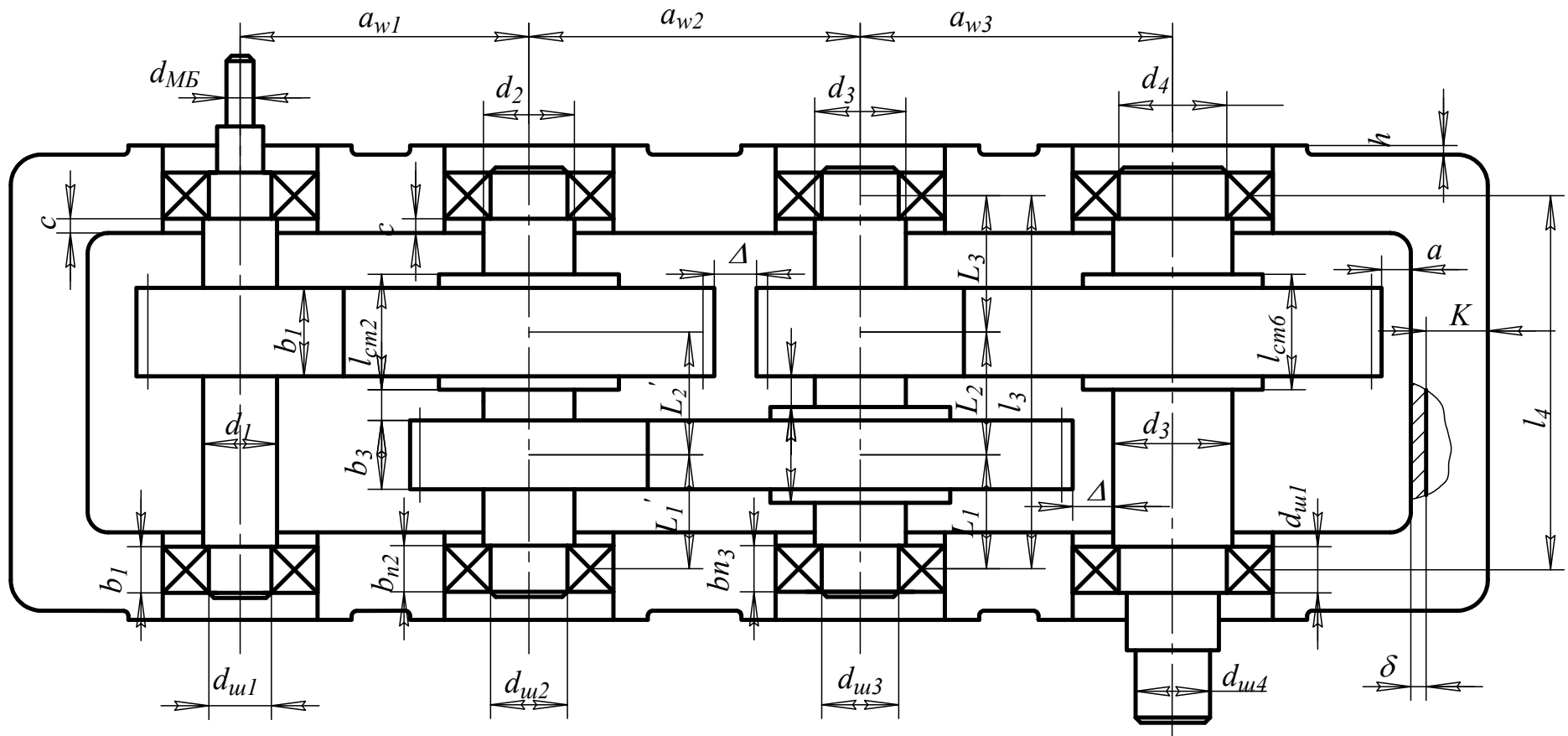

Рисунок 1.4 Ескізне компоунвання трьохступеневого циліндричного редуктора

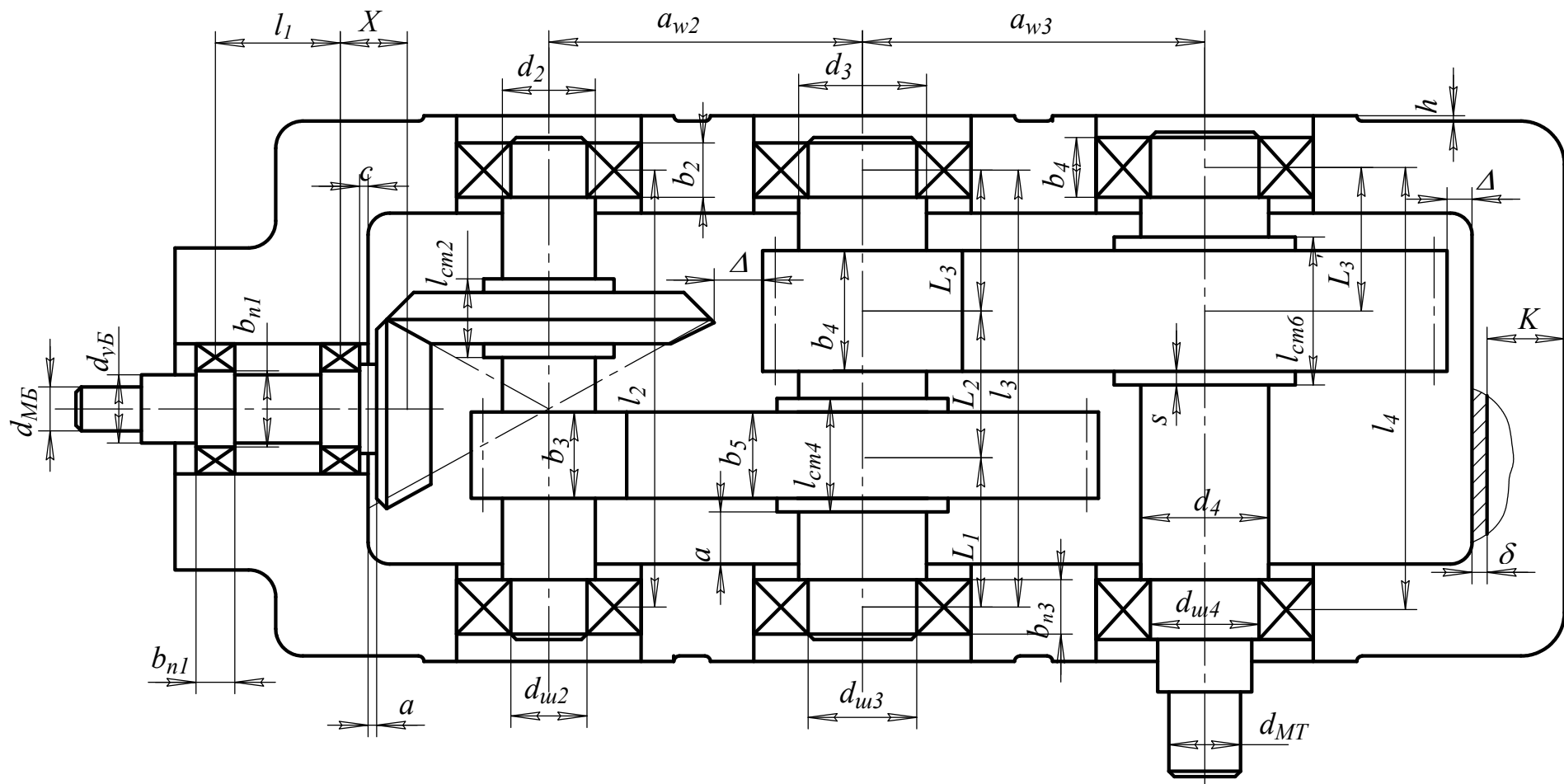

Рисунок 1.5 Ескізне компонування триступеневого конічно-циліндричного редуктора

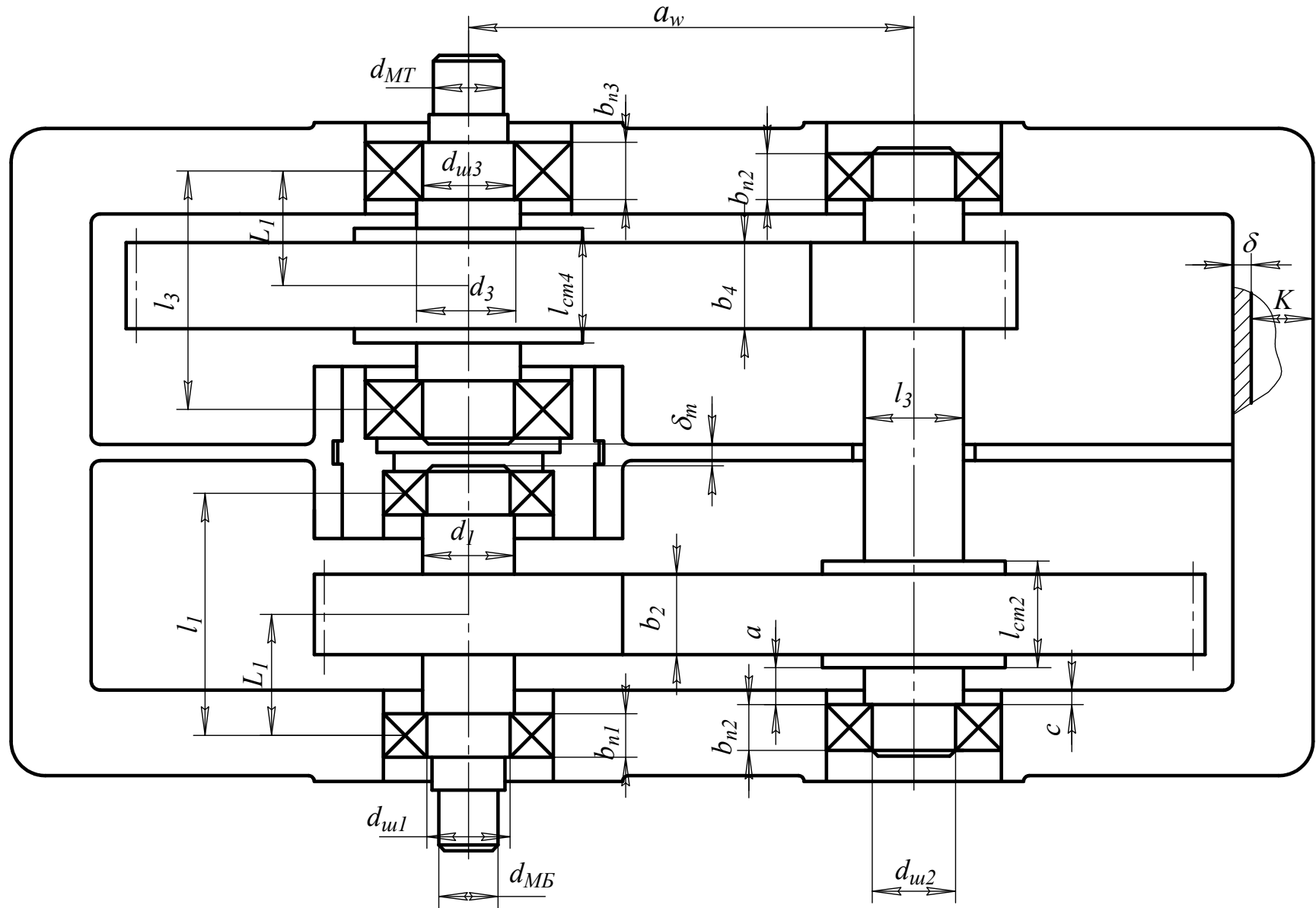

Рисунок 1.6 Ескізне компонування двоступеневого циліндричного редуктора з вісьми вхідного та вихідного валів, що співпадають

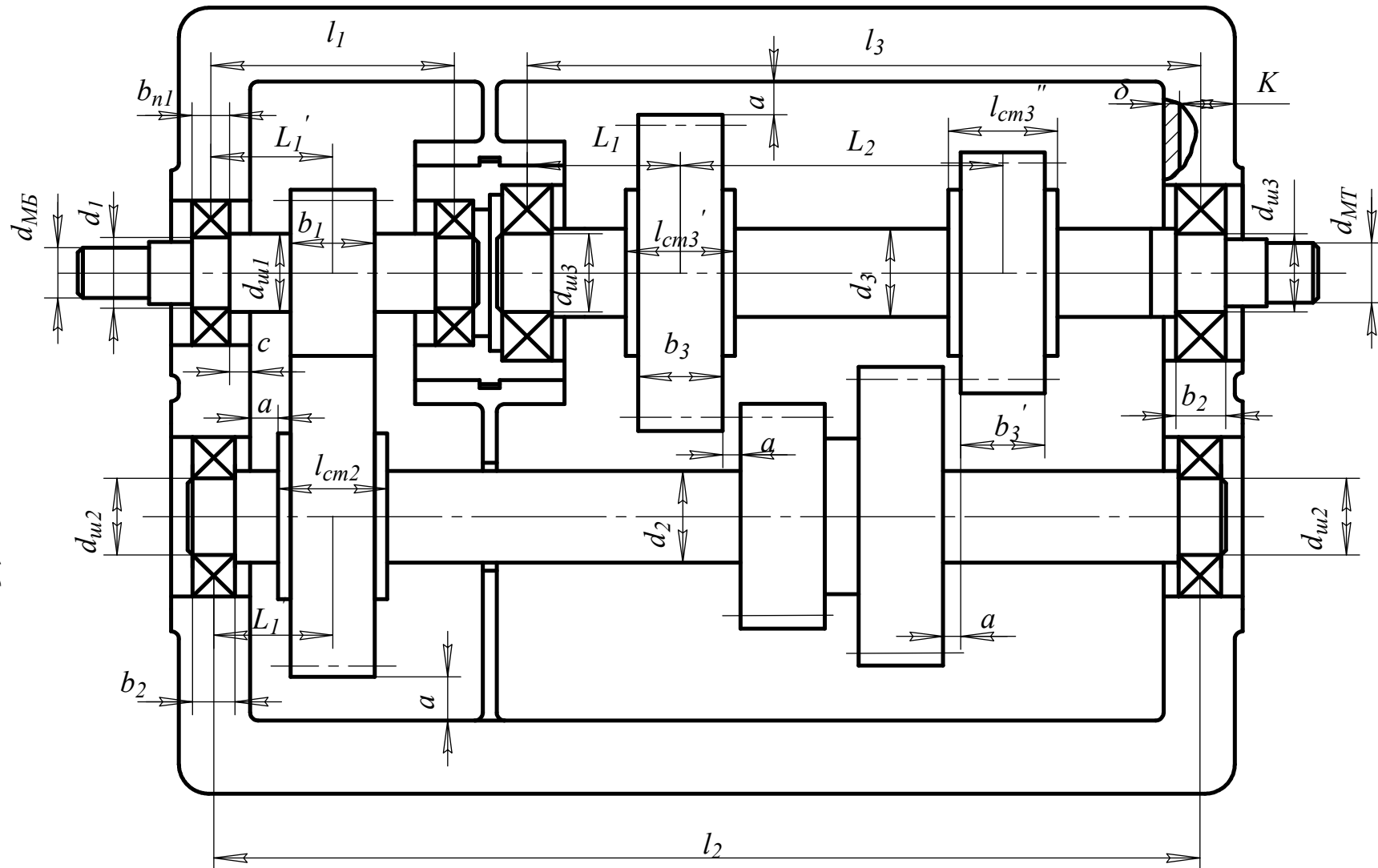

Рисунок 1.7 Ескізне компонування двохшвидкісної коробки швидкостей

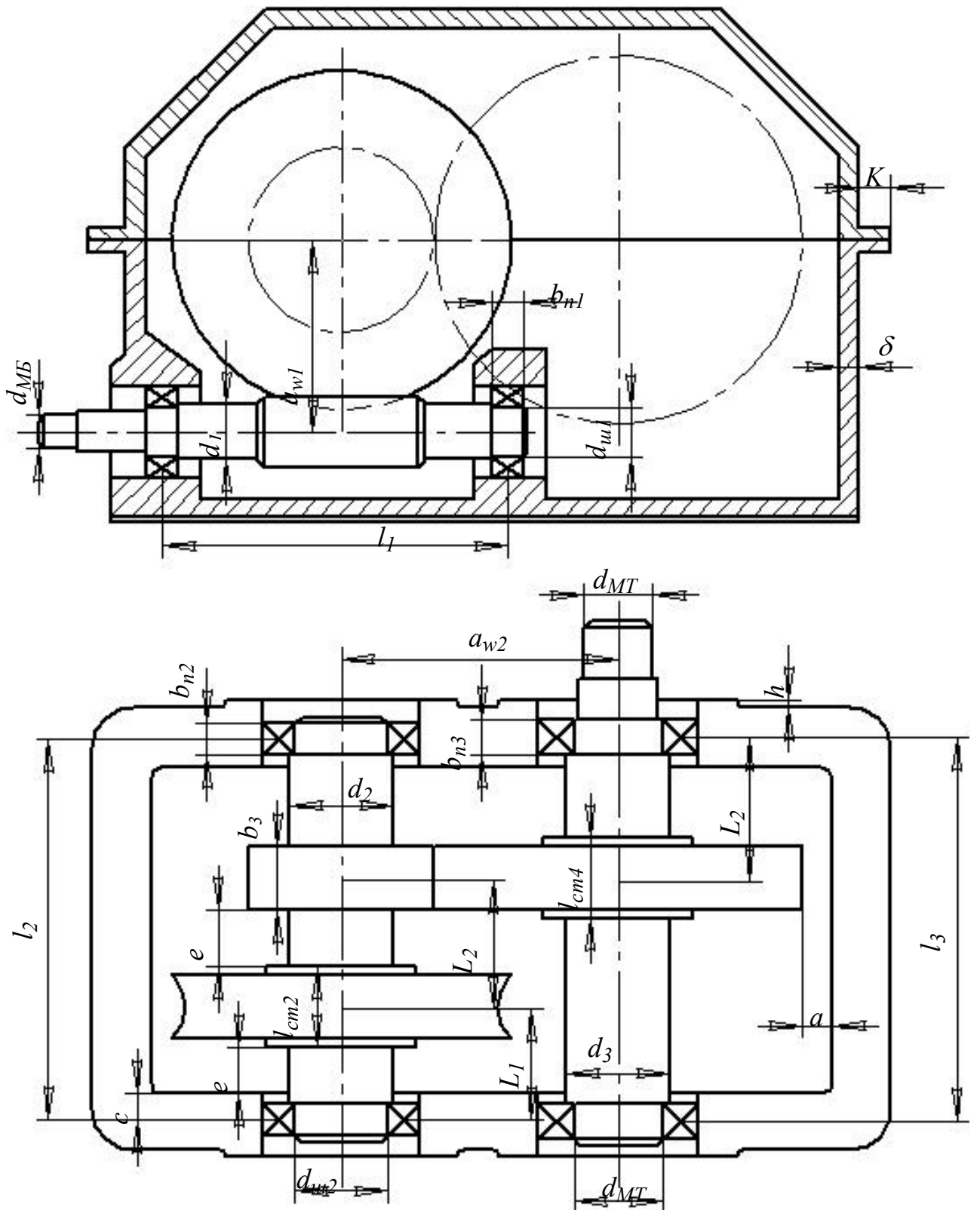

Рисунок 1.8 Ескізне компоновання черв'ячно-циліндричного двоступеневого редуктора з нижнім розташуванням черв'яка

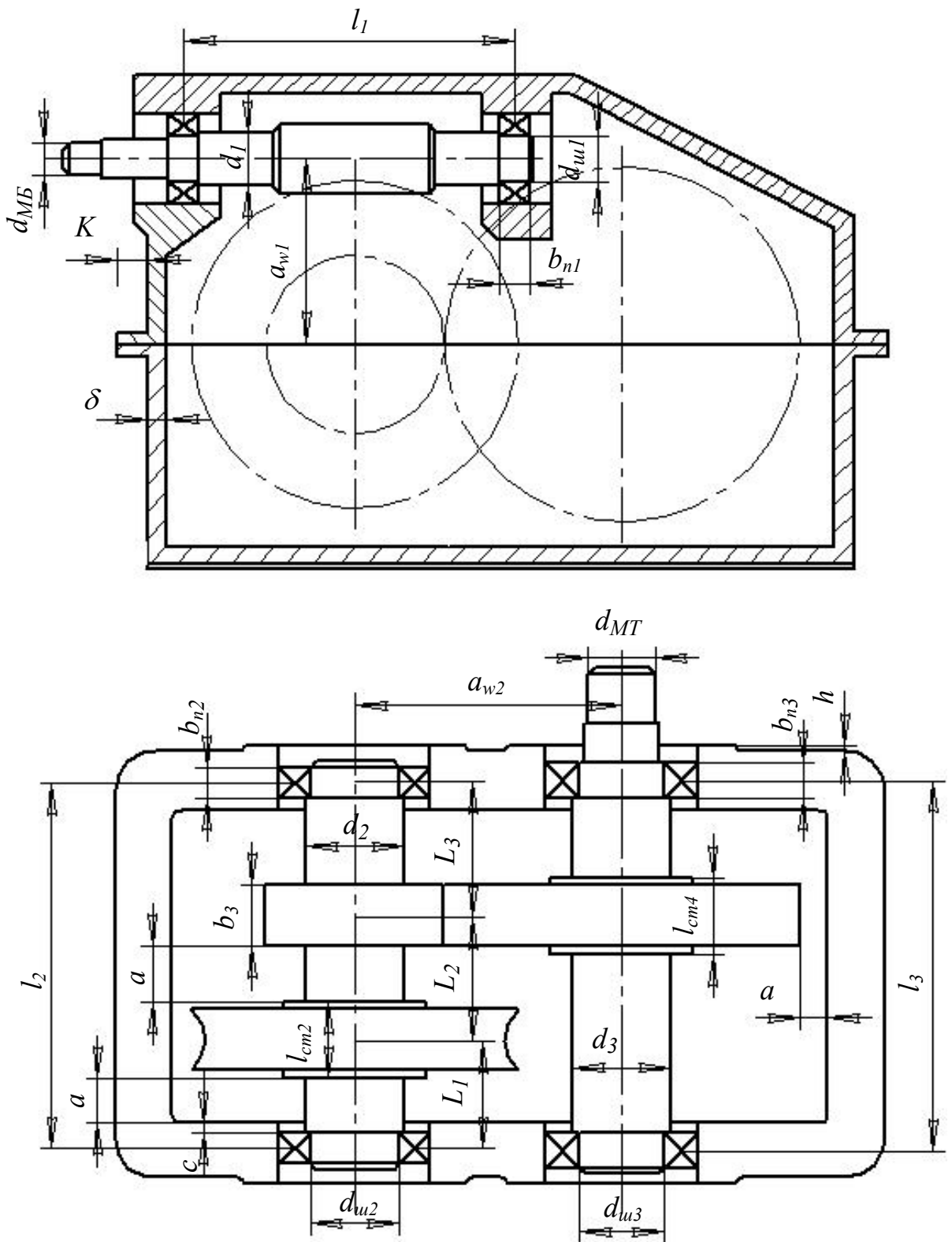

Рисунок 1.9 Ескізне компонування черв'ячно-циліндричного двоступеневого редуктора з верхнім розташуванням черв'яка

2. УТОЧНЕННЯ ДІАМЕТРА ВАЛА ТА ЙОГО КОНСТРУЮВАННЯ

Для проектного розрахунку вала необхідно до розробленої розрахункової схеми додати поперечні сили (моменти), визначити внутрішні силові фактори у вигляді епюр внутрішніх згинальних та крутних моментів.

2.1. Визначення навантажень, що діють на вал

Основними навантаженнями, що діють на вали редукторів, є зусилля в зубчастих і черв'ячних зачепленнях, натяги гілок паса або ланцюга відповідних передач, а також обертові моменти. Власну вагу вала і закріплених на ньому деталей у більшості випадків не враховують.

Прямозуба зубчаста передача (рис. 2.1).

Колова сила

$$F_t = F_{t1} = F_{t2} = \frac{T_1}{0,5 d_{w1}} 10^3 \text{ [H]}, \quad (2.1)$$

де T_1 – обертовий момент на шестірні, $H \cdot м$;
 d_{w1} – діаметр ділительного кола шестірні, $мм$.

Радіальна сила

$$F_r = F_t \tan \alpha \text{ [H]}, \quad (2.2)$$

де α - кут зачеплення (для передач без зміщення вихідного контуру $\alpha = 20^\circ$).

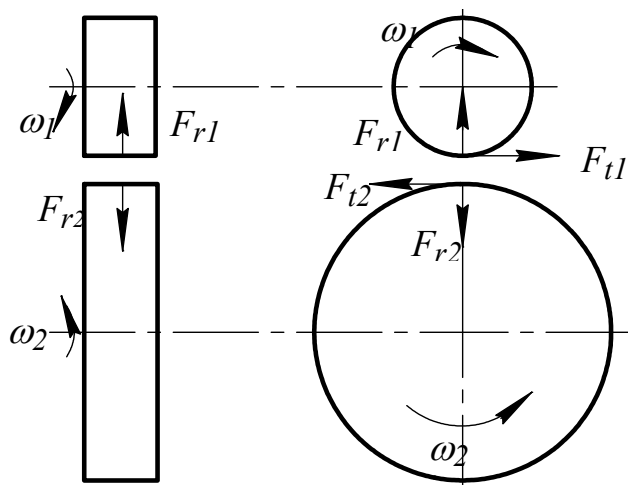

Рисунок 2.1 Сили у циліндричній прямозубій передачі

Косозуба і шевронна циліндричні передачі (рис. 2.2).

Колова сила

$$F_t = \frac{2T_1 \cdot 10^3}{d_{w1}}$$

Радіальна сила

$$F_r = F_t \frac{\tan \alpha}{\cos \beta},$$

Осьова сила

$$F_a = F_t \tan \beta,$$

де β - кут нахилу зубців.

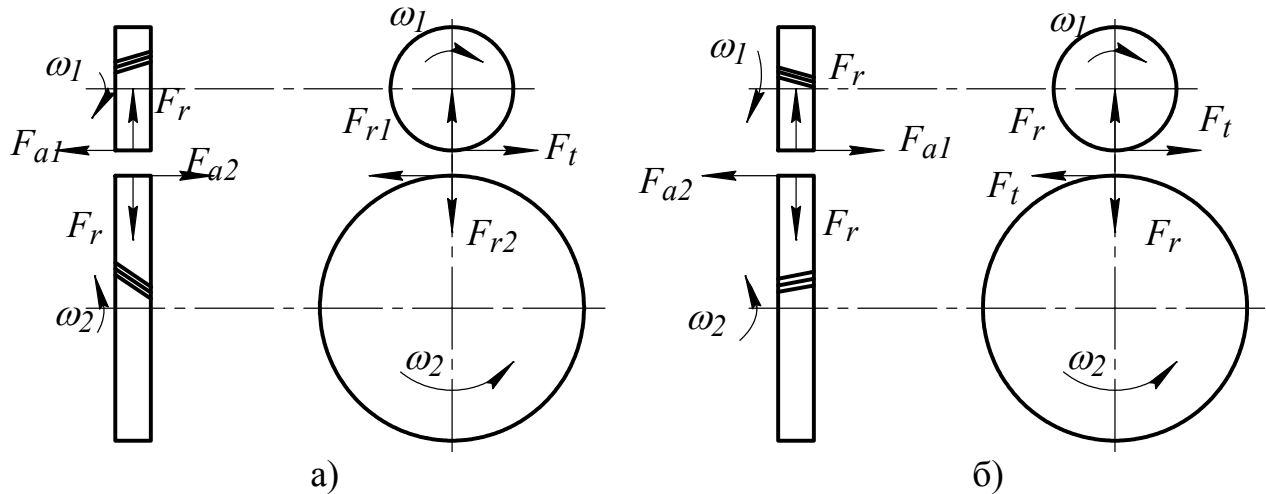

Рисунок 2.2 Сили у циліндричній косозубій передачі при правому а) та лівому б) напрямку зубців

У звичайних шевронних передачах осьові сили напівшевронів взаємно компенсуються і у розрахунок не вводяться.

Шевронна передача з рознесеними напівшевронами розглядається як дві паралельно працюючі косозубі передачі, при цьому для розрахунку діючих у кожному напівшевроні сил приймається половина переданого даним валом обертового моменту (при наявності "плаваючого" вала).

Конічна прямозуба передача (рис. 2.3)

Колова сила

$$F_t = F_{t1} = F_{t2} = \frac{2T_1 \cdot 10^3}{d_{m1}},$$

де d_{m1} – середній діаметр ділильного кола шестірні, мм.

Радіальна сила, що діє на шестірню $F_{r1} = F_t \tan \alpha \cos \delta_1,$

де: δ_1 – кут ділильного конусу шестірні: $\delta_1 = \arctan(u)$, u – передачне число конічної передачі.

Радіальна сила, що діє на колесо

$$F_{r2} = F_t \tan \alpha \cos \delta_2$$

де: δ_2 – кут ділильного конусу колеса: $\delta_2 = \arctan(u) = 90^\circ - \delta_1$.

Осьові сили:

на шестірні: $F_{a1} = F_{r2} = F_t \tan \alpha \cos \delta_2 = F_t \tan \alpha \sin \delta_1$

на колесі: $F_{a2} = F_{r1} = F_t \tan \alpha \cos \delta_1 = F_t \tan \alpha \sin \delta_2$

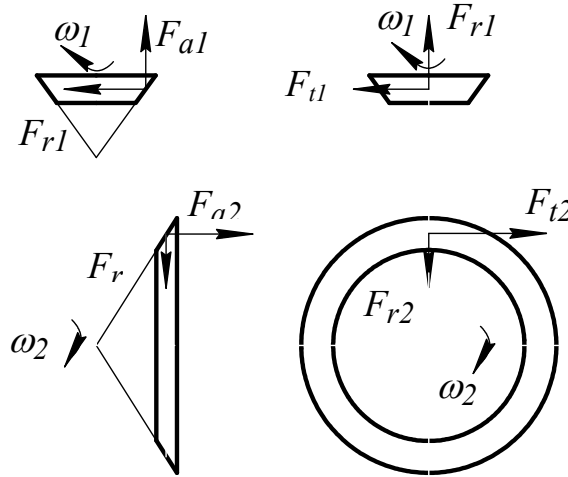

Рисунок 2.3 Сили у конічній передачі

Черв'ячна передача (рис. 2.4).

Колова сила, що діє на черв'як $F_{t1} = \frac{2T_1 \cdot 10^3}{d_{w1}}$.

Колова сила, що діє на колесо $F_{t2} = \frac{T_2 \cdot 10^3}{d_{w2}}$.

Радіальна сила на черв'яку і колесі $F_r = F_{r1} = F_{r2} = F_{t2} \tan \alpha_s$,

де α_s – кут зачеплення у торцевому перерізі зубців без зсуву вихідного контуру передачі.

Осьова сила на черв'яку $F_{a1} = F_{t2}$.

Осьова сила на колесі $F_{a2} = F_{t1}$.

Муфти. При розрахунку валів необхідно враховувати дію сил, що виникають у сполучних муфтах унаслідок перекосу або не співвісності валів, а також при нерівномірному розподілі обертового моменту між пальцями втулково-пальцевої чи зубцями зубчастої муфти. Експериментальні дослідження довели, що для розповсюджених конструкцій компенсуючих муфт, при звичайних значеннях

не співвісності і похибках виготовлення приблизне значення радіальної сили F_{rM} визначається за формулами

$$F_{rM} = (0,2 \dots 0,4) P_{tM}$$

$$P_{tM} = \frac{T \cdot 10^3}{0,5 d_M}, \quad (2.3)$$

де d_M – діаметр ділительного кола зубчастої муфти або кола розташування центрів пальців пружної втулково-пальцевої муфти, мм;

T – обертовий момент на валу муфти, Нм;

P_t – колова сила на муфті.

Орієнтовно, до вибору муфти колову силу можна визначити, прийнявши ділительний діаметр як подвійний діаметр хвостовика під зубчасту пів муфту $d_M = 2 d_{xв}$.

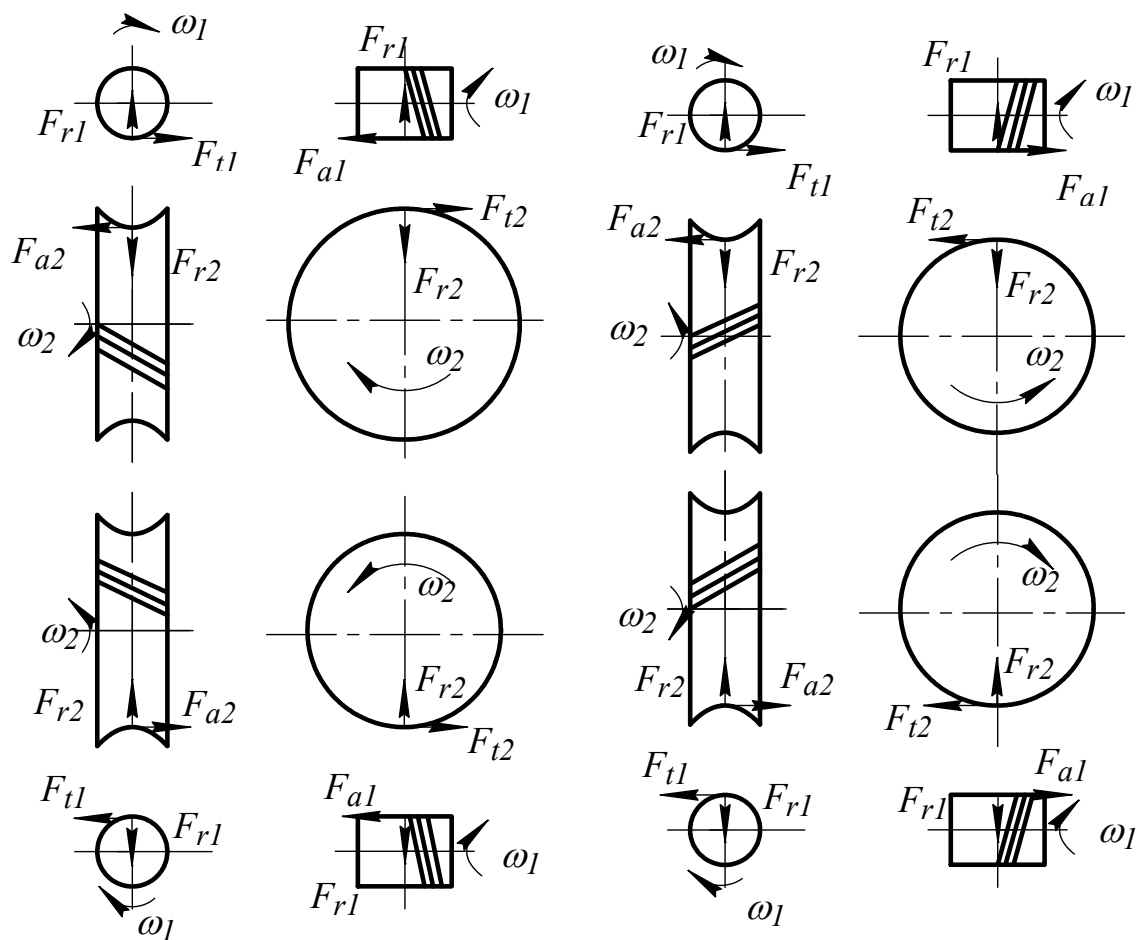

Рисунок 2.4 Сили в черв'ячній передачі

2.2 Визначення напрямку дії сил

Колова сила лежить на дотичній до ділильного кола і спрямована протилежно до напрямку обертання на ведучому елементі передачі (шестірні, черв'яку), а на веденому елементі (колесі) – по обертанню. *Радіальна* сила завжди спрямована від місця прикладення до осі вала по радіусу.

Осьова сила в косозубій циліндричній передачі діє паралельно осі вала у напрямку, що залежить від напрямку обертання і напрямку нахилу лінії зубців. На рис. 4.2 показані схеми сил у косозубій передачі при лівому (а) і правому (б) напрямку зубців шестірні. *Осьова* сила в прямозубій конічній передачі діє паралельно осі вала в напрямку підстави конуса шестірні або колеса.

На рис. 4.4 показані схеми сил черв'ячної передачі при верхньому (а і б) і нижньому (в и г) розташуванні черв'яка, а також при правому (а і в) і лівому (б и г) напрямку витків черв'яка.

Напрямок радіальної сили в сполучній муфті залежить від причини, що її обумовила: при не співвісності або перекосі валів ця сила має постійний напрямок, а при нерівномірному розподілі обертового моменту між зубцями або пальцями муфти ця сила обертається разом з муфтою. Визначити напрямок і величину радіальної сили в муфті можна експериментальним шляхом, що не завжди легко. Тому в розрахунках враховують такий напрямок цієї сили, який у сполученні з іншими навантаженнями створює найбільш несприятливі умови роботи вала або підшипника.

2.3. Визначення внутрішнього крутного і внутрішнього згинального моментів у перерізах вала

Відповідно до розрахункової схеми вала необхідно його навантажити у двох взаємно перпендикулярних площинах (найчастіше в горизонтальній і вертикальній). Типові випадки навантаження валів приведено на рисунках 2.6а – 2.11а.

Визначення реакцій в опорах. Вал замінюється розрахунковою схемою у вигляді балки на двох шарнірних опорах (наприклад А и В), що є статично визначеною, оскільки кількість реакцій (R_A та R_B) не перевищує кількість рівнянь рівноваги статички (два).

Відповідно до розрахункової схеми складаються два рівняння статичної рівноваги, що дозволяють визначити реакції у вертикальній V і горизонтальній H площинах. Доцільно визначати реакції

опор з рівнянь рівноваги у формі суми моментів сил щодо точок розташування реакцій. У цьому випадку обидва отриманих рівняння незалежні

$$\begin{aligned}\sum M_A(F_i) = 0 &\Rightarrow R_{BH}, R_{BV}, \\ \sum M_B(F_i) = 0 &\Rightarrow R_{AH}, R_{AV}.\end{aligned}\quad (2.4)$$

Перевірка коректності визначення реакцій опор **обов'язкова** і виконується по складених рівняннях рівноваги балки у формі проєкцій сил на вертикальну та горизонтальну вісі

$$\begin{aligned}\sum F_{Vi} &= 0, \\ \sum F_{Hi} &= 0.\end{aligned}\quad (2.5)$$

Для контролю отриманих значень реакцій можна використати формули, наведені у табл. 2.1.

Визначення внутрішнього згинального моменту M_{32} . Момент M_{32} визначається за допомогою методу поперечних перерізів. Визначення моменту M_{32} слушно розглянути на прикладі розрахункової схеми вала, навантаженого, для спрощення задачі, однією силою (рис. 2.5). Послідовність визначення M_{32} є наступною.

1) Балка розподіляється на окремі частини, в границях яких зовнішнє навантаження не змінюється. На рис. 2.5 таких частин дві – одна довжиною L_1 , а друга довжиною L_2 .

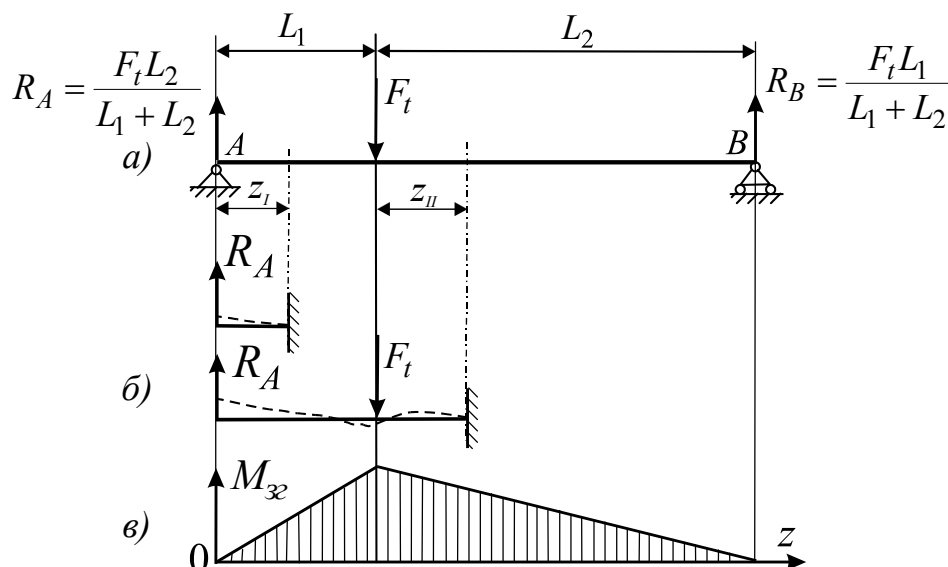

Рисунок 2.5 – Приклад визначення внутрішнього згинального моменту M_{32} : а) розрахункова схема вала; б) схема визначення M_{32} ; в) епюра M_{32}

2) Від балки відрізається відповідна частина довжиною $0 \leq z_I \leq L_1$ і умовно фіксується (рис. 2.5б), після чого записується умова рівноваги відрізаної частини балки. Звідки витікає, що внутрішній згинальний момент дорівнює сумі моментів зовнішніх навантажень (сил або моментів) відносно зафіксованого перерізу

$$M_{z_I} = \Sigma M_i. \quad (2.6)$$

Момент M_i є позитивним, коли зовнішнє навантаження вигинає балку опуклістю униз, у протилежному випадку цей момент є від'ємним. В границях першої частини балки рівняння згинального моменту має вигляд

$$M_{z_I} = R_A z_I,$$

що відповідає рівнянню прямої лінії. За результатами підставлення у це рівняння границь першої частини балки ($0 \leq z_I \leq L_1$) будується епюра згинального моменту – графічне зображення рівняння моменту M_{z_I} (рис. 2.5в).

3) По закінченню аналізу першої частини балки відрізнена частина повертається на своє місце і балка знову стає цілою, після чого балка знову розрізається в границях другої частини ($0 \leq z_{II} \leq L_2$) і відрізнена частина своїм перерізом фіксується. В границях другої частини балки рівняння згинального моменту має вигляд

$$M_{z_{II}} = R_A(L_1 + z_{II}) - F_t z_{II},$$

що також відповідає рівнянню прямої лінії. За результатами підставлення у це рівняння границь другої частини балки ($0 \leq z_{II} \leq L_2$) будується епюра згинального моменту $M_{z_{II}}$ (рис. 2.5в).

В той самий спосіб будуються епюри внутрішніх згинальних моментів для навантаження вала у вертикальній $M_{z_2}^V$ і горизонтальній $M_{z_2}^H$ площинах (рис. 2.6б,в ... 2.11б,в).

З метою врахування одночасного впливу на міцність вала моментів $M_{z_2}^V$ і $M_{z_2}^H$ визначається результуючий згинальний момент, значення якого умовно відображається на відповідній епюрі в одній площині

$$M_{z_2} = \sqrt{\left(M_{z_2}^V\right)^2 + \left(M_{z_2}^H\right)^2}. \quad (2.6)$$

На рис. 4.6г ... 4.11г наведені приклади епюр внутрішнього результуючого згинального моменту для різних схем навантаження вала.

Визначення внутрішнього крутного моменту $M_{кр}$. Момент $M_{кр}$ також визначається за допомогою методу поперечних перерізів – від балки (вала) відрізується частина і умовно фіксується. Тоді внутрішній крутний момент буде дорівнювати сумі зовнішніх обертових моментів

$$M_{кр} = \Sigma T_l. \quad (2.7)$$

Слід відмітити, що найчастіше на відрізану частину вала діє тільки один обертовий момент, тобто $M_{кр} = T$ (рис. 2.6д, 2.7д, 2.8д, 2.10д). Винятком є вали шевронних передач з розподіленим ступенем (рис. 2.9, 2.11д).

Визначення зведеного внутрішнього згинального моменту $M_{зв}$. Момент $M_{зв}$ є умовним згинаючим моментом, який замінює одночасну дію моментів $M_{зг}$ і $M_{кр}$

$$M_{зв} = \sqrt{M_{зг}^2 + (0,75M_{кр})^2} \quad (2.8)$$

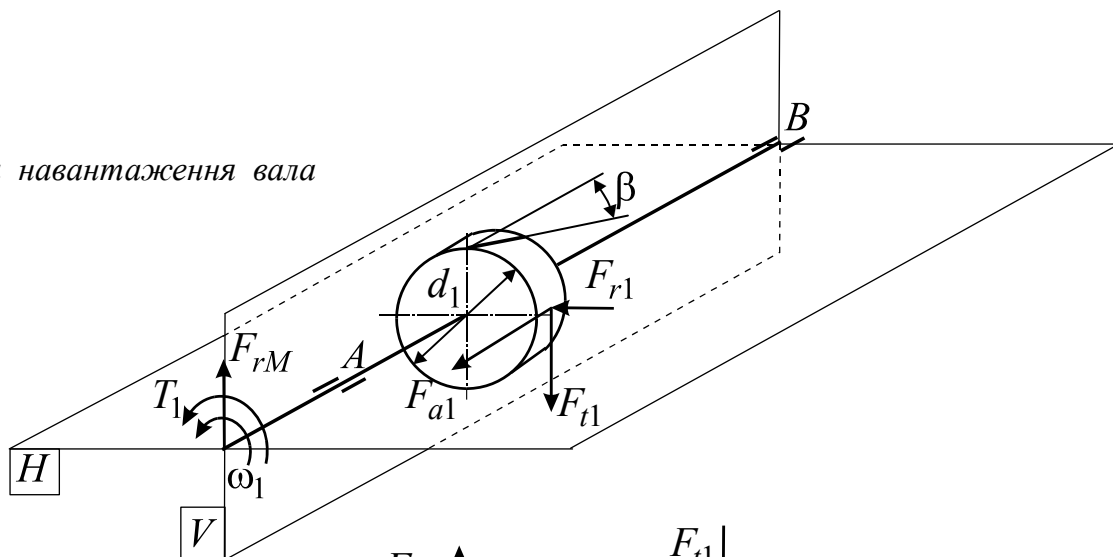
На рис. 2.6е ... 2.11е наведені приклади епюр внутрішнього результуючого згинального моменту для різних схем навантаження вала.

2.4. Вибір матеріалу для виготовлення валів

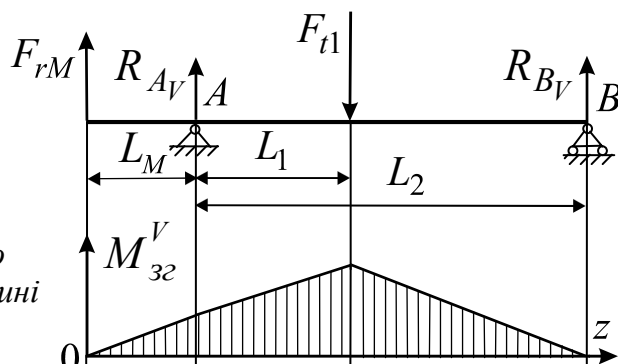
Для виготовлення валів і осей використовуються найчастіше вуглецеві і леговані сталі, головним чином у вигляді прокату і поковок. З вуглецевих сталей застосовують переважно сталі якісні марок 35, 40, 45 і 50 (ДСТ 1050-88); частіше їх піддають поліпшенню.

Леговані сталі використовуються при необхідності обмежувати вагу і габарити редуктора або підвищити зносостійкість шліцьових з'єднань; їхнє застосування може бути виправдане також конструкційними особливостями (міцність зубців шестірні, що нарізані безпосередньо на валу, особливі вимоги до якості поверхневого шару на окремих ділянках вала). Характеристики інших сталей, до яких застосовано методи поверхневого зміцнення, наведені в [11].

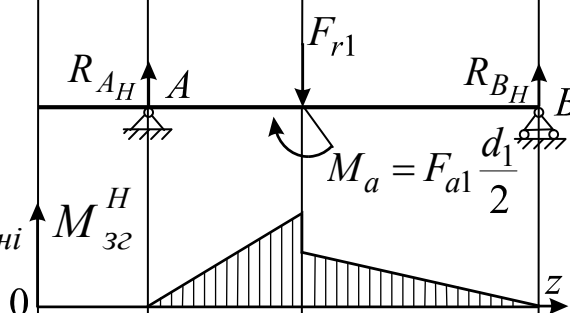
а) Схема навантаження вала

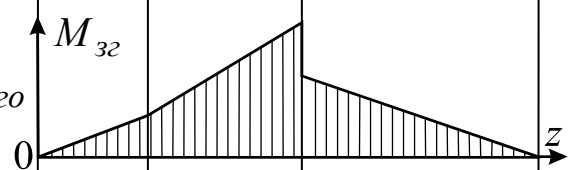
б) Епюра внутрішнього згинального моменту у вертикальній площині

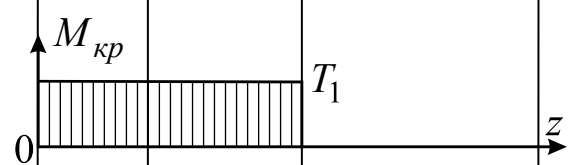
в) Епюра внутрішнього згинального моменту у горизонтальній площині

г) Епюра внутрішнього результуючого згинального моменту

д) Епюра внутрішнього крутного моменту

е) Епюра зведеного розрахункового моменту

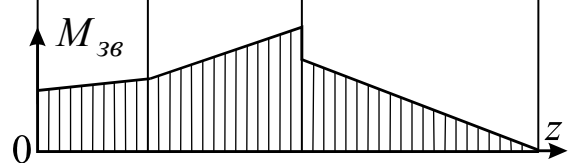

Рисунок 2.6 – Визначення внутрішніх силових факторів, які діють у поперечних перерізах першого вала циліндричного редуктора

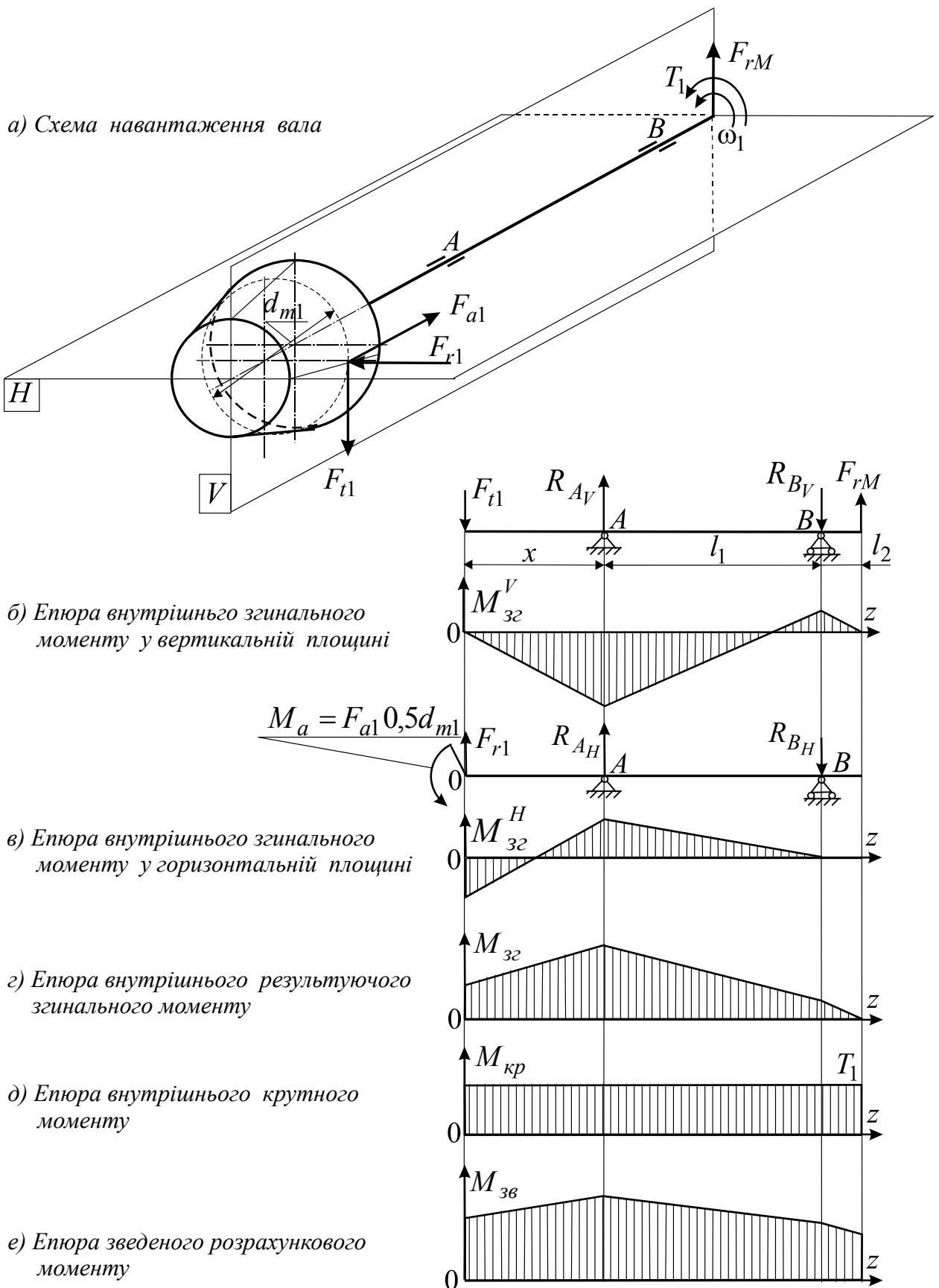
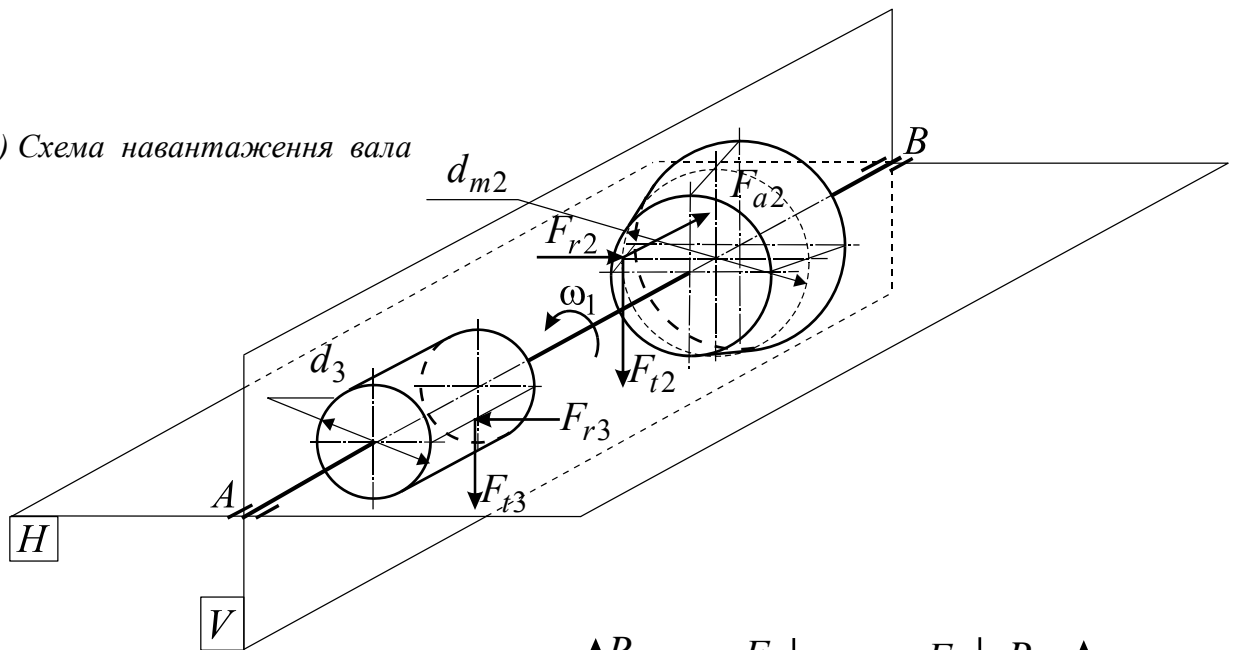
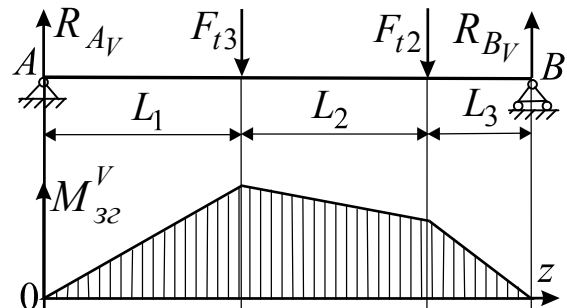

Рисунок 2.7 – Визначення внутрішніх силових факторів, які діють у поперечних перерізах першого вала конічно-циліндричного редуктора

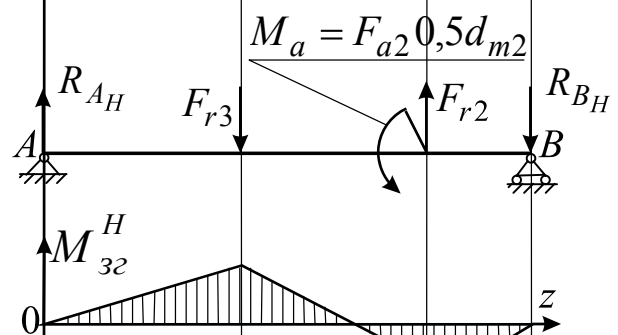
а) Схема навантаження вала

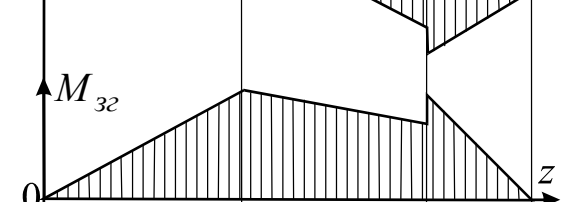
б) Епюра внутрішнього згинального моменту у вертикальній площині

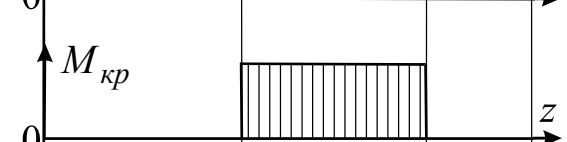
в) Епюра внутрішнього згинального моменту у горизонтальній площині

г) Епюра внутрішнього результуючого згинального моменту

д) Епюра внутрішнього крутного моменту

е) Епюра зведеного розрахункового моменту

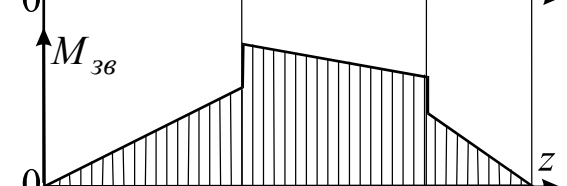
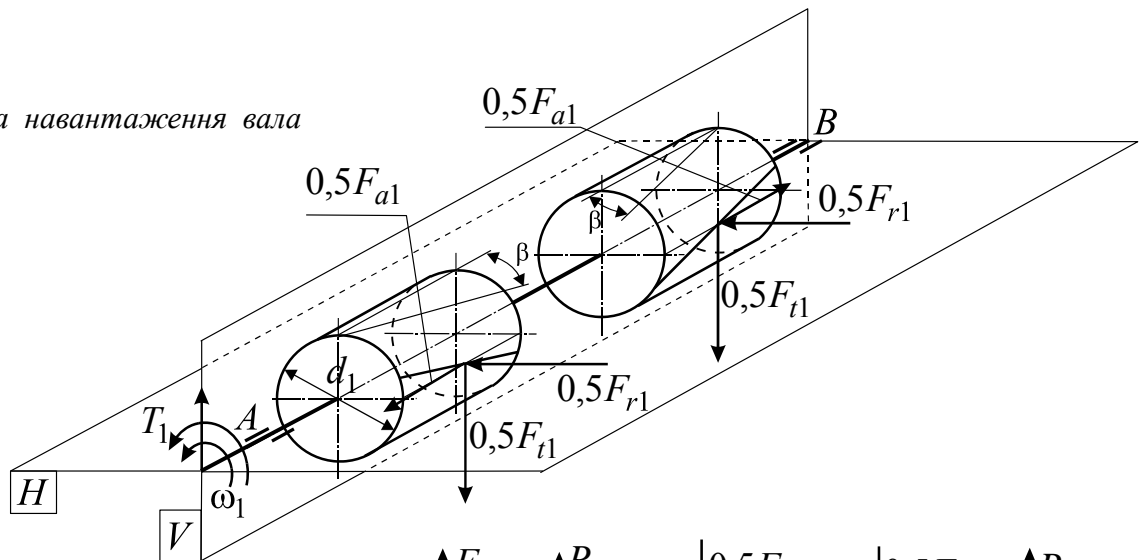
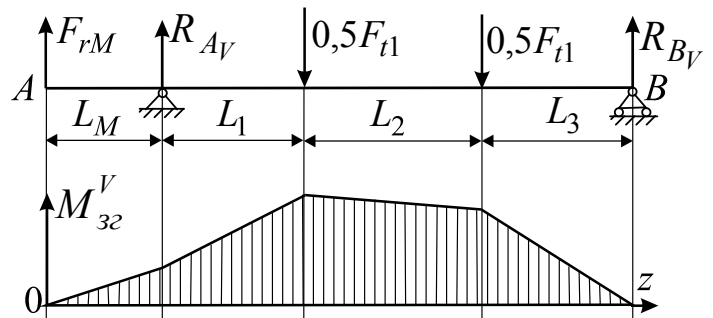

Рисунок 2.8 – Визначення внутрішніх силових факторів, які діють у поперечних перерізах проміжного вала конічно-циліндричного редуктора

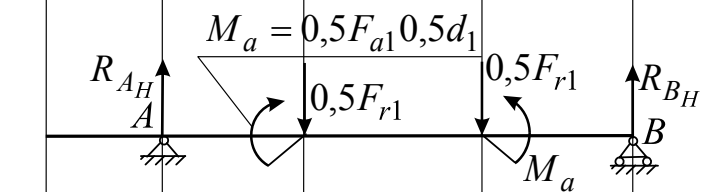
а) Схема навантаження вала

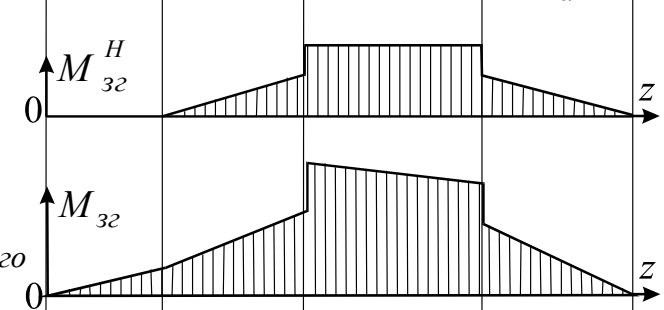
б) Епюра внутрішнього згинального моменту у вертикальній площині

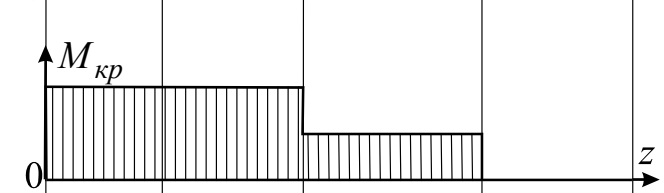
в) Епюра внутрішнього згинального моменту у горизонтальній площині

г) Епюра внутрішнього результуючого згинального моменту

д) Епюра внутрішнього крутного моменту

е) Епюра зведеного розрахункового моменту

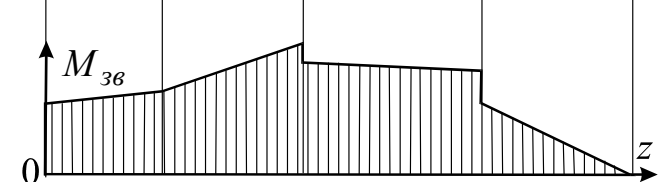
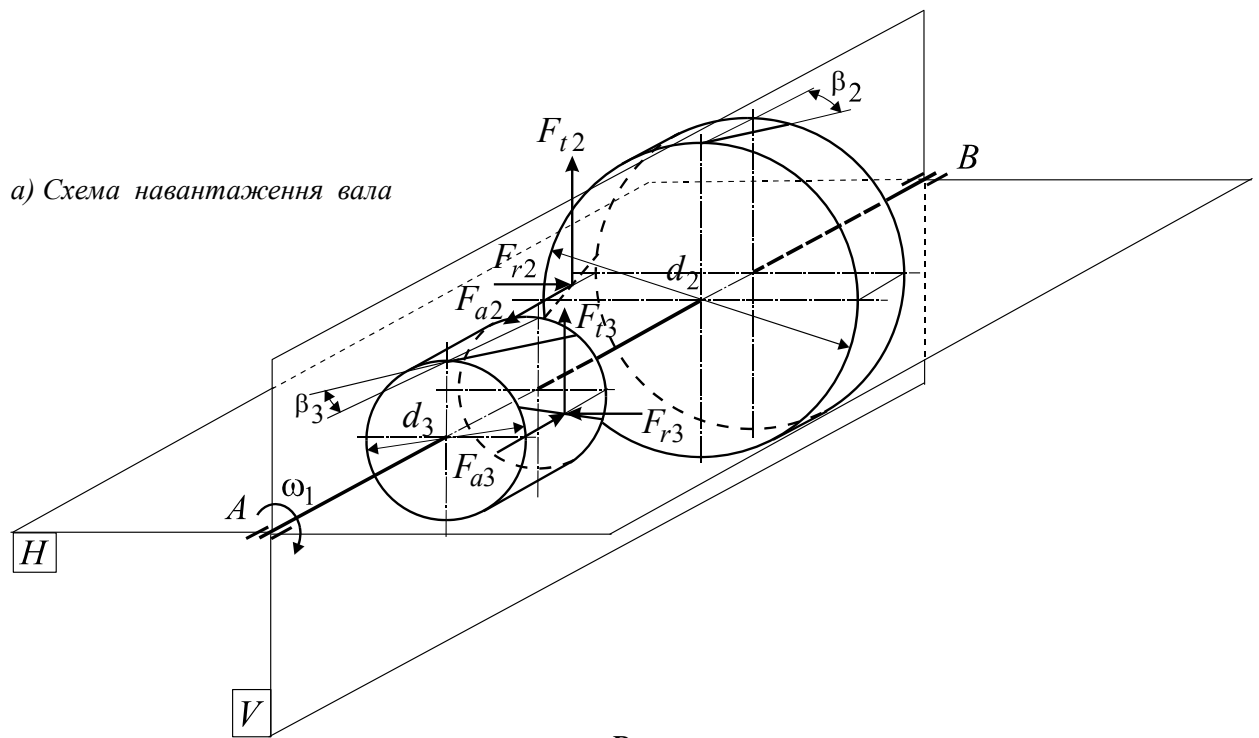
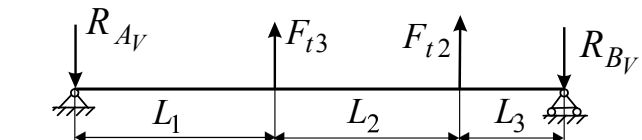

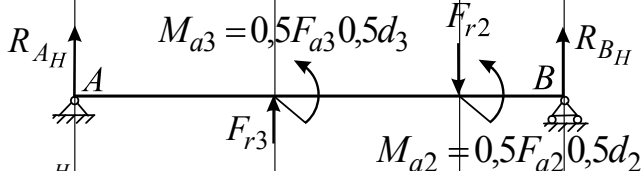
Рисунок 2.9 – Визначення внутрішніх силових факторів, які діють у поперечних перерізах першого вала циліндричного редуктора з розподілим шевронним ступенем

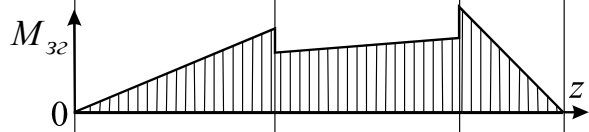
б) Епюра внутрішнього згинального моменту у вертикальній площині

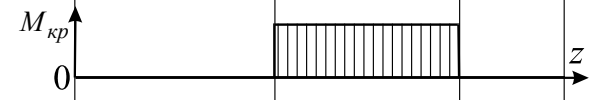
в) Епюра внутрішнього згинального моменту у горизонтальній площині

г) Епюра внутрішнього результуючого згинального моменту

д) Епюра внутрішнього крутного моменту

е) Епюра зведеного розрахункового моменту

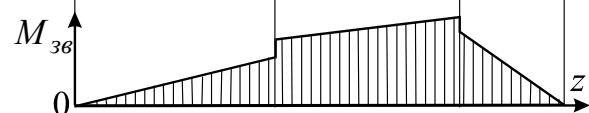

Рисунок 2.10 – Визначення внутрішніх силових факторів, які діють у поперечних перерізах проміжного вала циліндричного редуктора, який виконано по розгорнутій схемі (Рис. 1.1 та 1.3)

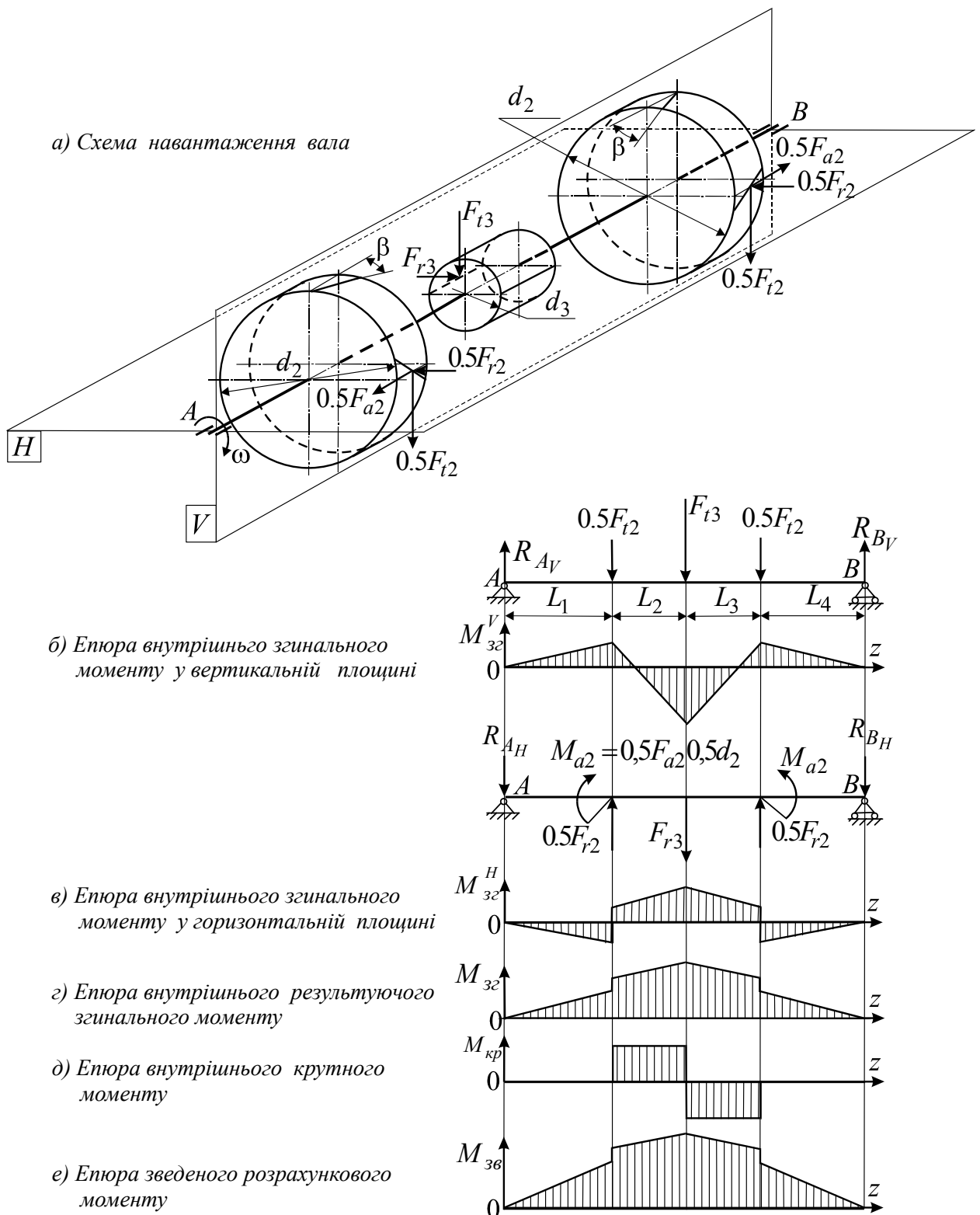

Рисунок 2.11 – Визначення внутрішніх силових факторів, які діють у поперечних перерізах проміжного вала двохступеневого шевронного редуктора з розподіленим швидкохідним ступенем

Результати визначення опорних реакцій для розрахункових схем
на рис. 2.6 ... 2.8

Схема балки	Реакції на опорах
Рис. 2.6	$R_{AV} = \frac{F_{t1}(L_2 - L_1) - F_{rM}(L_M + L_2)}{L_2};$ $R_{BV} = \frac{F_{rM}L_M + F_{t1}L_1}{L_2};$ $R_{AH} = \frac{F_{r1}(L_2 - L_2) - M_a}{L_2};$ $R_{BH} = \frac{F_{r1}L_1 + M_a}{L_2};$
Рис. 2.7	$R_{AV} = \frac{F_{t1}(x + l_1) + F_{rM}l_2}{l_1};$ $R_{BV} = \frac{F_{t1}x + F_{rM}(l_1 + l_2)}{l_1};$ $R_{AH} = \frac{-F_{r1}(x + l_1) + M_a}{l_1};$ $R_{BH} = \frac{-F_{r1}x + M_a}{l_1};$
Рис. 2.8	$R_{AV} = \frac{F_{t3}(L_2 + L_3) + F_{t2}L_2}{L_1 + L_2 + L_3};$ $R_{BV} = \frac{F_{t3}L_1 + F_{t2}(L_1 + L_2)}{L_1 + L_2 + L_3};$ $R_{AH} = \frac{F_{r3}(L_2 + L_3) + M_a - F_{r2}L_2}{L_1 + L_2 + L_3};$ $R_{BH} = \frac{F_{r3}L_1 - F_{r2}(L_1 + L_2) - M_a}{L_1 + L_2 + L_3};$

Таблиця 2.1 (продовження)

Результати визначення опорних реакцій для розрахункових схем
на рис. 2.9 ... 2.11

Схема балки	Реакції на опорах <i>A</i> і <i>B</i>
Рис. 2.9	$R_{AV} = \frac{-F_{rM}(L_M + L_1 + L_2 + L_3) + 0,5F_{t1}(L_2 + L_3) + 0,5F_{t1}L_3}{L_1 + L_2 + L_3};$ $R_{BV} = \frac{F_{rM}L_M + 0,5F_{t1}L_1 + 0,5F_{t1}(L_1 + L_2)}{L_1 + L_2 + L_3};$ $R_{AH} = \frac{0,5F_{r1}(L_2 + L_3) + 0,5F_{r1}L_3}{L_1 + L_2 + L_3};$ $R_{BH} = \frac{0,5F_{r1}L_1 + 0,5F_{r1}(L_1 + L_2)}{L_1 + L_2 + L_3};$
Рис. 2.10	$R_{AV} = \frac{F_{t3}(L_2 + L_3) + F_{t2}L_3}{L_1 + L_2 + L_3};$ $R_{BV} = \frac{F_{t3}L_1 + F_{t2}(L_2 + L_3)}{L_1 + L_2 + L_3};$ $R_{AH} = \frac{M_{a2} + M_{a3} - F_{r3}(L_2 + L_3) + F_{r2}L_2}{L_1 + L_2 + L_3};$ $R_{BH} = \frac{-F_{r3}L_1 - M_{a2} - M_{a3} + F_{r2}(L_1 + L_2)}{L_1 + L_2 + L_3};$
Рис. 2.11	$R_{AV} = \frac{F_{t2} + F_{t3}}{2}$ $R_{BV} = \frac{F_{t2} + F_{t3}}{2}$ $R_{AH} = \frac{F_{r2} - F_{r3}}{2}$ $R_{BH} = \frac{F_{r2} - F_{r3}}{2}$
Примітка	Якщо чисельне значення опорної реакції буде від'ємним, напрямок цієї реакції слід змінити на протилежний.

Таблиця 4.2

Механічні характеристики сталей деяких марок, що використовуються для виготовлення валів.

Сталь	Діаметр заготовки не більше, мм	Твердість НВ _{мін}	σ_b , МПа	σ_{-1} , МПа	τ_{-1} , МПа	Термообробка
Ст5	Будь-який	190	520	220	130	Нормалізація
40	40	280	860	400	230	Поліпшення
	80	240	720	340	200	
	120	217	680	320	185	
45	80	270	900	380	230	Поліпшення
	120	240	800	350	210	
	Будь-який	200	560	250	150	
50	40	280	1010	460	270	Поліпшення
	120	217	780	360	210	
40X	120	270	900	410	240	Поліпшення
	200	240	800	360	210	
	Будь-який	200	730	320	200	
20	60	145	400	170	100	Нормалізація
20X	120	197	650	300	60	
12ХН3А	120	260	950	420	210	Поліпшення
12Х2Н4А	120	300	1100	500	250	
18ХГТ	60	330	1150	520	280	

2.5. Уточнення орієнтовно визначеного діаметра вала

Діаметр, на базі якого була розроблена розрахункова схема вала, визначався дуже орієнтовно, оскільки розрахунок виконувався тільки на кручення (напруження при згині вала враховувалось дуже приблизно). Після визначення навантаження на вал у вигляді епюр внутрішніх моментів орієнтовне значення діаметра вала треба уточнити.

В основу розрахунку покладена умова міцності вала по еквівалентним напруженням $\sigma_{екв}$, які враховують одночасну дію напружень при згинанні та крученні вала згідно з енергетичною теорією міцності

$$\sigma_{екв} = \frac{M_{зг}}{W_x} \leq [\sigma]_{зг}, \quad (2.9)$$

де $M_{3\sigma}$ - зведений внутрішній момент, $H \cdot мм$;

$W_x = 0,1d^3$ - осьовий момент опору перерізу вала діаметром d , $мм^3$;

$[\sigma]_{3\sigma}$ - допустимі напруження матеріалу вала.

Допустимі значення напружень $[\sigma]_{3\sigma}$ визначаються по межі витривалості матеріалу валу при згині з симетричним циклом зміни напружень σ_{-1} (табл.. 2.2) та приблизним урахуванням концентрації напружень K_σ

$$[\sigma]_{3\sigma} = \frac{\varepsilon\sigma_{-1}}{SK_\sigma}, \quad (2.10)$$

де $\varepsilon = 0,5 \dots 0,6$ - коефіцієнт впливу абсолютних розмірів вала;

$S = 2,5 \dots 3,0$ - значення запасу міцності;

$K_\sigma = 2,0 \dots 2,5$ - коефіцієнт концентрації напружень.

Після нескладних перетворень умови (4.9) значення діаметра вала визначається за формулою

$$d \geq 3 \sqrt[3]{\frac{M_{3\sigma}}{0,1[\sigma]_{3\sigma}}} \quad мм. \quad (2.11)$$

На підставі отриманого значення діаметра вала виконується корекція діаметрів вала (п. 1.2 – замість d_g використовується визначений за формулою 2.11 діаметр d). Довжина вала змінюється тільки в тому випадку, коли діаметр d відрізняється від діаметра d_g більше ніж 20%.

2.6. Конструювання валів

Форма вала і його лінійні розміри визначаються розподілом навантажень по довжині, тобто епюрами згинальних та крутних внутрішніх моментів, умовами сприйняття осьових навантажень, технологією виготовлення і складання складальної одиниці.

Згинальні моменти звичайно зменшуються біля опор, що розташовані на кінцях валів, а крутний момент виникає між закріпленими на валу деталями. Тому, виходячи з умови міцності, вали доцільно конструювати перемінного перерізу, з формою, що наближається до форми тіл рівного опору. Конструкція вала повинна забезпечувати:

- можливість легкого монтажу всіх деталей складальної одиниці;
- осьову фіксацію деталей;
- необхідну точність центрування деталей на валу;
- передачу обертального моменту від встановлених на валу деталей на вал та крутного моменту вздовж осі вала між закріпленими колесом та шестірнею (півмуфтою).

Діаметри посадкових поверхонь (під маточини коліс, шестірень, шківів, зірочок і інших деталей) вибирають зі стандартного ряду посадкових розмірів (п. 1.1); діаметри під підшипники кочення – зі стандартного ряду посадкових розмірів внутрішніх кілець підшипників кочення: 10,12, 15, 17, 20, 25 і далі через 5 мм при $d \leq 100$ мм, а для діаметрів понад 100 мм – через 10 мм.

Перепад діаметрів ступіней визначається: стандартними діаметрами посадкових поверхонь під маточини і підшипники, достатньою опорною поверхнею для сприйняття осьових сил при заданих радіусах заокруглень крайок і розмірів фасок, умовами складання. Необхідно прагнути виконувати перепади діаметрів мінімальними, особливо при збільшенні діаметрів ступіней, тому що це забезпечує мінімальну витрату матеріалу, скорочує припуски і час на механічну обробку.

Перехідні ділянки валів між двома ступінями різних діаметрів виконують, головним чином, двох типів: з жолобом і з проточкою.

Заокруглений галтельний перехід (рис. 4.12, табл. 4.3) при невеликій висоті уступу не викликає значних місцевих напружень. Тому такий перехід особливо бажаний у місцях, де запаси міцності не великі. Якщо для ступеню меншого діаметра передбачене шліфування, то, щоб одержати округлену галтель, необхідно попередньо закруглити заправленням крайку шліфувального кола.

Ширина плоскої частини переходу повинна забезпечувати надійну фіксацію деталей з врахуванням рівня осьової сили, якою навантажений уступ вала та абсолютних розмірів перерізу. Досить номінального значення цієї ширини від 1,5 до 2,5 мм. Для сполучення, що наведено на рис. 3.1а

$$d_1 = d + 2c_1 + (2...5) \text{ мм.}$$

Для сполучення, що наведено на рис. 4.12б необхідно виконати умови:

$$d_2 = d + 2c_2 + (2...5) \text{ мм}$$

$$d_1 = d_2 + 2c_2 + (2...5) \text{ мм}$$

$$R > c_2$$

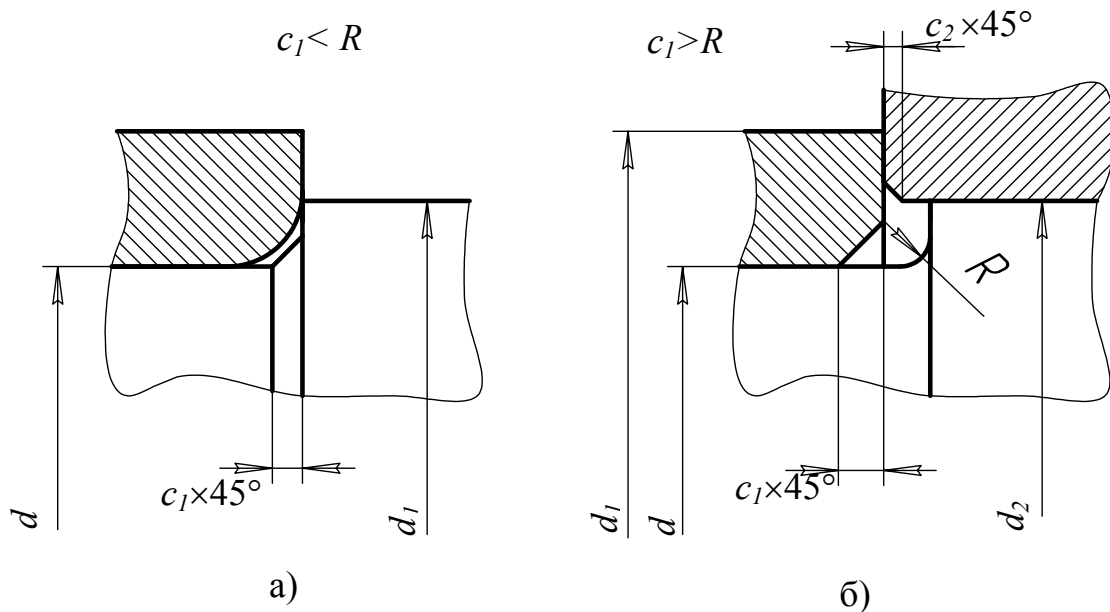

Рисунок 2.12 Варіанти виконання галтельного переходу

Таблиця 2.3

Розміри галтельних переходів

d , мм, від...до	12...19	20...28	30...48	50...75	80...125	130...180	190...320
r , мм	1,0	1,6	2,0	2,5	3,0	4,0	5,0
c_1 , мм	1,6	2,0	2,5	3,0	4,0	5,0	6,0

Перехід з канавкою (табл. 2.4, рис. 2.13), що необхідна для виходу шліфувального кола та не вимагає заправлення крайки кола по радіусу, забезпечує найбільшу технологічність обробки вала. Однак унаслідок високої концентрації напруг біля канавки її можна застосовувати лише в слабонавантажених валах або на тих ділянках, розміри яких визначаються поверхневою твердістю або іншими факторами, не зв'язаними з явищем втоми.

При наявності на валу різьблення виконують проточки для виходу різця по ДСТ 8234-69.

Таблиця 2.4

Розміри канавок для виходу шліфувального кола, мм (ДСТ 8820-69)

b	d_1	h	r	r_1	d
3	$d - 0,5$	0,3	1,0	0,5	Від 10 до 50
5	$d - 1,0$	0,5	1,6	0,5	Від 50 до 100
8	$d - 1,0$	0,5	2,0	1,0	Понад 100
10	$d - 1,0$	0,5	3,0	1,0	Понад 100

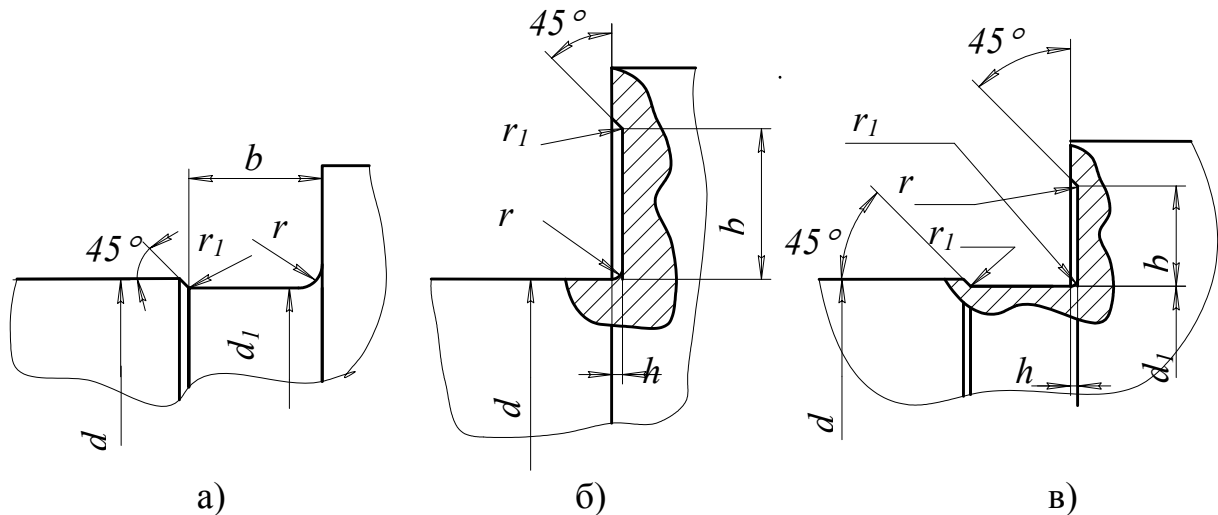

Рисунок 2.13 Варіанти виконання канавок для виходу шліфувального кола при шліфуванні: а) по циліндру; б) по торцю; в) по циліндру і торцю.

Уступ (запличік) вала, що контактує з кільцем підшипника кочення (рис. 2.14), повинен виконуватися так, щоб фаски кільця підшипника вільно розміщалися усередині галтельного переходу вала. Висота h уступу повинна забезпечити відповідне положення кільця на валу. Розмір r фаски кільця вказується в каталозі для кожного підшипника, а розміри переходу приведені в табл. 2.5.

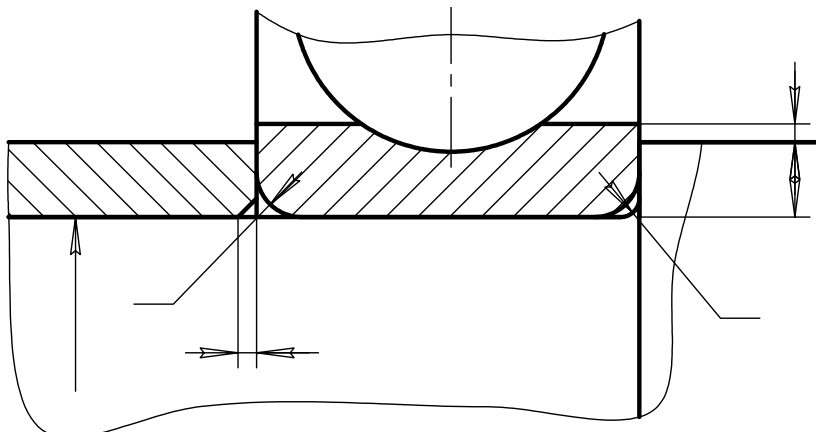

Рисунок 2.14 Уступ вала біля торця підшипника кочення

Таблиця 2.5

Розміри галтельних переходів біля посадкових місць підшипників кочення, мм

R	0,5	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0	5,0
$r_1 \leq$	0,3	0,6	1,0	1,0	1,5	2,0	2,0	2,5	3,0
$h \geq$	1,0	2,5	3,0	3,5	4,5	5,0	6,0	7,0	9,0

Призначати висоту уступу значно більше номінальної, наведеної у табл. 2.5 не доцільно, тому що розмір t вільної частини торцевої поверхні кільця повинен забезпечити можливість захоплення кільця лапами знімача при демонтажі підшипника. Мінімальні значення t наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Мінімальна вільна ширина кільця підшипника кочення (рис. 2.14)

d , мм	до 15	15...50	50...100	понад 100
t , мм	1,0	2,0	2,5	3,0

Те ж саме значення t бажано залишати, коли торець кільця спирається не на уступ вала, а на дистанційну втулку. Висота уступу, що контактує з торцем кільця підшипника, призначається аналогічно, якщо уступ виконується з канавкою по рис. 2.12.

Сполучення зубчастих і черв'ячних коліс редукторів з валом (рис. 4.15) часто виконують з посадками, що забезпечують гарантований натяг та додатково фіксують шпонкою. При цих посадках під час монтажу зубчастих коліс на валах достатньо важко сполучити шпонковий паз колеса зі шпонкою вала.

Для поліпшення складання рекомендується виконати направляючу циліндричну ділянку вала з допуском по $d11$ довжиною l_x

$$l_x = k + (0,7...0,9)b,$$

де k – відстань від уступу вала до початку шпонкового паза, мм;

b – ширина шпонки, мм.

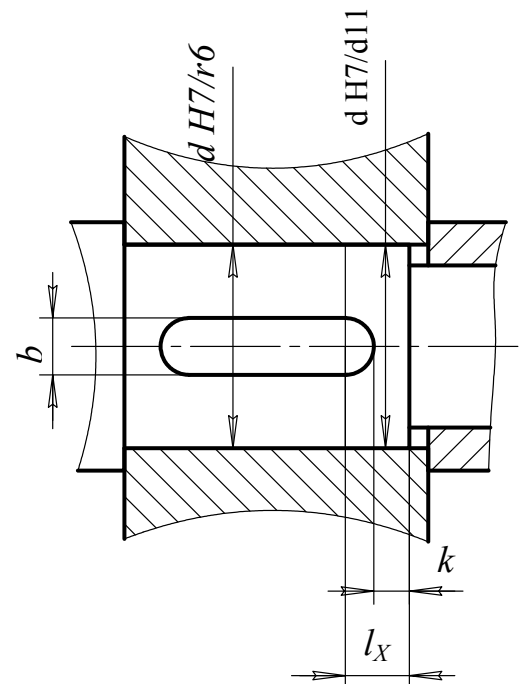

Рисунок 2.15 - Сполучення колеса с валом

Приєднувальні кінці (хвостовики) валів, призначені для монтажу деталей, що передають обертові моменти, стандартизовані: циліндричні – за ДСТ 12080-66 (табл. 2.7, рис. 2.16); конічні – за ДСТ 12081-72 (табл. 2.8, рис. 2.17).

Таблиця 2.7

Кінці валів циліндричні (по ГОСТ 12080-66), мм.

d		Циліндричні				Циліндричні з різьбленням		
1-й ряд	2-й ряд	Виконання		r	c	l_1	l_2	d_1
		1	2					
14	-	30	25	1,0	1,6	30	18	M8×1
16, 18	19	40	28	1,0	1,6	40	28	M10×1,25
20, 22	24	50	36	1,6	1,0	50	36	M12×1,25
25, 28	-	60	42	1,6	1,0	60	42	M16×1,5
32, 36	30, 35	80	58	2,0	1,6	80	58	M20×1,5
40	42	110	82	2,0	1,6	110	82	M24×2
45	48	110	82	2,0	1,6	110	82	M30×2
50, 55	52, 56	110	82	2,5	2,0	110	82	M36×2
60	63, 65	140	105	2,5	2,0	140	105	M42×3
70	71, 75	140	105	2,5	2,0	140	105	M48×3
80	-	170	130	3,0	2,5	170	130	M56×4
90	85, 95	170	130	3,0	2,5	-	-	-
100, 110,	120	240	165	3,0	2,5	-	-	-
125	130, 150	250	200	4,0	3,0	-	-	-
140	-	300	240	4,0	3,0	-	-	-

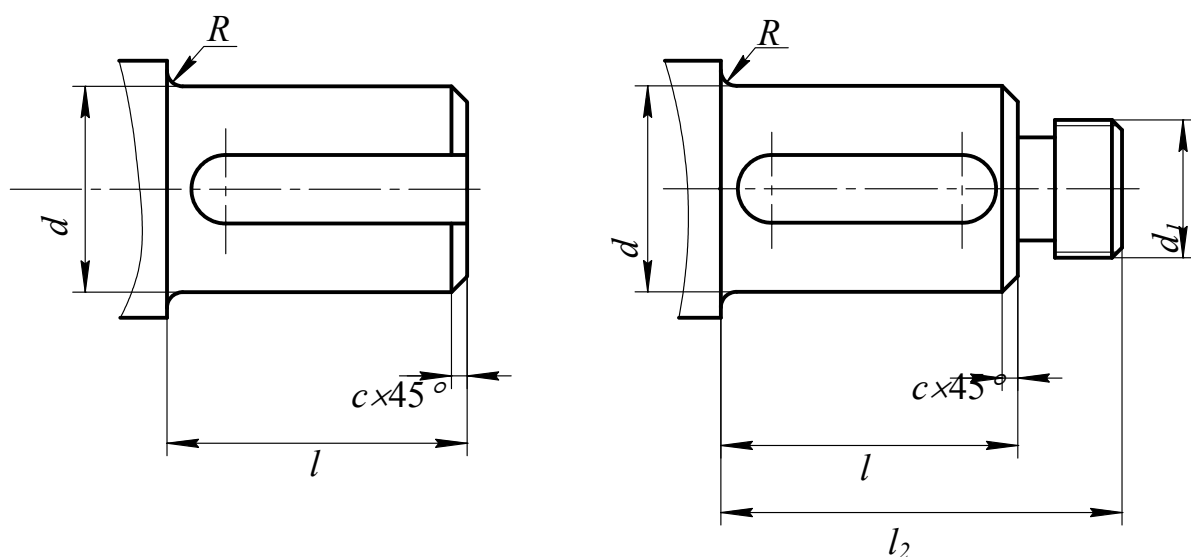

Рисунок 2.16 Циліндричні хвостовики валів

Таблиця 2.8

Кінці валів конічні 1:10 (по ГОСТ 12081-72), мм.

D		l_1		l_2		b	h	t_1	d_3	d_4
		Виконання								
1-й ряд	2-й ряд	1	2	1	2					
20, 22	-	50	36	36	22	4	4	2,5	M12×1,25	M6
-	24	50	36	36	22	5	5	3,0	M12×1,25	M6
25, 28	-	60	42	42	24	5	5	3,0	M16×1,5	M8
-	30	80	58	58	36	5	5	3,0	M20×1,5	M10
32	35	80	58	58	36	6	6	3,5	M20×1,5	M10
36	-	80	58	58	36	6	6	3,5	M20×1,5	M12
-	38	80	58	58	36	6	6	3,5	M24×2	M12
40	42	110	82	82	54	10	8	5,0	M24×2	M12
45	48	110	82	82	54	12	8	5,0	M30×2	M16
50	-	110	82	82	54	12	8	5,0	M36×3	M16
56	55	110	82	82	54	12	8	5,0	M36×3	M20
63	60, 65	140	105	105	70	16	10	6,0	M42×3	M20
71	70, 75	140	105	105	70	18	11	7,0	M48×3	M24
80	85	170	130	130	90	20	12	7,5	M56×4	M30
90	-	170	130	130	90	22	14	9,0	M64×4	M30
-	95	170	130	130	90	22	14	9,0	M64×4	M36
100	-	210	165	165	120	25	14	9,0	M72×4	M36
110	-	210	165	165	120	25	14	9,0	M80×4	M42
-	120	210	165	165	120	28	16	10,0	M90×4	M42
125	-	210	165	165	120	28	16	10,0	M90×4	M48
-	130	250	200	200	150	28	16	10,0	M100×4	-

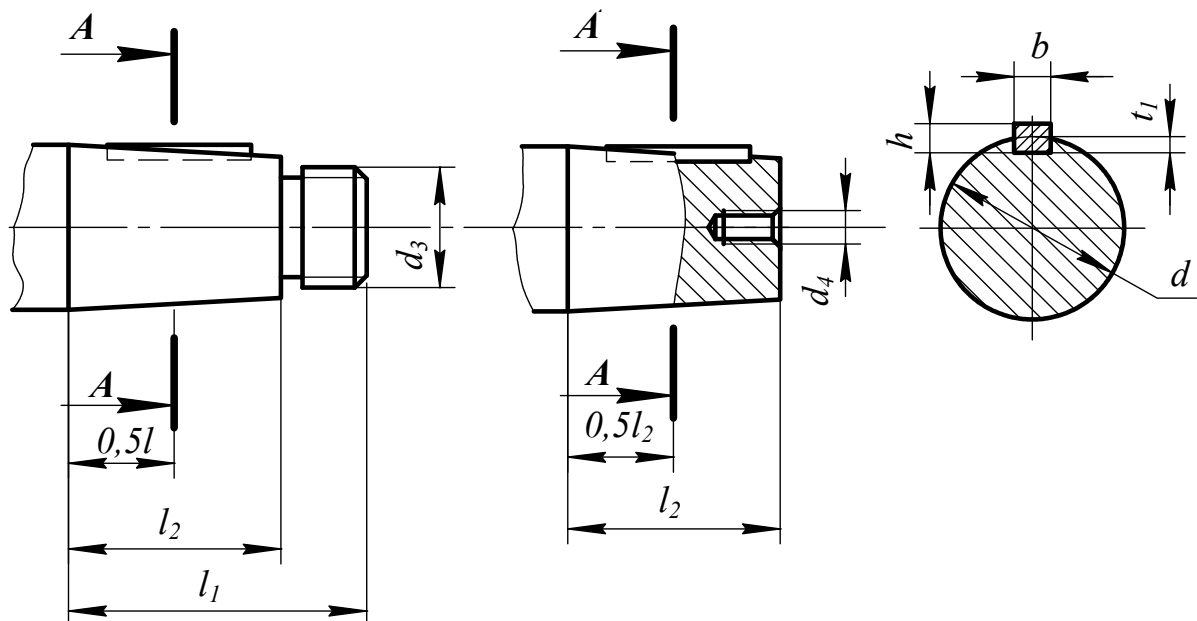

Рисунок 2.17 – Конічні хвостовики валів

2.7. Розрахунок шпонкових і шліцьових з'єднань

З відомих способів з'єднання деталей (зубчастих, черв'ячних коліс, шківів, зірочок) з валом для передачі обертального моменту найбільше поширення одержали з'єднання з призматичними шпонками або прямобічними шліцями.

Діаметральні розміри в місці розміщення шпонкового, шліцьового з'єднання визначаються при розрахунку вала, тому розрахунок шпонкових і шліцьових з'єднань зводиться до перевірного розрахунку.

При одиничному або малосерійному виробництві доцільно використовувати шпонкові з'єднання, при масовому – шліцьові, зважаючи на технологічність монтажу та неповну взаємозамінність шпонкових з'єднань.

Вибір і розрахунок шпонкових з'єднань. Розміри поперечного перерізу шпонки вибирають по таблиці додатка В в залежності від діаметра вала. Довжина шпонки повинна бути на 3-10 мм менше довжини маточини деталі, що монтується і вибирається з ряду стандартних значень.

Вибрана шпонка перевіряється на зминання

$$\sigma_{зм} = \frac{4T \cdot 10^3}{d \cdot h \cdot l_p} \leq [\sigma_{зм}], \quad (2.12)$$

де: T – обертовий момент, що передається валом, $Нм$; d – діаметр вала, $мм$; h – висота шпонки, $мм$; l_p – робоча довжина шпонки, $мм$; $[\sigma_{зм}]$ – допустимі напруження зминання (табл. 2.9).

Для шпонки з плоскими торцями повна довжина шпонки l і її робоча довжина l_p збігаються. Для шпонки з заокругленими торцями $l_p = l - b$, де b – ширина шпонки.

Таблиця 2.9

Допустимі напруження зминання для шпонкових з'єднань

Вид з'єднання	Матеріал маточини	Характер навантаження		
		спокійне	слабкі поштовхи	ударне
		Напруження зминання, $МПа$		
Нерухоме	Сталь	150	100	50
	Чавун	80	50	30
Рухоме	Сталь	50	40	30
Примітка	Матеріал шпонок - сталь 45,50; Ст 6			

Аналіз отриманих результатів перевірконого розрахунку міцності шпонкового з'єднання:

- при значному умовному запасі міцності по зминанню ($\frac{[\sigma_{зм}]}{\sigma_{зм}} > 1.4$) – можна прийняти шпонку попереднього типу-розміру тому, що вона менше послаблює вал і повторити розрахунок (довжину шпонки зменшувати не доцільно, тому що погіршується точність установки деталей на вал);
- при умовному запасі міцності 1,1...1,4 – залишається прийнята шпонка;
- при умовному запасі міцності 0,8...0,9 збільшується робоча довжина шпонки, приймається шпонка з плоскими торцями (довжина маточини колеса не змінюється!), вибирається шпонка наступного номеру (якщо має місце достатній запас міцності вала);
- при умовному запасі міцності менше 0,8 встановлюються дві чи три шпонки під кутом 180° або 120°, але більш доцільно замінити шпонкове з'єднання шліцьовим.

–
Вибір і розрахунок шліцьових з'єднань. Розміри прямо бічних і евольвентних шліцьових з'єднань наведено в додатку Г. Вибране шліцьове з'єднання перевіряється на зминання робочих поверхонь шліців

$$\sigma_{зм} = \frac{8T \cdot 10^3}{\varphi \cdot z \cdot (D - d - 2f)(D + d)l_p} \leq [\sigma_{зм}], \quad (2.13)$$

де - φ - коефіцієнт, що враховує нерівномірний розподіл навантаження між шліцами (звичайно приймають $\varphi = 0,75$); L , d , z – розміри перерізу з'єднання (зовнішній, внутрішній діаметри і кількість шліців); f – розмір фаски по довжині шліця, мм;
 l_p – робоча довжина шліців, мм; $[\sigma_{зм}]$ – допустимі напруження зминання (табл. 2.10).

Робоча довжина шліців визначається конструкцією з'єднань і найчастіше дорівнює довжині маточини деталі, що монтується на валу.

Допустимі напруження змінання для шліцьових з'єднань

З'єднання	Умови експлуатації	Термообробка шліців	
		нормалізація, поліпшення, МПа	поверхнєве гартування, МПа
Нерухоме	Легкі	80-120	120-200
	Середні	60-100	100-140
	Важкі (з поштовхами)	35-50	40-70
Рухоме без навантаження	Легкі	-	40-70
	Середні	-	30-60
	Важкі (з поштовхами)	-	20-30
Рухоме під навантаженням	Легкі	-	10-20
	Середні	-	5-15
	Важкі (з поштовхами)	-	3-10

3. ПЕРЕВІРОЧНИЙ РОЗРАХУНОК ВАЛА НА МІЦНІСТЬ

3.1 Розрахунок вала на опір втомі

Розрахунок вала на опір втомі виконується як перевірочний і є **обов'язковим** етапом курсового проектування. Він полягає у визначенні розрахункових коефіцієнтів запасів міцності у небезпечних перерізах. Ці перерізи попередньо встановлюються з урахуванням значень внутрішніх моментів та концентрації напружень. Для таких перерізів складається таблиця значень критерія безпеки

$$\varphi = a \frac{M_{зв}}{W_{ос}}, \quad (3.1)$$

де: $M_{зв}$ – амплітудні значення згинального та крутного моментів у відповідних перерізах;

$W_{ос}$ – осьовий момент опору перерізу;

a – коефіцієнт, що характеризує концентрацію напружень у розглянутому перерізі (для попередньої оцінки небезпечності перерізів він вибирається з табл. 3.1).

Кількість можливих небезпечних перерізів на валу становить 3...5. Місцями небезпечних перерізів є посадкові поверхні під зубчастими колесами і шестірнями, муфтами, шківками, зірочками

(перерізи ослаблені шпонковим пазом); посадкові поверхні під підшипниками кочення (посадка з натягом); перерізи біля галтелей або канавок для виходу шліфувального кола. Перерізи, у яких величина φ має найбільше значення, чи значення, що відрізняється від найбільшого не більше ніж на 30%, є небезпечними і підлягають повному розрахунку на опір втомі.

При проведенні розрахунку приймається, що напруження згину змінюється по симетричному циклу, а напруження кручення – по пульсуючому циклу. Вибір пульсуючого циклу для напруження кручення ґрунтується на тому, що більшість валів передає змінні по значенню, але постійні по напрямку обертові моменти.

Таблиця 3.1

Орієнтовані значення коефіцієнтів концентрації напружень (тільки для вибору небезпечних перерізів).

Концентратор напружень	Значення коефіцієнта a
Посадки: пресова	3,0
напружена	2,5
ковзна	2,0
Шпонки	2,0
Шліці	2,5
Галтель	2,0

Амплітудні σ_a , τ_a і постійні складові σ_m , τ_m напружень згинання і кручення для нереверсивних валів

$$\sigma_a = \sigma_{zg} = \frac{M_{zg}}{W_{ос\text{нетто}}} ; \quad \sigma_m = 0, \quad (3.2)$$

$$\tau_a = \frac{\tau_{кр}}{2} = \frac{M_{кр}}{2W_{р\text{нетто}}}, \quad \tau_m = \tau_a. \quad (3.3)$$

Якщо вал піддається частому реверсуванню, приймається, що дотичні напруження змінюються по симетричному циклу, тоді

$$\tau_a = \tau_{кр} = \frac{M_{кр}}{W_{р\cdot\text{нетто}}}, \quad \tau_m = 0, \quad (3.4)$$

де $M_{зг}$ і $M_{кр}$ – відповідно згинальний і крутний моменти в розглянутому перерізі вала, (Нмм), визначаються з епюр $M_{зг}$ і $M_{кр}$, (рис. 2.6 ... 2.11);

$W_{оснетто}$ і $W_{рнетто}$ – осьовий та полярний моменти опору перерізу (табл. 3.2), мм³.

Для визначення міцності опору втомі вала необхідно визначити коефіцієнти запасу опору втомі як по нормальним, так і по дотичним напруженням, тому що вал знаходиться у складному напруженому стані:

$$S_{\sigma} = \frac{\sigma_{-1}}{\frac{K_{\sigma}}{\varepsilon_m \beta_n} \sigma_a + \psi_{\sigma} \sigma_m} ; \quad (2.10)$$

$$S_{\tau} = \frac{\tau_{-1}}{\frac{K_{\tau}}{\varepsilon_m \beta_n} \tau_a + \psi_{\tau} \tau_m} , \quad (2.11)$$

У цих формулах:

$\sigma_a = \sigma_{зг}$, $\sigma_m = 0$ - змінні (амплітудні) і постійні складові циклів згинальних напружень;

$\tau_a = 0,5\tau_{\max}$, $\tau_m = 0,5\tau_{\max}$ - змінні (амплітудні) і постійні складові циклів напружень кручення для нереверсивних машин;

$\tau_a = \tau_{\max}$, $\tau_m = 0$ - змінні (амплітудні) і постійні складові циклів напружень кручення для реверсивних машин;

ψ_{σ} , ψ_{τ} - коефіцієнти, які враховують вплив постійних складових циклів напружень на втомну міцність;

σ_{-1} - границя витривалості матеріалу валу при згині з симетричним циклом зміни напружень;

τ_{-1} - границя витривалості матеріалу вала при крученні з симетричним циклом зміни напружень;

ε_m - масштабний фактор (коефіцієнт, який враховує відмінність розміру вала відносно розмірів експериментальних зразків, на яких визначалась межа витривалості);

β_n - коефіцієнт якості поверхні валу;

K_{σ} , K_{τ} - ефективні коефіцієнти концентрації напружень при згинанні та крученні валу.

Таблиця 3.2

Осьові та полярні моменти опору деяких форм перерізів валу

Форма пере-різу	Формули для визначення моментів опору
Коло	$W_{ос\ netto} = 0,1d^3$
	$W_{р\ netto} = 0,2d^3$
Коло з одним шпонковим пазом	$W_{ос\ netto} = 0,1d^3 - \frac{b \cdot t_1 (d - t_1)^2}{2 \cdot d}$
	$W_{р\ netto} = 0,2d^3 - \frac{b \cdot t_1 (d - t_1)^2}{2 \cdot d}$
Коло з двома шпонковими пазами	$W_{ос\ netto} = 0,1d^3 - \frac{b \cdot t_1 (d - t_1)^2}{d}$
	$W_{р\ netto} = 0,2d^3 - \frac{b \cdot t_1 (d - t_1)^2}{d}$
Прямобічні шліци	$W_{netto} = \varepsilon 0,1d^3$; $W_{р\ netto} = 2 \cdot W_{ос\ netto}$ де ε - коефіцієнт впливу серії: $\varepsilon = 1,06-1,16$ для легкої; $\varepsilon = 1,14-1,27$ для середньої; $\varepsilon = 1,24-1,39$ для важкої серій). Менші значення у діапазоні відповідають великим значенням внутрішнього діаметра d шліцевої ділянки вала.
Евольвентні шліци	$W_{ос\ netto} = 0,1d^3$; $W_{р\ netto} = 2 \cdot W_{ос\ netto}$ де $d = mz$ – діаметр ділильного кола

Коефіцієнти впливу постійних складових циклів напружень на втомну міцність ψ_σ і ψ_τ визначаються по табл. 3.3 у залежності від механічних характеристик вала.

Таблиця 3.3

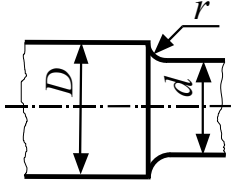
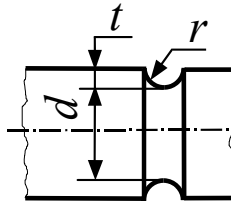
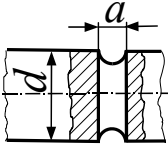
Значення коефіцієнтів ψ_σ і ψ_τ

Характеристика сталі	ψ_σ	ψ_τ
Вуглецева, м'яка	0,05	0,00
Середньовуглецева	0,10	0,05
Легована	0,15	0,10

Ефективні коефіцієнти концентрації напружень при згині K_σ та при крученні K_τ можна орієнтовно призначати з табл. 17.3.

Таблиця 3.4

Значення коефіцієнтів концентрації K_σ та K_τ

Фактор концентрації	K_σ		K_τ	
	$\sigma_s, \text{МПа}$			
	≤ 700	≥ 1000	≤ 700	≥ 1000
Галтель $\left(\frac{D}{d} = 1,25 \dots 2,00\right)$ при $\frac{r}{d} \begin{cases} 0,02 \\ 0,06 \\ 0,10 \end{cases}$	2,50	3,50	1,80	2,10
Виточка ($t = r$) при $\frac{r}{d} \begin{cases} 0,02 \\ 0,06 \\ 0,10 \end{cases}$	1,90	2,35	1,40	1,70
Поперечний отвір при $\frac{a}{d} = 0,05 \dots 0,25$	1,90	2,00	1,75	2,00
Шпонковий паз	1,70	2,00	1,40	1,70
Шліці (при розрахунку по внутрішньому діаметру)	1,00	1,00	1,00	1,00
Пресо́ва посадка ($p \geq 20 \text{ МПа}$)	2,40	3,6	1,80	2,50
Різьба	1,80	2,40	1,20	1,50
Примітка. При наявності в одному перерізі кількох концентраторів у розрахунок вводиться той, у якого K_σ є найбільшим.				

Масштабний фактор ε_m та коефіцієнт якості поверхні валу β_n визначаються за графіками з рис. 3.1 та рис. 3.2.

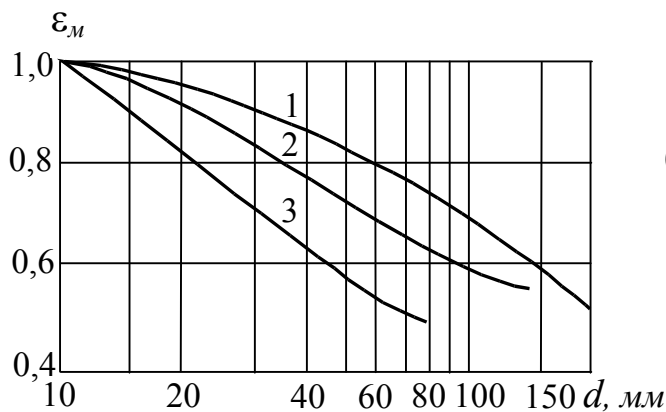

Рисунок 3.1 – Графік значень масштабного фактору ε_m :

- 1 - вуглецева сталь ($K_\sigma = 1$);
- 2 - легована сталь ($K_\sigma = 1$) та вуглецева сталь ($K_\sigma \leq 2$);
- 3 - легована сталь ($K_\sigma \geq 2$)

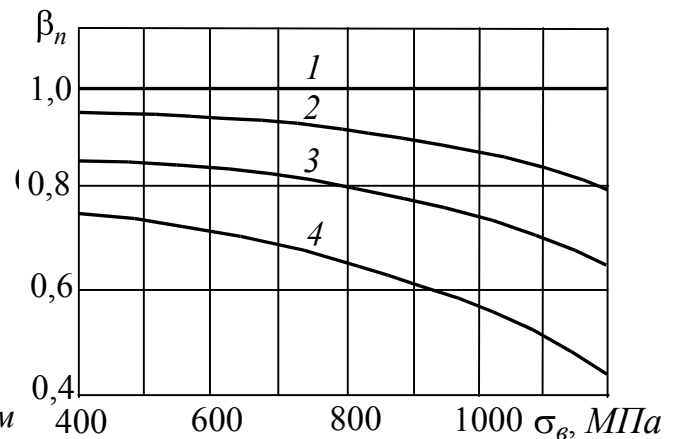

Рисунок 3.2 – Значення коефіцієнту якості поверхні валу β_n :

- 1 - шліфування;
- 2 - обточування;
- 3 - обдирання;
- 4 - необроблена поверхня

Загальний запас міцності при опорі втомі для валів із пластичних матеріалів:

$$S = \frac{S_\sigma \cdot S_\tau}{\sqrt{S_\sigma^2 + S_\tau^2}} \geq [S]. \quad (2.12)$$

Значення запасів міцності S , що отримані в результаті розрахунку, не повинні бути нижчими за величини, що допускаються. В умовах загального машинобудування допускаються запаси міцності в межах $[S] = 1,5 \dots 2,5$.

Після визначення запасу міцності приймаються рішення щодо доцільності зміні конструкції вала. Розглянемо можливі конструкторські рішення:

а) якщо $[S] = 5 \dots 20$ – має місце значний запас міцності; причому - в найбільш небезпечному перерізі, а в інших – ще більше. Оскільки вал має надлишкову міцність, необхідно **зменшити діаметри** вала, якщо при цьому не порушаться умови:

- з'єднання з валом електродвигуна;
- забезпечення необхідного терміну служби підшипників;

- забезпечення міцності для довгих валів у співвісних редукторах;
- б) якщо $[S] = 2 \dots 5$ - запас міцності оптимальний - раніше прийняті значення діаметрів валів у небезпечних перерізах залишаються незмінними;
- в) якщо $[S] < 2 \dots 5$ - необхідно збільшити запас міцності. Для цього можливо (у порядку пріоритету):
 - зменшити коефіцієнти концентрації напружень (змінивши форму галтелей, замінивши шпонку на шліці);
 - застосувати зміцнення найбільш небезпечних перерізів вала;
 - прийняти інший, більш міцний матеріал вала;
 - збільшити діаметри вала;
 - зменшити довжини ділянок вала зі зміною ескізного komponування.

Остаточне рішення про конструкцію і розміри вала можна прийняти тільки після перевірочних розрахунків стандартних приєднаних до вала і змонтованих на ньому деталей (підшипників, шпонок, муфт та інших).

3.2 Розрахунок вала на статичну міцність

У курсовому проектуванні такий розрахунок валів виконують із метою запобігання появі пластичних деформацій під час короткочасних перевантажень, а також для валів, розрахунок на втому яких не є обов'язковим. Так, наприклад, першій умові відповідає випадок розрахунку вихідного вала редуктора, якщо кількість циклів навантаження максимальним моментом (перша ступінь діаграми навантаження) менше, ніж $5 \cdot 10^4$. Другій умові відповідає випадок розрахунку першого вала редуктора, якщо його діаметр збільшується із-за необхідності з'єднання з валом електродвигуна (в середньому в 1,5 рази у порівнянні з отриманими за умовою міцності). Оскільки в цьому випадку вал має гарантовано підвищений високий запас опору втомі, тому можна обмежитися таким розрахунком.

За результатами попередніх розрахунків розроблено конструкцію вала, визначено навантаження на вал, складені розрахункові схеми, визначені опорні реакції і побудовані епюри згинального та крутного моментів.

По цим даним необхідно перевірити міцність вала в найбільш небезпечному перерізі за умовою

$$\sigma_{E \max} = \sigma_E K_n \leq [\sigma]_E, \quad (2.13)$$

де : $\sigma_{E \max}$ максимальне еквівалентне (зведене) напруження у небезпечному перерізі вала;

σ_E - еквівалентне напруження, що обчислюється за номінальним розрахунковим навантаженням;

K_n - коефіцієнт, що враховує короточасні перевантаження (навантаження першої ступені діаграми навантаження у випадку, коли кількість циклів менше $5 \cdot 10^4$);

$[\sigma]_E$ - допустиме еквівалентне напруження

$$[\sigma]_E \approx 0,8\sigma_T. \quad (2.14)$$

Еквівалентні напруження при згині для обраного матеріалу вала обчислюють по формулі

$$\sigma_E = \frac{M_{зв} \cdot 10^3}{W_{оснетто}}. \quad (2.15)$$

На підставі аналізу визначаються небезпечні перерізи, в яких діють максимальні або близькі до них навантаження та мінімальні осьові моменти опору.

Для валів нереверсивних редукторів зведений момент визначається по енергетичній теорії міцності – формули 2.6 і 2.8

Для реверсивних редукторів зведений момент визначається по теорії найбільших дотичних напружень

$$M_e = \sqrt{M_{зз}^2 + M_{кр}^2}, \quad (2.16)$$

3.3. Приклад перевірконого розрахунку вала

Перевірити втомну міцність вала, зображеного на рис. 3.3а згідно з заданими епюрами внутрішнього результуючого згинального моменту $M_{зз}$ (рис. 3.3б) та внутрішнього моменту кручення $M_{кр}$ (рис. 3.3в).

Вихідні дані: матеріал вала сталь 40, поліпшення, границя міцності $\sigma_\sigma = 680 \text{ МПа}$. Довговічність вала необмежена. Мініма-

льне значення запасу міцності $S_{\min} = 1,5$. Вал не змінює напрямку обертання.

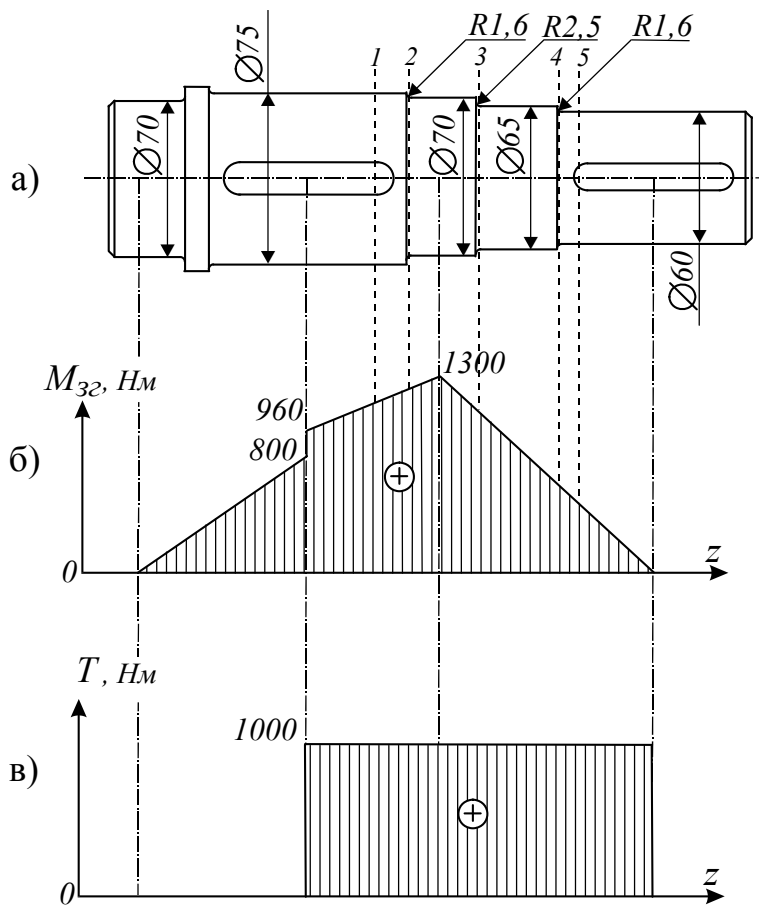

Рисунок 3.3 – Дані до розрахунку вала на втомну міцність:

а) конструкція вала; б) епюра внутрішніх згинальних моментів; в) епюра внутрішнього крутного моменту кручення

Розв'язання.
Для перевірки втомної міцності вала необхідно визначити запас міцності у поперечних перерізах і порівняти з його мінімальним значенням $S_{\min} = 1,5$. У зв'язку з тим, що кількість таких перерізів значна, треба вибрати найбільш небезпечні перерізи. Такими перерізами можна вважати перерізи, помічені на рис. 3.3 за цифрами 1 ... 5.

Щоб вибрати з цієї групи перерізів найбільш небезпечні, треба визначити для кожного з них коефіцієнт небезпечності φ (формула 3.1) з використанням даних з табл. 3.1

$$\varphi = a \frac{\sqrt{M_{32}^2 + M_{\text{кр}}^2}}{d^3}$$

Значення моментів M_{32} і $M_{\text{кр}}$ визначаються за даними епюр (рис. 3.3б і рис. 3.3в). Діаметри різних ділянок вала та вид концентрації напружень визначаються за рис. 3.3а.

Результати обчислень зведені у табл. 3.5. Найбільше значення коефіцієнта небезпечності перерізу має у перерізі 5 ($\varphi_5 = 12,8$). Перерізи, у яких коефіцієнт φ має найбільше значення, чи значення, що відрізняється від найбільшого менш ніж на 30%, є небезпечними і підлягають повному розрахунку на опір втомі. Переріз 1 можна

виключити з подальшого розгляду, оскільки коефіцієнт $\phi_1 = 8,8$ у цьому перерізі відрізняється від $\phi_5 = 12,8$ більше, чим на 30%. Таким чином коефіцієнти запасу втомної міцності слід визначати у перерізах 2 ... 5.

Таблиця 3.5

Результати визначення коефіцієнта небезпечності ϕ

Переріз	$M_{32},$ $H \cdot мм$	$T,$ $H \cdot мм$	$d,$ $мм$	Концентратор	a	ϕ
1	1 100 000	1 000 000	75	Посадка напружена	2,5	8,8
2	1 220 000	1 000 000	70	Галтель	2,0	9,2
3	1 070 000	1 000 000	65	Галтель	2,0	10,6
4	560 000	1 000 000	60	Галтель	2,0	10,6
5	480 000	1 000 000	60	Посадка напружена	2,5	12,8

Перевірка перерізу 2. Запас втомної міцності тільки по згинанню визначається по формулі 2.10

$$S_{\sigma} = \frac{\sigma_{-1}}{\frac{K_{\sigma}}{\varepsilon_m \beta_n} \sigma_a + \psi_{\sigma} \sigma_m}.$$

Межа витривалості матеріалу валу при згині з симетричним циклом зміни напружень $\sigma_{-1} = 0,45\sigma_{\sigma} = 0,45 \cdot 680 = 306 \text{ МПа}$.

Амплітудна складова симетричного циклу зміни напружень при згині вала $\sigma_a = \sigma_{32} = \frac{M_{32}}{W_{oc}} = \frac{M_{32}}{0,1d^3} = \frac{1220000}{0,1 \cdot 70^3} = 36 \text{ МПа}$.

Постійна складова змінного циклу $\sigma_m = 0$.

Коефіцієнт концентрації нормальних напружень $K_{\sigma} = 2,5$ (табл. 17.3) за вихідними даними $\frac{D}{d} = \frac{75}{70} = 1,1$ та $\frac{R}{d} = \frac{1,6}{70} = 0,02$.

Масштабний фактор $\varepsilon_m = 0,5$ (рис. 17.7).

Коефіцієнт якості поверхні валу $\beta_n = 0,95$ - обточення (рис. 17.8).

Коефіцієнт впливу постійної складової циклу напружень на втомну міцність $\psi_{\sigma} = 0,1$ (табл. 17.2).

Остаточно запас втомної міцності тільки по згинанню для пере-

різу 2 дорівнює

$$S_{\sigma 2} = \frac{306}{\frac{2,5}{0,5 \cdot 0,95} \cdot 36 + 0,1 \cdot 0} = 1,61.$$

Значення запасу втомної міцності тільки по крученню (при пульсуючому циклі) визначається по формулі 2.11

$$S_{\tau} = \frac{\tau_{-1}}{\frac{K_{\tau}}{\varepsilon_m \beta_n} \tau_a + \psi_{\tau} \tau_m}.$$

Границя витривалості матеріалу валу при крученні $\tau_{-1} \approx 0,7\sigma_{-1} = 0,7 \cdot 306 = 214 \text{ МПа}$.

Амплітудна складова пульсуючого циклу зміни напружень при крученні вала

$$\tau_a = \frac{\tau_{кр}}{2} = \frac{T}{2W_p} = \frac{T}{2 \cdot 0,2 \cdot d^3} = \frac{1000000}{2 \cdot 0,2 \cdot 70^3} = 8 \text{ МПа}.$$

Постійна складова пульсуючого циклу $\tau_m = \tau_a = 8 \text{ МПа}$.

Коефіцієнт концентрації дотичних напружень $K_{\tau} = 1,8$ за вихідними даними $\frac{D}{d} = \frac{75}{70} = 1,1$ та $\frac{R}{d} = \frac{1,6}{70} = 0,02$ (табл. 17.3).

Масштабний фактор $\varepsilon_m = 0,5$ (рис. 17.7).

Коефіцієнт якості поверхні валу $\beta_n = 0,95$ - обточення (рис. 17.8).

Коефіцієнт впливу постійної складової циклу напружень на втомну міцність $\psi_{\tau} = 0,05$ (табл. 17.2).

Остаточний запас втомної міцності тільки по крученню для перерізу 2 дорівнює

$$S_{\tau 2} = \frac{214}{\frac{1,8}{0,5 \cdot 0,95} \cdot 8 + 0,05 \cdot 8} = 6,96.$$

При одночасному згині і крученні вала запас втомної міцності у перерізі 2 визначається по формулі 2.12

$$S_2 = \frac{S_{\sigma 2} \cdot S_{\tau 2}}{\sqrt{S_{\sigma 2}^2 + S_{\tau 2}^2}} = \frac{1,61 \cdot 6,96}{\sqrt{1,61^2 + 6,96^2}} = 1,56.$$

Це перевищує мінімальне значення запасу безпечності $S_{\min} = 1,5$. Таким чином, втомна міцність вала у перерізі 2 забезпечена.

Результати визначення запасів безпечності для перерізів 3, 4 і 5 зведені у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Результати визначення запасів безпечності для перерізів 3, 4 і 5 (рис. 3.3а)

Переріз	σ_{-1}	σ_a	K_σ	ε_m	β_n	ψ_σ	σ_m	S_σ
3	306	39	2,2	0,5	0,95	0,10	0	1,69
4	306	26	2,3	0,5	0,95	0,10	0	2,43
5	306	22	2,4	0,5	0,95	0,10	0	2,75
Переріз	τ_{-1}	τ_a	K_τ	ε_m	β_n	ψ_τ	τ_m	S_τ
3	214	9	1,6	0,5	0,95	0,05	9	6,95
4	214	12	1,7	0,5	0,95	0,05	12	4,91
5	214	12	1,8	0,5	0,95	0,05	12	4,64

При одночасному згині і крученні вала запас втомної міцності у перерізах 3,4 і 5 дорівнюють

$$S_3 = \frac{1,69 \cdot 6,95}{\sqrt{1,69^2 + 6,95^2}} = 1,64.$$

$$S_4 = \frac{2,43 \cdot 4,91}{\sqrt{2,43^2 + 4,91^2}} = 2,18.$$

$$S_5 = \frac{2,75 \cdot 4,64}{\sqrt{2,75^2 + 4,64^2}} = 2,36.$$

Оскільки у всіх перерізах вала запаси втомної міцності перевищують мінімальне значення запасу безпечності $S_{\min} = 1,5$, можна зробити висновок, що втомна міцність усього вала забезпечена.

4. ОСТАТОЧНИЙ ВИБІР ПІДШИПНИКІВ КОЧЕННЯ

4.1 Розрахунок довговічності підшипників кочення

Основним розрахунковим параметром, що визначає працездатність підшипникової опори є фактична довговічність підшипника $L_{h\text{-факт}}$ в годинах. Вона розраховується при частоті обертання рухомого кільця $n \geq 10$ об/хв. При $1 \leq n \leq 10$ об/хв у (4.1) підставляється значення $n = 10$

$$L_{h\text{-факт}} = \left(\frac{C}{P} \right)^{\rho} \frac{10^6}{60n}, \quad (4.1)$$

де C – динамічна вантажопідйомність, кН (див. Додаток Б1-Б5);

P – приведене навантаження, кН (див. п. 4.2) ;

ρ - коефіцієнт форми тіла кочення: $\rho = 3$ – для кулькових підшипників; $\rho = 3,33$ – для роликів підшипників.

Отримане значення довговічності порівнюється зі значенням необхідної довговічності L_e , яка, як правило, повинна дорівнювати паспортній довговічності редуктора, що забезпечує виключення додаткових витрат на заміну підшипників.

З урахуванням того, що динамічна вантажопідйомність C – величина ймовірностна і задана з певною похибкою, рекомендовано вибирати підшипник, що забезпечує виконання умови

$$L_e \cdot \leq L_{h\text{-факт}} \leq 2L_e \cdot \quad (4.2)$$

Якщо рекомендованого співвідношення між значеннями розрахункової і необхідної довговічності не досягнуто, рекомендується виконати розрахунки для інших варіантів підшипників. У порядку пріоритету рішень доцільно:

1) змінити серію підшипника. При переході до наступної серії очікується зміна довговічності – у 2...4 рази;

2) змінити серію ширин (вужька, середня, широка). При переході до наступної серії ширин очікується зміна довговічності – у 2...4 рази;

3) замінити тіла кочення (кульки – ролики). При такій заміні очікується зміна довговічності – у 10 разів;

4) зміна схеми установки підшипника ("у розпір" - "у розтяг") принципово змінює картину навантаження і характер функціонування складального вузла.

Наведені дані мають орієнтовний характер і залежать від конкретних характеристик підшипників.

4.2 Зведене навантаження на підшипник при постійному і змінному у часі зовнішньому навантаженню

Зовнішнє навантаження на вали редуктора - це сили, що діють у зубчастих зачепленнях; пасових передачах; ланцюгових передачах; сили від неврівноваженості муфт, змонтованих на хвостовиках валів, сили через неспіввісність валів, що з'єднуються. Як правило, напрямок дії цих сил не змінюється, тому приведені навантаження на підшипник вважається постійним по напрямку.

Завданням на курсовий проект обговорена зміна навантаження на редуктор у часі (див. діаграму режиму навантаження в завданні). Приймається, що приведені навантаження на підшипники валів подібне діаграмі режиму навантаження редуктора, оскільки між обертаючими моментами і навантаженням на опори валів існує лінійна залежність. У цьому випадку розрахункове значення зведеного навантаження P визначається як еквівалентне (тобто навантаження ідентичне усьому спектру діючих навантажень)

$$P = 3 \sqrt[3]{\sum_i \frac{P_i^3 L_i}{L_h}}, \quad H \quad (4.3)$$

де: L_h - повний термін служби;

P_i - навантаження i -го рівня діаграми навантаження;

L_i - тривалість дії навантаження рівня P_i ;

$\frac{L_i}{L}$ - відносна тривалість дії навантаження P_i , прямо про-

порційного навантаженню T_i діаграми навантаження редуктору (див. завдання).

При урахуванні змінності режиму навантаження досить визначити зведене навантаження при роботі з номінальним обертовим моментом і скористатися тотожністю

$$\frac{T_i}{T_{ном}} \equiv \frac{P_i}{P}. \quad (4.4)$$

У загальному випадку зведене навантаження для підшипника, що сприймає осьове і радіальне зовнішнє навантаження визначається як

$$P = (V \cdot X \cdot F_r + Y \cdot F_a) K_{\sigma} \cdot K_T, H \quad (4.5)$$

де: V - "коефіцієнт обертання кільця": $V = 1$ при обертанні внутрішнього кільця, $V = 1,2$ при обертанні зовнішнього кільця;

F_r, F_a - радіальне і осьове навантаження на підшипник;

X, Y - коефіцієнти приведення F_r, F_a ;

K_b - коефіцієнт безпеки, залежить від умов роботи і серйозності наслідків аварії, викликані відмовою підшипника (табл. 4.1);

K_T - коефіцієнт температурного режиму (табл. 4.2).

Температурний режим підшипникового вузла залежить від умов експлуатації проектного редуктора: для металургійних машин гарячих цехів K_T може досягати граничних значень, для черв'ячних передач приводів, що передають значну потужність, температура визначається на підставі розрахунку теплового балансу (наприклад, у розділі "Розрахунок черв'ячних передач" [11]).

Таблиця 4.1

Значення коефіцієнта безпеки K_b

Характер навантаження підшипника	K_b	Приклади використання
Спокійне навантаження без поштовхів	1,0	Ролики стрічкових конвеєрів, малопотужні кінематичні редуктори і приводи
Легкі поштовхи. Короткочасні перевантаження до $1,25T_{ном}$	1,0 – 1,2	Зубчасті передачі 7, 8 ступенів точності, редуктори загального машинобудування
Помірні поштовхи. Короткочасне перевантаження до $1,5T_{ном}$	1,3 – 1,5	Зубчасті передачі 9 ступеня точності, дробарки і кривошипношатунні механізми, валки прокатних станів, потужні вентилятори
Значні поштовхи і вібрація. Короткочасне перевантаження до $2,0T_{ном}$	1,8 – 2,5	Важкі кувальні машини, робочі рольганги блюмінгів, слябінгів, крупносортових станів

Для опор механізмів конвеєрів, як правило, рекомендується приймати $t_p \leq 125^\circ \text{C}$. При підвищеній робочій температурі варто вибирати підшипники зі спеціальних сталей [5].

Таблиця 6.2

Робоча температура підшипника t_p , температурний коефіцієнт K_T

$t_p, ^\circ \text{C}$	100	125	150	175	200	225	250
K_T	1,00	1,05	1,10	1,15	1,25	1,35	1,40

Для кожного типу підшипників кочення і схеми навантаження вала існують особливості у визначенні приведенного навантаження, пов'язані з особливостями визначення радіального й осьового навантажень, що розглядаються нижче.

4.3. Визначення осьового навантаження на підшипники

Повні реакції в підшипникових опорах викликають окрім радіальних реакцій F_r і осьові реакції S . Поняття осьової реакції S в підшипнику і осьового навантаження F_a – не ідентичні!

Осьова складова реакція S повної реакції залежить тільки від параметрів опори: повної реакції, куту контакту β і виду тіл кочення (ролики - кульки).

Осьове навантаження F_a залежить від співвідношення осьових складових S і зовнішньої осьової сили F' , прикладеної до вала з боку змонтованих на ньому деталей передач.

Перш, ніж визначати осьові навантаження F_a , необхідно визначити осьові складові реакцій в опорах S .

Для кулькових підшипників осьова складова реакції

$$S = eF_r. \quad (4.6)$$

Для роликів підшипників з конічними роликами осьова реакція

$$S = 0,83 eF_r. \quad (4.7)$$

Визначення параметра осьового навантаження e для кожного типу підшипника має особливості, викладені нижче.

Параметр осьового навантаження e для підшипників з конічними роликами є табличною характеристикою, індивідуальною для кожного типорозміру підшипника. Він приведений у таблицях, що

містять характеристики підшипників. Розрахунковим шляхом коефіцієнт можна визначити за формулами табл. 4.3.

Таблиця 4.3

Параметр осьового навантаження e і коефіцієнти приведення навантаження X, Y для роликів підшипників

e	$\frac{F_a}{VF_r} \leq e$		$\frac{F_a}{VF_r} > e$	
	X	Y	X	Y
Підшипники однорядні				
$1,5 \tan \beta$	1	0	0,40	$0,40c \tan \beta$
Підшипники дворядні сферичні роликові				
$1,5 \tan \beta$	1	$0,45c \tan \beta$	0,67	$0,67c \tan \beta$

Параметр осьового навантаження e для радіальних і радіально-упорних кулькових підшипників з одним і двома рядами тіл кочення залежить від кута контакту β і співвідношення F'/C_0 . Він визначається інтерполяцією на підставі даних табл. 4.4.

Для дворядних радіально-упорних підшипників варто мати на увазі, що при виконанні умови: $\frac{F_a}{VF_r} > e$ працює тільки один ряд, тобто в табл. 4.4 - $i = 1$

Після визначення значень e і S визначаються значення осьового навантаження на кожну опору F_a . Для цього можна використовувати типові схеми навантаження, наведені в табл. 4.5.

Після розрахунку значень F_a оцінюється вплив осьової сили на роботу підшипника по умові

$$\frac{F_a}{VF_r} > \leq e . \quad (4.8)$$

При $\frac{F_a}{VF_r} \leq e$ осьове навантаження впливає на працездатність підшипника позитивно, оскільки приводить до більш рівномірного розподілу навантаження між тілами кочення.

Таблиця 4.4

Параметр осевого навантаження і коефіцієнти приведення навантаження X, Y для кулькових підшипників

Тип підшипника			Однорядний: $i = 1$		Дворядний: $i = 2$				
β	$\frac{F'}{C_0}$	$\frac{iF'}{C_0}$	e	$\frac{F_a}{VF_r} > e$		$\frac{F_a}{VF_r} \leq e$		$\frac{F_a}{VF_r} > e$	
				X	Y	X	Y	X	Y
0°	0,014		0,19	0,56	2,30	1	0	0,56	2,30
	0,028		0,22		1,99				1,99
	0,056		0,26		1,71				1,71
	0,084		0,28		1,55				1,55
	0,100		0,30		1,45				1,45
	0,170		0,34		1,31				1,31
	0,280		0,38		1,15				1,15
	0,420		0,42		1,04				1,04
	0,560		0,44		1,00				1,00
12°		0,014	0,30	0,46	1,81	1	2,08	0,74	2,94
		0,029	0,34		1,62		1,84		2,63
		0,057	0,37		1,46		1,60		2,37
		0,086	0,41		1,34		1,52		2,18
		0,110	0,45		1,22		1,39		1,98
		0,170	0,48		1,13		1,30		1,84
		0,290	0,52		1,04		1,20		1,69
		0,430	0,54		1,01		1,16		1,64
		0,570	0,54		1		1,16		1,62
15°		0,015	0,38	0,44	1,47	1	1,65	0,72	2,39
		0,29	0,40		1,40		1,57		2,28
		0,058	0,43		1,30		1,46		2,11
		0,087	0,46		1,23		1,38		2,00
		0,12	0,47		1,19		1,34		1,93
		0,17	0,50		1,12		1,26		1,82
		0,29	0,55		1,02		1,14		1,66
		0,44	0,56		1,00		1,12		1,63
		0,58	0,56		1,00		1,12		1,63
18°, 19°, 20°, 24°, 25°, 26°, 30°, 35°, 36°, 40°			0,57	0,43	1,00	1	1,09	0,70	1,63
			0,68	0,41	0,87		0,92	0,67	1,44
			0,80	0,39	0,76		0,78	0,63	1,24
			0,95	0,37	0,66		0,66	0,60	1,07
			1,14	0,35	0,57		0,55	0,57	0,93
Кулькові сферичні підшипники			$\frac{3}{2} \tan \beta$	0,4	$\frac{0,4}{\tan \beta}$	1	$\frac{0,42}{\tan \beta}$	0,65	$\frac{0,65}{\tan \beta}$

При $\frac{F_a}{VF_r} > e$ осьове навантаження впливає на працездатність

підшипника негативно, оскільки приводить до збільшення загального навантаження на тіла кочення. Слід зауважити, що вплив осьового навантаження в цьому випадку більш значний, ніж вплив радіального навантаження (коефіцієнти X, Y).

По отриманих нерівностях (4.8) вибираються коефіцієнти X, Y з табл. 4.3, 4.4 і визначається зведене навантаження (4.5) і фактична довговічність підшипника (4.1).

Радіальні роликові підшипники з буртами бажано використовувати при виникненні випадкового осьового навантаження, наприклад, через вібрації.

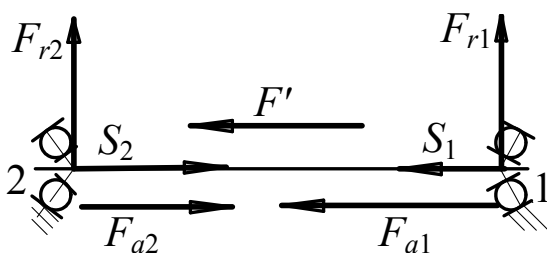

Рисунок 4.1 – До визначення навантаження на підшипники

випадкового осьового навантаження, наприклад, через вібрації. Осьове навантаження не впливає на зведене, оскільки сприймається торцевою поверхнею роликів і зведене навантаження визначається з (4.5) при $X = 1, Y = 0$

$$P = VXF_r kK_{\sigma} K_T. \quad (4.9)$$

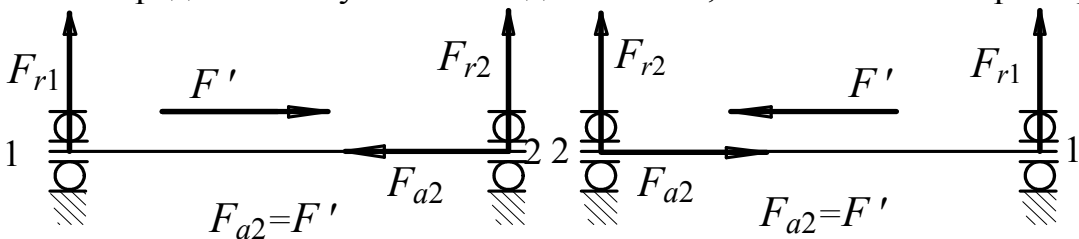
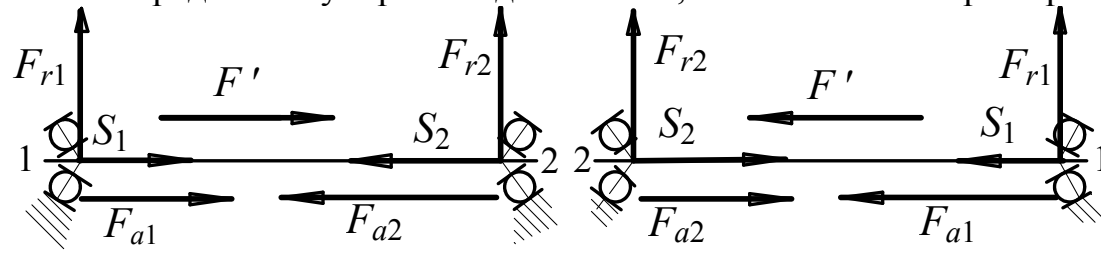
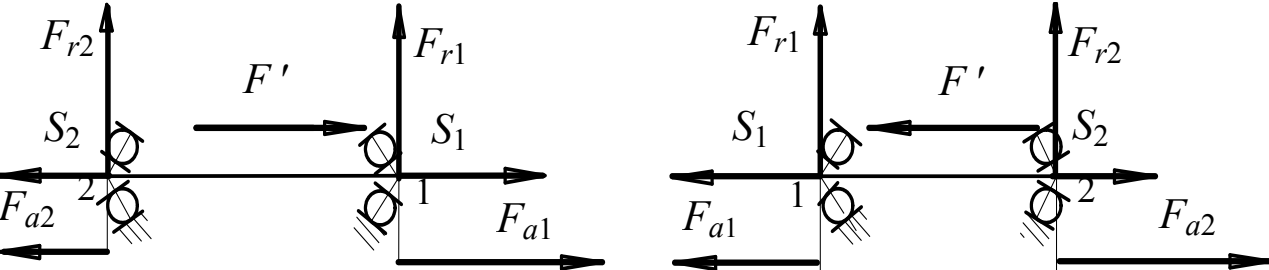
Використання цих підшипників в опорах, що сприймають постійні осьові навантаження є не бажаним через те, що має місце тертя ковзання торцевих поверхонь ролика і кільця.

4.4. Приклад розрахунку підшипників кочення

Для вала, діаметр шипа якого дорівнює 60 мм, частота обертання 325 об/хв, підібрати підшипники кочення і перевірити їхню працездатність, якщо радіальне навантаження на опори дорівнює: $F_{r1} = 3000 \text{ Н}; F_{r2} = 6000 \text{ Н}$ і осьове навантаження $F' = 1500 \text{ Н}$. Необхідний час роботи підшипника $L_h = 20000 \text{ годин}$. Під час роботи можливі короткочасні поштовхи до 120%.

Розв'язання. За ДСТ 831 - 75 приймається кульковий радіально-упорний підшипник № 36212, у якого $d = 60 \text{ мм}, D = 110 \text{ мм}, B = 22 \text{ мм}, \beta = 12^\circ, C = 61500 \text{ Н}$ - динамічна вантажопідйомність, $C_0 = 39300 \text{ Н}$ - статична вантажопідйомність.

Таблиця 4.5 – Схеми навантаження опор осьовими силами

Схеми навантаження підшипників	Характеристика навантаження	Осьові сили
Вал на радіальних кулькових підшипниках, встановлених "в розпир"	$S_1 = 0;$ $S_2 = 0;$ $F' \geq 0$	$F_{a1} = 0;$ $F_{a2} = F'$
Вал на радіально-упорних підшипниках, встановлених "в розпир"	$S_1 > S_2;$ $F' \geq 0$	$F_{a1} = S_1;$ $F_{a2} = S_1 + F'$
Вал на радіально-упорних підшипниках, встановлених "в розтяг"	$S_1 < S_2;$ $F' < S_2 - S_1$	$F_{a2} = S_2;$ $F_{a1} = S_2 - F'$

Приймається схема розташування підшипників у «розпір» (рис. 4.1).

Визначається відносне навантаження

$$\frac{F'}{C_0} = \frac{1500}{39300} = 0,038.$$

По табл. 4.4 визначається параметр осьового навантаження $e = 0,35$. Тоді осьові складові сили дорівнюють

$$S_1 = eF_{r1} = 0,35 \cdot 3000 = 1050 \text{ H};$$

$$S_2 = eF_{r2} = 0,35 \cdot 6000 = 2100 \text{ H}.$$

Оскільки $S_2 > S_1$ і $F' > S_2 - S_1$, то $F_{a1} = S_1 = 1050 \text{ H}$;

$$F_{a2} = F_a + S_1 = 1500 + 1050 = 2550 \text{ H}.$$

Визначаються відношення осьового навантаження до радіального для більш навантаженої опори, якою є опора «2».

Оскільки $\frac{F_{a2}}{F_{r2}} = \frac{2550}{6000} = 0,425 > e$ ($e = 0,35$), то по табл. 4.4 ви-

значаються коефіцієнти радіального та осьового навантажень $X = 0,46$, $Y = 1,57$.

Визначаються еквівалентне (приведене) навантаження

$$\begin{aligned} P &= (VXF_{r2} + Y \cdot F_{a2})K_\sigma K_T = \\ &= (1 \cdot 0,46 \cdot 6000 + 1,57 \cdot 2550) \cdot 1,2 \cdot 1,0 = 8115 \text{ H}, \end{aligned}$$

де $K_\sigma = 1,2$ - коефіцієнт безпеки;

$K_T = 1,0$ - температурний коефіцієнт ($t_p < 100^\circ\text{C}$);

$V = 1,0$ - коефіцієнт обертання кільця.

Визначається розрахунковий термін служби підшипника

$$L_{hp} = \frac{10^6}{60 \cdot n} \left(\frac{C}{P} \right)^p = \frac{10^6}{60 \cdot 325} \left(\frac{61500}{8115} \right)^3 = 22310 \text{ год}.$$

Розрахунковий термін служби підшипника перевищує необхідний $L_h = 20000$ годин, що задовольняє умовам роботи, $L_{hp} > L_h$.

4.5. Змащення підшипників кочення

Як мастильні матеріали в підшипниках кочення використовуються рідкі, пластичні (консистентні) і тверді змащення. Остан-

нім часом усе ширше використовуються підшипники закритого типу, в які закладається оригінальне змащення фірми-виробника підшипників. У випадку грамотного проектування вузла, надійної ізоляції підшипника від мастила з картера редуктора і замовлення підшипників саме для проектованої машини, механізму, підшипникові вузли не вимагають обслуговування протягом усього терміну їхньої служби.

Оскільки в курсовому проекті розробляється редуктор загального призначення, рекомендується наступна послідовність методики вибору змащення.

Вибір виду змащення. При колових швидкостях рухомого кільця підшипника $V = \frac{\pi dn}{60000} < 2 \text{ м/с}$ доцільно застосовувати консистентне змащення, при $V < 5 \text{ м/с}$ можна застосовувати як консистентне, так і рідке змащення, при $V > 5 \text{ м/с}$ застосовується рідке змащення.

Вважаючи, що редуктори загального машинобудування мають приблизно однакові характеристики питомої навантаженості опор, умови роботи підшипників розділені на 4 групи в залежності від співвідношення частоти обертання вала n , і його діаметра d (див. діаграму рис. 4.2).

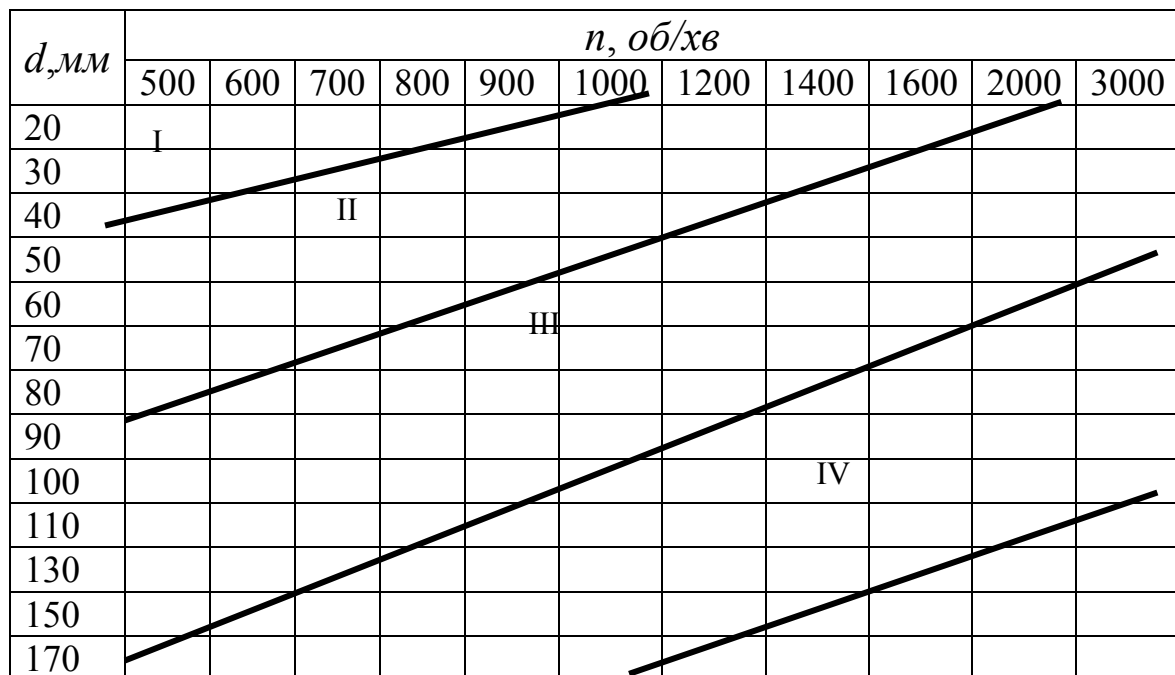

Рисунок 4.2 – Діаграма типових умов роботи підшипників

Відповідно до визначеної по рис. 4.2 групи по табл. 4.5 вибирається марка оливи.

Таблиця 4.5

Вплив температури в підшипниковому вузлі на вибір марки оливи

Група типових умов	Робоча температура мастила, °С		
	від 0° до 60°	від 60° до 100°	вище 100°
I	Індустріальне 20	Індустріальне 20 Індустріальне 20	Авіаційне МК-22 Авіаційне МС-14
II	Індустріальне 45 Турбінне 30	Індустріальне 20 Турбінне 30	Авіаційне МС-14
III використання змащування під тиском	Індустріальне 20	Турбінне 30	Турбінне 57
IV використання змащування під тиском	Турбінне 57	Турбінне 57	Турбінне 57

Пластичні мастила, як і рідкі, так само вибираються в залежності від температури в підшипниковому вузлі (табл. 4.6)

Таблиця 4.6

Умови використання пластичних мастил

Найменування і марка мастила	В'язкість при температурі в °С, сСт		Температура підшипникового вузла °С
	0°	20°	
Солідол С	≤ 2000	400...1000	-3...+70
Прес-солідол С	≤ 2000	700...900	-30...+50
Солідол жировий УС-3	6000...9000	3000...3500	-10...+80
Жирове мастило І-13	≤ 2000	1000...2000	-20...+110
ЦИАТИМ - 221	700...1000	200..500	-60...+150
ЦИАТИМ - 201	800...1500	500...1000	-60...+90

4.6. Рекомендації до вибору ущільнювальних пристроїв

Ущільнювальні пристрої підшипникових вузлів захищають підшипники від забруднення ззовні і запобігають витіканню з них мастильного матеріалу. Їхня конструкція залежить від швидкості обертання валу, виду змащення та в'язкості мастила, робочої температури підшипникового вузла, умов експлуатації механізму.

Визначальним при виборі ущільнення є лінійна швидкість поверхні вала під ущільненням (табл. 4.7)

Таблиця 4.7

Експлуатаційні характеристики ущільнень

Тип ущільнень	Допустима швидкість контактної поверхні вала, м/с
Контактні ущільнення	
- з повсті грубововняної Г (ДСТ 6418-52) и півгрубововняної П (ДСТ 6308-52)	2
- з повсті тонкововняної Т (ДСТ 6418-52)	5
- манжети з гуми І типу	10
- те ж саме для полірованих валів	15
манжети из гуми ІІ типу	5
Безконтактні	
- кільцеві зазори, проточки	5
- лабиринтні ущільнення, заповнені пластичним мастилом	30
- лабиринтні ущільнення, не заповнені пластичним мастилом	50

Характеристика основних типів ущільнень приведена нижче.

Контактні ущільнення: манжетні, сальникові забезпечують герметичність підшипникового вузла при середніх і низьких швидкостях на контактній поверхні вала завдяки щільному контакту шийки вала і ділянки ущільнення.

Найбільш широко розповсюджені **манжетні ущільнення** (ДСТ 8752-79, Додаток Д) через високий ступінь уніфікації, стандартизації, надійності. Ці ущільнення

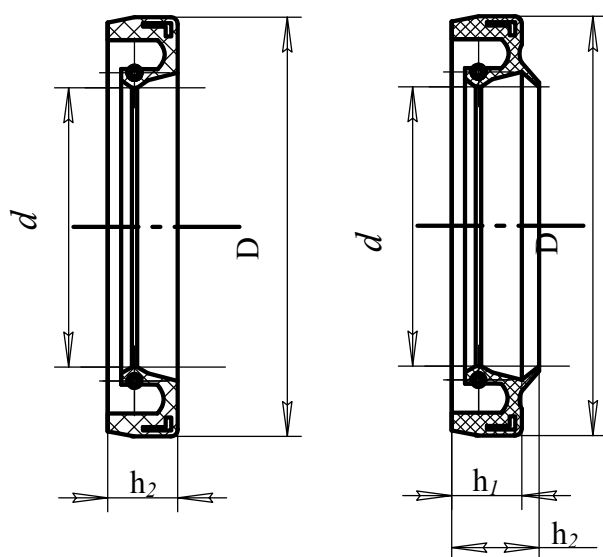

Рисунок 4.3 – Манжетні ущільнення гумові, ДСТ 8752-79

можуть використовуватися як для вузлів, що змащуються рідким мастилом, так і для вузлів, що змащуються пластичним мастилом. Їх виконують у вигляді кільцевих манжет (рис. 4.3), з армованої гуми та встановлюють у корпус з натягом. Сила, що притискає манжету до вала - сила пружності самої манжети і спеціальної пружини.

Для запобігання витіканню рідкого мастила манжета встановлюється робочою крайкою

усередину корпуса. При ущільненні вузла з консистентним змащенням манжета встановлюється навпаки, щоб при пресуванні змащення в порожнину вузла надлишок змащення легко витік назовні.

Для роботи в засміченому середовищі застосовують манжети з пиловиком (двосторонні).

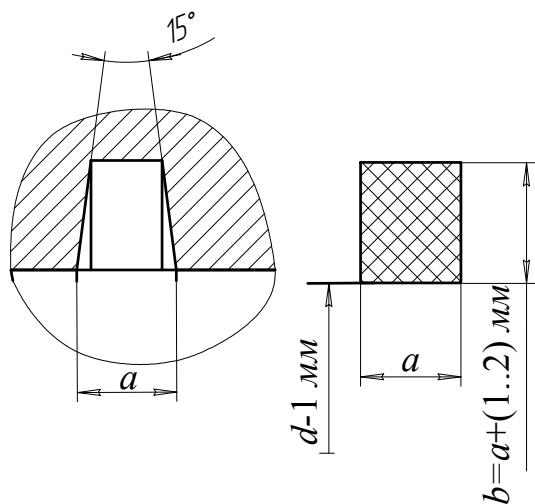

Рисунок 4.4 – Сальникове ущільнення і проточка для його розміщення

Сальникове ущільнення являє собою кільце з повсті прямокутного перерізу, що вставляється у кільцевий паз у вигляді трапеції (рис. 4.4). Ущільнення застосовується в невідповідальних конструкціях при малих швидкостях і замінюється манжетними ущільненнями.

Всі контактні ущільнення вимагають твердої і гладкої поверхні вала: рекомендовано гартувати шийку до твердості 40...50HRC_e і полірувати її до шорсткості 0,25...0,66 Ra.

Безконтактні ущільнення застосовуються у широкому діапазоні швидкостей. До найбільш розповсюджених типів відносяться перераховані нижче.

Лабіринтові ущільнення поділяють на прості і гребінчасті. Гребінчасті ущільнення створюють звивистий зазор між рухомими і нерухомими деталями і є найбільш ефективними (рис. 7.4).

Лабіринтові ущільнення створюють опір протіканню рідини або газу через вузькі щілини. Чергування ділянок з малими і великими зазорами приводить до втрати кінетичної енергії потоком мастила. Малі зазори дорівнюють 0,2...0,5 мм. При роботі на низьких і середніх швидкостях вони заповнюються пластичним мастильним матеріалом. При високих швидкостях знаходження пластичного змащення в зазорі не доцільно.

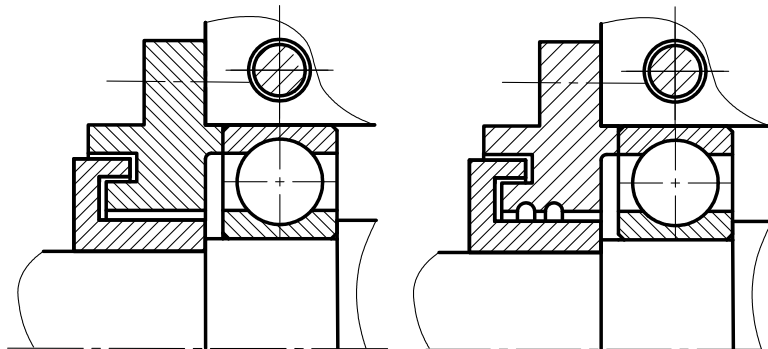

Рисунок 4.5 – Типові конструкції лабіринтових ущільнень

Щілинні ущільнення виконують переважно у вигляді кільцевих щілин з проточками або без проточок. До цієї ж групи можна віднести ущільнення з нерухомими захисними шайбами і щитками, що

утворюють короткі щілини. Захисна дія щілинних ущільнень незначна; галузь застосування — у машинах, що працюють у чистій і сухій атмосфері.

У **відцентрових ущільненнях** відцентрові сили відкидають мастило, перешкоджаючи його витіканню. Забруднюючі речовини відкидаються, потрапляючи на

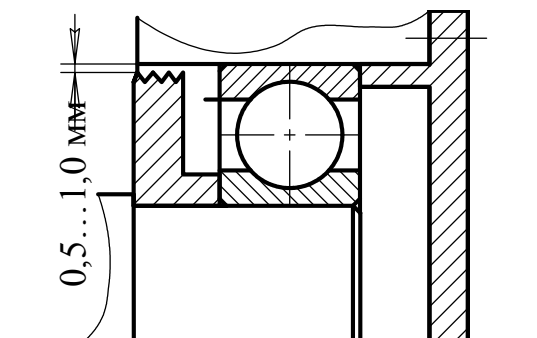

Рисунок 4.6 – Конструкція кільця мастилозатримуючого

обертові захисні диски. Ущільнення прості і раціональні, але не забезпечують повного захисту в зв'язку з зупинками машини. Тому їх застосовують у сполученні з іншими, а також для захисту підшипників від забруднення продуктами зношування, що знаходяться у загальній масляній ванні. Приклад відцентрового ущільнення – кільце мастилозатримуюче (рис. 4.6).

На периферії кільця нарізане різьблення, що забезпечує виконання захисних функцій.

Комбіновані ущільнення – це сполучення ущільнень, що використовують два чи більше із зазначених принципів. Так, наприклад, якісний захист забезпечує комбінація лабіринтового і відцентрового ущільнень. Перше зі згаданих забезпечує захист при малих швидкостях, друге - при великих швидкостях обертання вала

5. РОЗРАХУНОК ВАЛІВ, ПІДШИПНИКІВ КОЧЕННЯ, ШПОНКОВИХ ТА ШЛІЦЬОВИХ З'ЄДНАНЬ ЗА ДОПОМОГОЮ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Найбільш докладно розробленою і найбільш пристосованою для учбового процесу є АРМ WinMachine¹ - CAD/CAE система автоматизованого розрахунку и проектування деталей машин, механізмів, елементів конструкцій и вузлів, машинобудівних об'єктів та обладнання

Система АРМ WinMachine – це програмний продукт, створений на базі сучасних інженерних методик проектування [21], чисельних методів механіки, математики і моделювання, що гармонійно поєднує досвід поколінь конструкторів, інженерів-механіків і інших фахівців з можливостями комп'ютерної техніки та технологій.

Наявні в системі АРМ WinMachine можливості інструментального забезпечення дозволяють вирішувати велике коло прикладних завдань:

- проектувати механічне устаткування і його елементи з вико-

¹ www.apm.ru

ристанням інженерних методик;

- проводити аналіз напружено-деформованого стану (з використанням методу кінцевих елементів) тривимірних об'єктів будь-якої складності при довільному закріпленні, статичному або динамічному навантаженні;

- створювати конструкторську документацію відповідно до ЄСКД (єдина система конструкторської документації);

- використовувати при проектуванні бази даних стандартних виробів і матеріалів, а також створювати свої власні бази під конкретні напрямки діяльності.

5.1. Розрахунок валів.

Розрахунок валів здійснюється за допомогою модуля **APM Shaft**, призначеного для розрахунку деталей типу “вал”, а також генерація кресленників в автоматичному режимі.

Початок роботи в програмі «Проектирование и расчет вала».

1. На робочому столі, подвійним натиском лівої кнопки миші, виконати запуск ярлика **APM Integrator**, потім виконати п.п. 2, 3.

№	Вибір	Дії
2	Инженерный анализ Инженерный анализ	одним натиском миші на піктограмі
3	APM Shaft APM Shaft	подвійним натиском миші на піктограмі

Примітка: альтернативний пуск: «Пуск → Программы → **APM WinMachine** → **APM Shaft**»: натиском лівої кнопки миші.

Редактор валів, що входить до складу програми **APM Shaft**, являє собою спеціалізований графічний редактор, призначений для завдання геометрії валів і осей. Редактор дає в розпорядження користувача гнучкі і зручні засоби.

Вид на екрані	Призначення
	Завдання конструкції вала
	Введення навантажень, що діють на вал
	Розміщення опор, на яких установлений вал

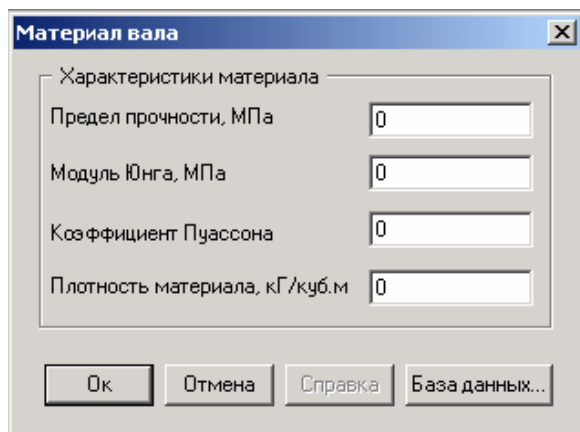
Інструментальна панель APM Shaft містить у собі основні елементи конструкції вала (циліндричні і конічні сегменти, фаски, галтелі, канавки, отвори, ділянки з різьбою, шпонкові і шліцові з'єднання), а також умовні позначки для навантажень, що можуть діяти на вал і опори, на яких він встановлений.

Робоче поле є головним компонентом редактора валів. На ньому відображається вал і виконуються операції по його формуванню і зміні. Робоче поле містить у собі дві лінійки – вертикальну і горизонтальну. На лінійках показані шкали, що залежать від поточного масштабу зображення і від того, яка частина вала показується в даний момент у робочому полі.

Якщо натиснути правою кнопкою миші на обраний об'єкт, то з'являється інформаційна панель.

Інформаційна панель використовується для відображення поточних значень параметрів у процесі відтворення вала. Набір відображуваних параметрів залежить від того, з яким елементом Ви працюєте. Так, наприклад, при зображенні ескізу циліндричної ділянки вала на інформаційній панелі показуються координати курсору, а також поточні значення довжини і діаметра циліндричної секції.

Примітка! У процесі редагування необхідно точно встановлювати курсор у виді «+» на те місце, яке необхідно редагувати.

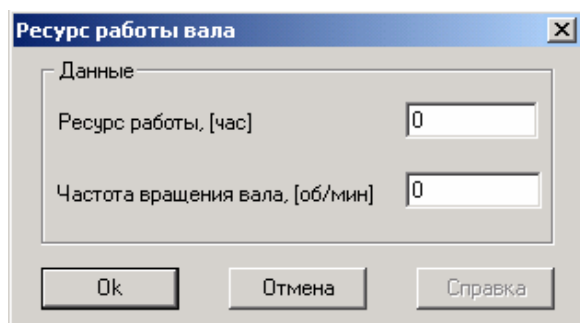
Наступні дії після виконання ескізу :

4. Введення матеріалу вала виконується за допомогою верхнього меню: Матеріал → Параметри...

Для введення значень необхідно вибрати матеріал з бази даних у відповідності зі своїм завданням. Натиснути кнопку «Ок».

Далі треба виконати наступну команду: «Рассчитать → Общий расчет вала»

Виконується розрахунок вала на статичну і втомну міцність.

Перед розрахунком на екран виводиться діалог стосовно ресурсу роботи вала. Необхідно ввести «Ресурс работы» в годинах і «Частота вращения вала» в об/хв.

Натиснути кнопку «Ок».

Команда «Результаты» викликає на екран діалогове вікно, за допомогою якого Ви можете пере-

глянути результати розрахунків. Кожна кнопка цього вікна виводить на екран значення відповідного параметра, представленого у виді графіка чи таблиці. Якщо в діалозі включити « Рисовать вал», то на графіках розрахункових параметрів буде показаний сам вал.

У ньому вибрати те, що необхідно переглянути:

- «Реакции в опорах»;
- «Момент изгиба»;
- «Угол изгиба»;
- «Момент кручения»;
- «Напряжения»;
- «Поперечные силы»;
- «Осевые силы»;
- «Перемещения»;
- «Угол кручения»;
- «Усталостная прочность».

5.2. Розрахунок підшипників кочення

Розрахунок підшипників кочення здійснюється за допомогою програми **APM Bear**, призначеної для розрахунку деталей типу “підшипник”, а також візуального спостереження за обертанням підшипника під навантаженням.

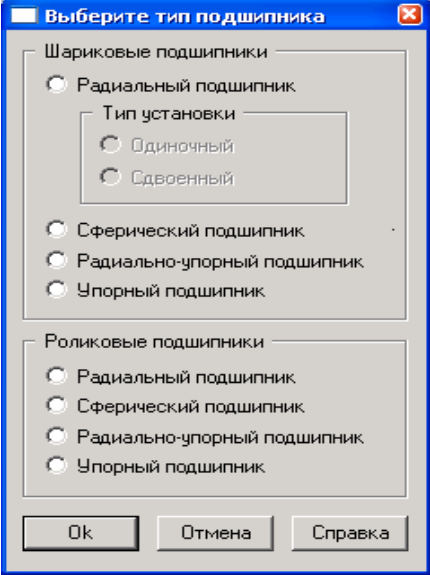
Робота з програмою «Проектирование и расчет подшипников» виконується у наступній послідовності.

1. На робочому столі, подвійним натиском лівої кнопки миші, виконати запуск ярлика **APM Integrator**, потім виконати п.п. **2, 3**.

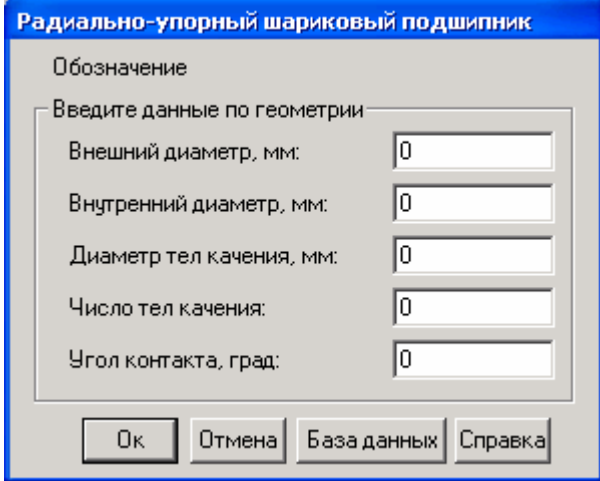
№	Вибір	Дії
2	Инженерный анализ	одним натиском миші на піктограмі
3	APM Bear	Подвійним натиском миші на піктограмі

Примітка: альтернативний пуск: «Пуск → Программы → **APM WinMachine** → **APM Bear**»: натиском лівої кнопки миші.

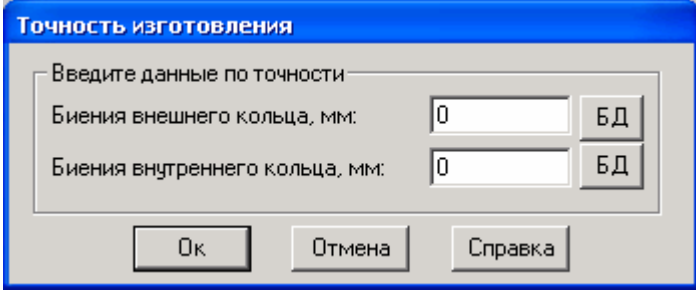
Вибір типу підшипника для розрахунку здійснюється за допомогою вікна на екрані.

Вид на екрані	Приклад заповнення
	Вибір здійснюється натиском лівої кнопки миші на відповідному типі підшипника, потім – «Ок»

5. Для початку вводу даних необхідно вибрати у верхньому меню пункт «Данные → Геометрия».

Вид на екрані	Приклад заповнення
	Поля заповнюються автоматично, після того як з бази даних обрано встановлений на вал підшипник, що перевіряється. Після завершення вибору підшипника натиснути кнопку «Ок»

6. Для початку вводу даних необхідно вибрати у верхньому меню пункт «Данные → Точность»

Вид на екрані	Приклад заповнення
	Поля биття зовнішнього і внутрішнього кільця заповнюються автоматично, після того як з «БД» вибирається діаметр, відповідний зовнішньому чи внутрішньому значенню підшипника для «Класс точности 0». Після завершення вибору значень биття підшипника натиснути кнопку «Ок»

7. Для початку введення даних необхідно вибрати у верхньому меню пункт

«Данные → Условия работы».

Ввести радіальні реакції опор R_A , R_B і осьову силу F_a . Вважається, що навантаження постійне.

8. Після введення даних необхідно виконати розрахунок натисненням «Расчет».

Для перегляду результатів необхідно виконати «Результаты → Еще». Записати отримані значення. Результати порівняти з ручним розрахунком.

5.3. Розрахунок шпонкових та зубчастих (шліцьових) з'єднань.

Програма **APM Joint** представляє модуль, призначений для розрахунку і проектування роз'ємних і нероз'ємних з'єднань деталей машин. Послідовність роботи в програмі «Шпоночные и шлицевые соединения».

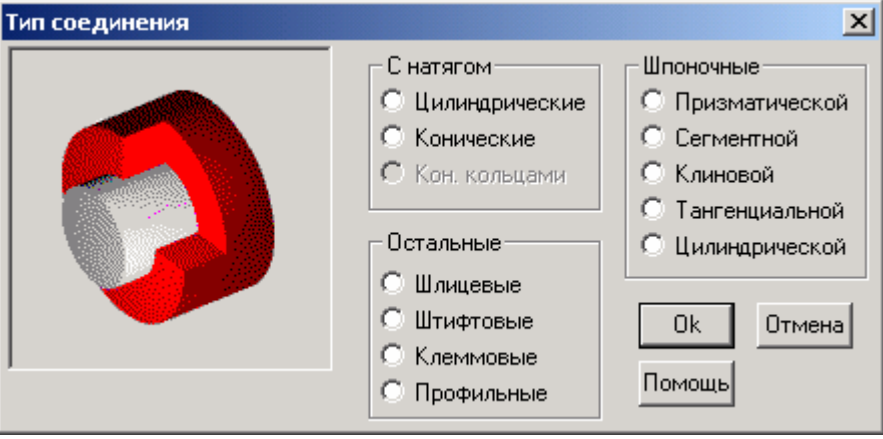
1. На робочому столі, подвійним натиском лівої кнопки миші, виконати запуск ярлика **APM Integrator**, потім виконати п.п. 2, 3.

№	Вибір	Дії
2	Инженерный анализ	одним натиском миші на піктограмі
3	APM Joint	Подвійним натиском миші на піктограмі

Примітка: альтернативний пуск: «Пуск → Программы → APM WinMachine → APM Joint»: натиском лівої кнопки миші.

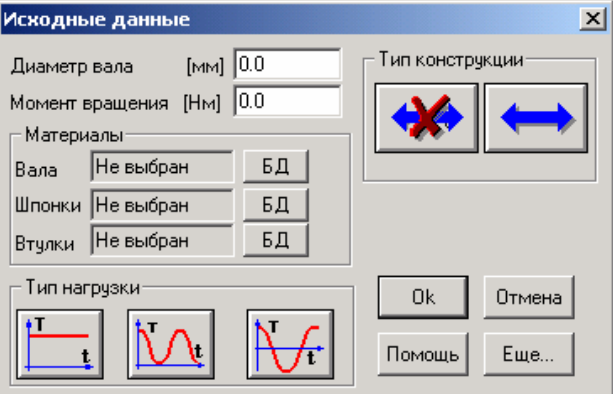
Порядок розрахунку

4. Вибрати подвійним натиском миші вид з'єднання «Вал-Ступица» (лівий нижній прямокутник)
5. Вибір типу з'єднання для розрахунку здійснюється, використовуючи верхнє меню «Тип → Соединение».

Вид на екрані	Приклад заповнення
	Вибір здійснюється натиском лівої кнопки миші на відповідному типі з'єднання, потім – «Ок»

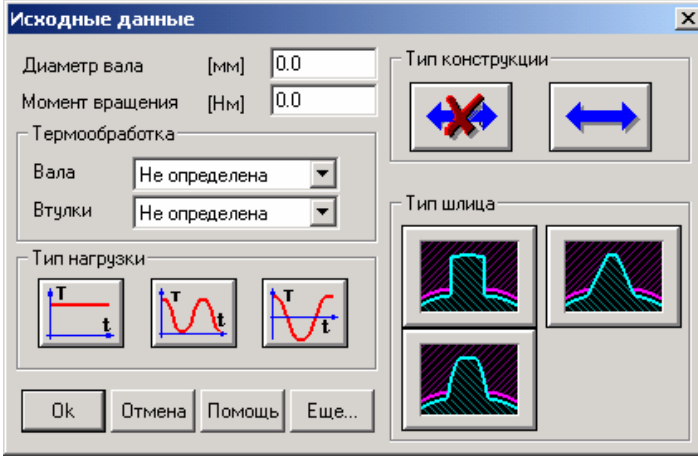
6. Введення вихідних даних для розрахунку здійснюється, використовуючи верхнє меню «Данные»

6.1 Приклад для введення даних шпонкових з'єднань

Вид на екрані	Приклад заповнення
	Диаметр вала (мм): 60 Момент вращения (Нм): 350 Тип конструкции: неподвижное Материалы: Вала БД Шпонки БД Втулки БД Тип нагрузки: Постоянная

Натиснути кнопку «Ок».

6.2. Приклад для введення даних шліцьових з'єднань

Вид на екрані	Приклад заповнення
	Диаметр вала (мм): 60 Момент вращения (Нм): 350 Тип конструкции: Неподвижное Термообработка: Вала БД Втулки БД Тип нагрузки: Постоянная Тип шлица прямобочный

Натиснути кнопку «Ок».

Команда – Ок. Верхнє меню – «Команда- Расчет». Верхнє меню – «Команда- Результаты».

По закінченню введення вихідних даних необхідно виконати команду у верхньому меню «Расчет». По закінченню розрахунків необхідно виконати команду «Результаты».

ВИСНОВКИ

В методичних вказівках наведено рекомендації, методики та довідкові матеріали, що використовуються для проектування і розрахунків валів на статичну міцність та опір втомі; для вибору і перевірки на довговічність опор валів на підшипниках качення, рекомендації щодо проектування складальної одиниці – вала в зборі. Рекомендації відповідають вимогам кафедри ОПМ ДонНТУ до курсового проекту и розрахунково-графічних работ по курсу "Детали машин".

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Павлице В.Т. Основы конструирования та розрахунок деталей машин: Підручник. К.: Вища школа, 1993.-556 с.
2. Перель Л.Я. Подшипники качения: Справочник. М.: Машиностроение, 1984. 542 с. (рус.)
3. Подшипники качения: Справочник-каталог / Под.ред. В.Н. Нарышкина. Р.В. Коросташевского. М.: Машиностроение, 1974. 280 с. (рус.)

4. www.skf.com Інтерактивний каталог-довідник підшипників кочення фірми SKF
5. www.fag.com Інтерактивний каталог-довідник підшипників кочення фірми FAG (рус.)
6. Комиссар А.Г. Уплотнительные устройства опор качения: Справочник. С.: Машиностроение, 1976. 304 с. (рус.)
7. Решетов Д. Н. Детали машин: Учеб. для студ. машиностр. и мех. спец. вузов. 4-е изд. перераб и. доп. – М.: Машиностроение, 1989. – 496с. (рус.)
8. Заблонский К.И. Детали машин. Киев, 1985. 520 с. (рус.)
9. Дунаев П.Ф. Конструирование узлов и деталей машин. М.: Машиностроение, 1978.-352 с. (рус.)
10. Методичні вказівки до виконання курсового проекту з деталей машин Розділ 2 “Проектування зубчастих та черв'ячних передеч” (для студентів напрямку «Інженерна механіка»)/ В.Ф. Блескун, С.Л. Сулейманов Донецьк: ДонНТУ, 2004 р. – 48 с.
11. Решетов Д. Н. Детали машин: Учеб. для студ. машиностр. и мех. спец. вузов. 4-е изд. перераб и. доп. – М.: Машиностроение, 1989. – 496с.(рус.)
12. Иванов М. Н. Детали машин: Учебник для вузов 5-е изд. перераб. М.: Высшая шк., 2002. – 408с.(рус.)
13. Заблонский К. И. Детали маши: Учебник для студ, машиностроит. спец. вузов. К.: Вышая школа, 1985. – 518с.(рус.)
14. Устименко В.П. и др. Основы проектирования деталей машин. Учеб. Пособие для вузов./ В.Л. Устименко, Н.Ф. Киркач, Р.А. Баласанян/ Ред Н.И. Юркевич – Харьков.: Вища школа., 1983. – 181с.(рус.)
15. Киркач Н. Ф., Баласанян Р. А. Расчет и конструирование деталей машин: Учеб. пособие для техн. вузов. – 2-е изд., перераб. и доп. Харьков.: 1988.-140с.(рус.)
16. Дунаев П. Ф., Леликов О. П. Конструирование узлов и деталей маши: Учеб. пособ. для машиностроит. Спец. Вузов. – 4-е изд., Перераб и доп. – М.: Высшая школа, 2001. – 447с.(рус.)
17. Иванов М.Н. и Иванов В.Н. Детали машин. Курсовое проектирование. Учебное пособие студентов машиностроительных специальностей вузов. М.: Высшая школа, 1975. – 550с.(рус.)
18. Проектирование механических передач: Учебно-справочное пособие по курсовому проектированию механических передач. Учеб. Пособие для вузов / С.А. Чернавский, Г.А. Снесарев, Б.С.

- Козинцов и др. – 5-е изд., Перераб и доп. – М.: Машиностроение, 1984. – 560с.(рус.)
19. Детали машин: Атлас конструкций. Уч. пособие для машиностроительных вузов / В.Н. Беляев, И.С. Богатырев, А.В. Буленже и др., Под ред. Проф. Д.Н. Решетова. – 4-е изд., Перераб. и доп. М.: Машиностроение, 1979. – 367с .(рус.)
20. Цехнович Л.И., Петриченко И.П. Атлас конструкций редукторов. – Учеб. пособие для вузов. Киев.: «Вища школа». Головное изд-во, 1979. – 128с.(рус.)
21. Шелофаст В.В., Чугунова Т.Б. Основы проектирования машин. Примеры решения задач. – М. Изд-во «Автоматизированное Проектирование Машин». 2004. – 240с.

Додаток А. Способи осьової фіксації і регулювання положення підшипника в корпусі

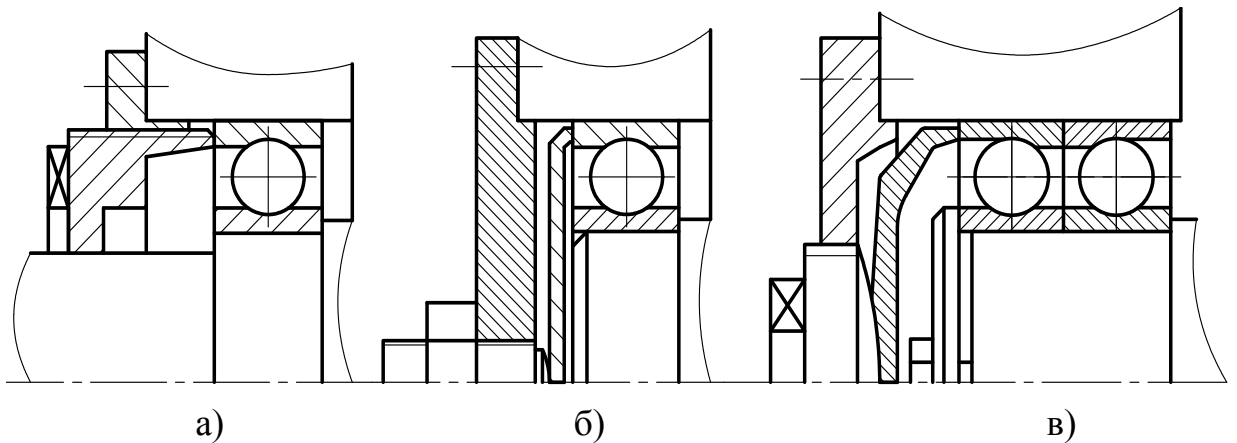

Рисунок А1 – Осьове регулювання вала переміщенням підшипникової опори: а) різьбовою пробкою; б) гвинтом зі сферичною п'ятою і диском; в) різьбовою пробкою і диском.

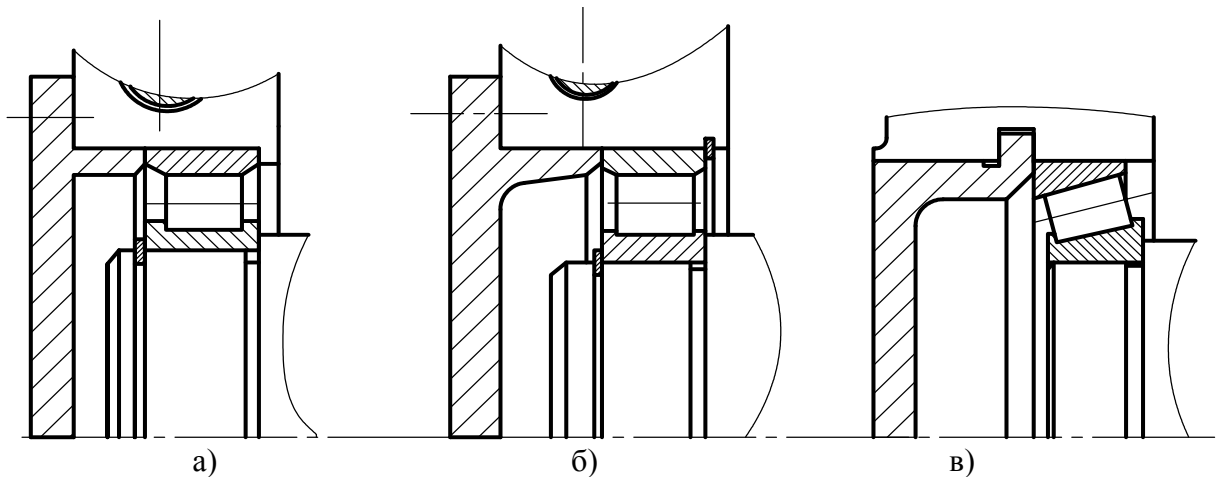

Рисунок А2 – Способи фіксації кілець підшипників кочення: а) пружним кільцем та в бурт розточки корпусу; б) двома пружними кільцями; в) упором в торці кришки і валу

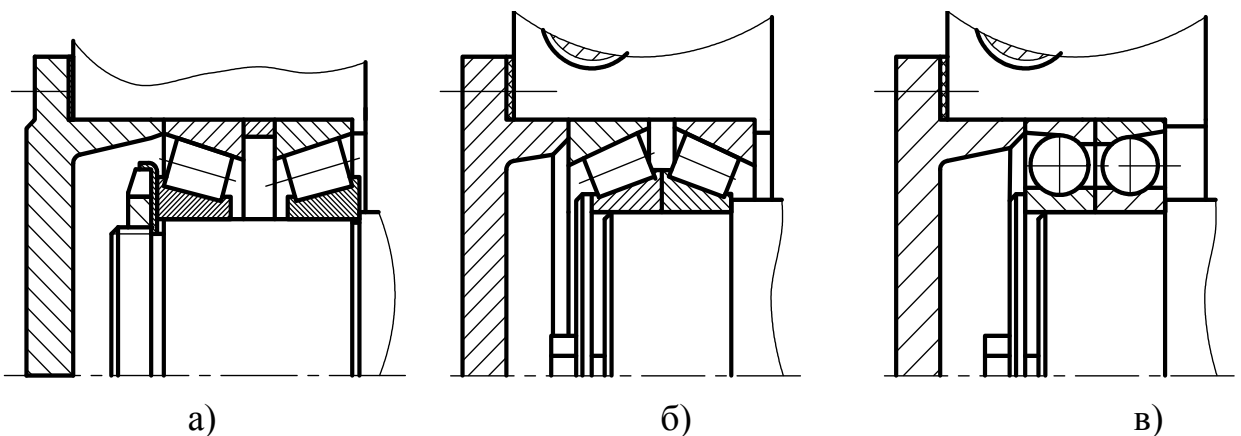
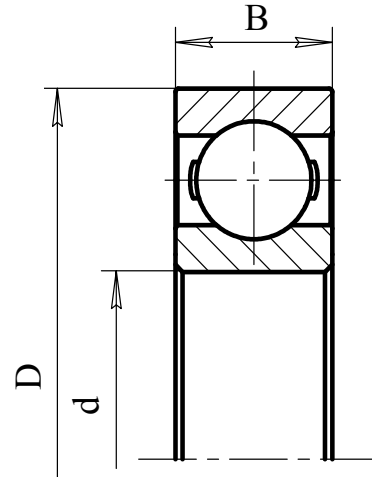

Рисунок А3 – Способи фіксації подвоєних підшипників кочення: а) стопорною шайбою та гайкою; б), в) упором в торці кришки і корпусу с піджимом шайбою

Додаток Б1

**Характеристики
підшипників кулькових радіальних однорядових ДСТ
8338-75**

Позначення	Розміри, мм			C, кН	C ₀ , кН
	d	D	B		
Легка серія					
1	2	3	4	5	6
201	12	32	10	4,78	2,70
202	15	35	11	5,97	3,54
203	17	40	12	7,52	4,47
204	20	47	14	10,0	6,30
205	25	52	15	11,0	7,09
206	30	62	16	15,3	10,2
207	35	72	17	20,1	13,9
208	40	80	18	25,6	18,1
209	45	85	19	25,7	18,1
210	50	90	20	27,5	20,2
211	55	100	21	34,0	25,6

1	2	3	4	5	6
212	60	110	22	41,1	31,5
213	65	120	23	44,9	34,7
214	70	125	24	48,8	38,1
215	75	130	25	51,9	41,9
216	80	140	26	57,0	45,4
217	85	150	28	65,4	54,1
218	90	160	30	75,3	61,7
219	95	170	32	85,3	70,9
220	100	180	34	95,8	80,6
221	105	190	36	104,0	91,0
222	110	200	38	113,0	102,0
224	120	215	40	122,0	114,0
226	130	230	40	120,0	112,0
228	140	250	42	126,0	122,0
230	150	270	45	149,0	153,0
232	160	290	48	158,0	168,0
234	170	310	52	189,0	213,0
236	180	320	52	178,0	200,0
238	190	340	55	200,0	233,0
244	220	400	65	220,0	272,0
Середня серія					
300	10	35	11	6,36	3,83
301	12	37	12	7,63	4,73
302	15	42	13	8,90	5,51
303	17	47	14	10,9	6,80

Продовження Додатку Б1

1	2	3	4	5	6
304	20	52	15	12,5	7,94
305	25	62	17	17,6	11,6
306	30	72	19	22,0	15,1
307	35	80	21	26,2	17,9
308	40	90	23	31,9	22,7
309	45	100	25	37,8	26,7
310	50	110	27	48,5	36,3
311	55	120	29	56,0	42,6
312	60	130	31	64,10	49,4
313	65	140	33	72,70	56,7
314	70	150	35	81,70	64,5
315	75	160	37	89,0	72,8
316	80	170	39	96,5	81,7
317	85	180	41	104,0	91,0
318	90	190	43	112,0	101,0
319	95	200	45	120,0	111,0
320	100	215	47	136,0	133,0
321	105	225	49	144,0	145,0
322	110	240	50	161,0	170,0
324	120	260	55	170,0	184,0
326	130	280	58	180,0	198,0
330	150	320	65	217,0	258,0

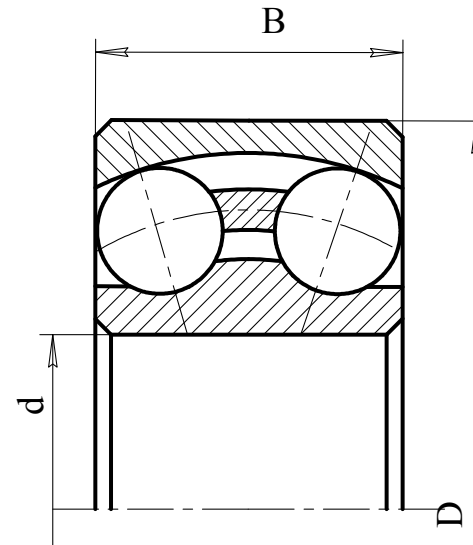
82

Важка серія					
1	2	3	4	5	6
403	17	62	17	17,8	12,1
405	25	80	21	29,2	20,8
406	30	90	23	37,2	27,2
407	35	100	25	43,6	31,9
408	40	110	27	50,3	37,0
409	45	120	29	60,4	46,4
410	50	130	31	68,5	53,0
411	55	140	33	78,7	63,7
412	60	150	35	85,6	71,4
413	65	160	37	92,6	79,6
414	70	180	42	113,0	107,0
415	75	190	45	119,0	117,0
416	80	200	48	128,0	127,0
417	85	210	52	136,0	138,0

Додаток Б2

Характеристики підшипників кулькових радіальних сферичних дворядових.

Легка широка серія

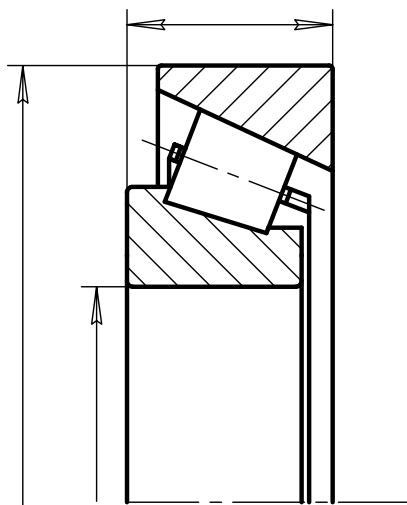

Позначення	Розміри, мм			e	Y		$C, \text{кН}$
	d	D			$\frac{F_a}{F_r} \leq e$	$\frac{F_a}{F_r} > e$	
1	2	3	4	5	6	7	8
3508	40	80	23	0,321	2,103	3,131	25,4
3509	45	85	23	0,293	2,260	3,364	26,5
3514	70	125	31	0,269	2,513	3,742	68,1
3516	80	140	33	0,251	2,684	3,997	102
3517	85	150	36	0,255	2,646	3,940	108
3518	90	160	40	0,266	2,535	3,774	130
3520	100	180	46	0,273	2,468	3,675	184
3522	110	200	53	0,283	2,385	3,552	227
3524	120	215	59	0,286	2,359	3,512	281
3526	130	230	64	0,292	2,311	3,442	341

1	2	3	4	5	6	7	8
3528	140	250	68	2,287	2,352	3,501	395
3530	150	270	73	0,287	2,352	3,501	432
3532	160	290	80	0,295	2,287	3,404	530
3534	170	310	86	0,298	2,266	3,373	578
3536	180	320	86	0,285	2,370	3,558	627
3538	190	340	92	0,290	2,326	3,463	681
3540	200	360	98	0,292	2,308	3,436	778

Додаток БЗ

Характеристики
підшипників роликкових
радіально-упорних коні-
чних, ДСТ 27365-87

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2007119	95	145	32	115	2000	3150	0,36	1,69
2007120	100	150	32	120	2000	2500	0,37	1,62
2007122	110	170	38	166	1600	2500	0,35	1,73
2007124	120	180	38	180	1600	2000	0,37	1,62
2007128	140	210	45	247	1600	2000	0,37	1,62
2007132	160	240	51	351	1250	1600	0,37	1,62
2007136	180	280	64	484	1000	1250	0,28	2,16
2007138	190	290	64	519	1000	1250	0,29	2,06
2007140	200	310	70	617	800	1250	0,38	1,6
2007144	220	340	76	716	800	1250	0,35	1,73

Позна- чення	d , мм	D , мм	$T_{наиб}$, мм	$C_{дин}$, кН	$n_{пред}$, об/хв		e	
					пла- стичне	рідке		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Особолегка серія діаметрів								
2007106	30	55	17	19,9	6300	8000	0,24	2,5
2007107	35	62	18	23,0	5000	8000	0,27	2,21
2007108	40	68	19	28,4	5000	6300	0,33	1,84
2007109	45	75	20	34,8	4000	6300	0,3	2
2007111	55	90	23	45,2	4000	5000	0,33	1,8
2007113	65	100	23	51,3	3150	4000	0,38	1,39
2007114	70	110	25	65,8	3150	4000	0,29	2,11
2007115	75	115	25	66,7	2500	4000	0,3	2
2007116	80	125	29	85,5	2500	3150	0,34	1,77
2007118	90	140	32	111	2000	3150	0,34	1,76

Легка серія діаметрів								
7202	15	35	11,75	8,78	10000	12500	0,451	1,33
7203	17	40	13,25	13,8	8000	12500	0,31	1,91
7204	20	47	15,25	19,1	8000	10000	0,36	1,67
7205	25	52	16,25	23,9	6300	10000	0,36	1,67
7206	30	62	17,25	29,8	6300	8000	0,36	1,65
7207	35	72	18,25	35,2	5000	6300	0,37	1,62
7208	40	80	19,75	42,4	4000	6300	0,38	1,56
7209	45	85	20,75	42,7	4000	5000	0,41	1,45
7210	50	90	21,75	52,9	4000	5000	0,37	1,6
7211	55	100	22,75	57,9	3150	5000	0,41	1,46
7212	60	по	23,75	72,2	3150	4000	0,35	1,71
7214	70	125	26,25	95,9	2500	4000	0,37	1,62
7215	75	130	27,25	97,6	2500	3150	0,39	1,55
7216	80	140	28,25	106	2000	3150	0,42	1,43

Продовження Додатку БЗ

1	2	4	5	6	7	8	9	
7217	85	150	30,25	109	2000	3150	0,43	1,38
7218	90	160	32,5	141	2000	2500	0,38	1,56
7219	95	170	34,5	145	1600	2500	0,41	1,48
7220	100	180	37	162	1600	2500	0,4	1,49
7224	120	215	43,5	252	1600	2000	0,39	1,55
7230	150	270	49	330	1250	1600	0,37	1,62
Легка широка серія діаметрів								
7506	30	62	21,25	34,9	6300	8000	0,37	1,65
7507	35	72	24,25	50,2	5000	6300	0,35	1,73
7508	40	80	24,75	53,9	4000	6300	0,38	1,58
7509	45	85	24,75	51,6	4000	5000	0,42	1,44
7510	50	90	24,75	59,8	4000	5000	0,42	1,43
7511	55	100	26,75	72,2	3150	5000	0,36	1,67
7512	60	110	29,75	84,0	3150	4000	0,39	1,53
7513	65	120	32,75	109	2500	4000	0,37	1,62
7514	70	125	33,5	110	2500	3150	0,39	1,55
7515	75	130	33,25	115	2500	3150	0,41	1,48
7516	80	140	35,25	133	2000	3150	0,40	1,49
7517	85	150	38,5	151	2000	3150	0,39	1,55
7518	90	160	42,5	179	2000	2500	0,39	1,55
7519	95	170	45,5	225	1600	2500	0,38	1,57
7520	100	180	49	232	1600	2500	0,4	1,49
7522	110	200	56	291	1600	2000	0,39	1,55
7524	120	215	61,5	351	1600	2000	0,41	1,46
7526	130	230	67,75	387	1250	2000	0,43	1,39

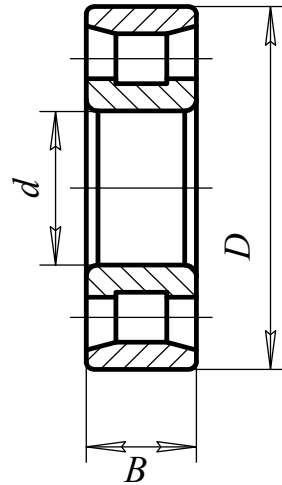
1	2	3	4	5	6	7	8	9
7528	140	250	71,75	498	1250	1600	0,33	1,83
7530	150	270	77	549	1250	1600	0,39	1,55
7532	160	290	84	555	1000	1600	0,28	2,12
7536	180	320	91	644	800	1000	0,36	1,65
7538	190	340	97	776	630	1000	0,3	2,03
Середня серія діаметрів								
7304	20	52	16,25	25,0	8000	10000	0,3	2,03
7305	25	62	18,25	29,6	6300	8000	0,36	1,66
7306	30	72	20,75	40,0	5000	6300	0,34	1,78
7307	35	80	22,75	48,1	5000	6300	0,32	1,88
7308	40	90	25,25	61,0	4000"	5000	0,28	2,16
7309	45	100	27,25	76,1	4000	5000	0,29	2,09
7310	50	110	29,25	96,6	3150	4000	0,31	1,94
7311	55	120	31,5	102	3150	4000	0,33	1,8
7312	60	130	33,5	118	2500	4000	0,3	1,97
7313	65	140	36	134	2500	3150	0,3	1,97
7314	70	150	38	168	2000	3150	0,31	1,94
7315	75	160	40	178	2000	3150	0,33	1,83
7317	85	180	44,5	221	1600	2500	0,31	1,91
7318	90	190	46,5	240	1600	2500	0,32	1,88
7320	100	215	51,5	290	1600	2000	0,318	1,88
Середня широка серія діаметрів								
7604	20	52	22,25	29,5	6300	10000	0,3	2,01
7605	25	62	25,25	45,5	5000	8000	0,27	2,19
7606	30	72	28,75	61,3	5000	6300	0,32	1,88

Продовження Додатку Б3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
7607	35	80	32,75	71,6	4000	6300	0,3	2,03
7608	40	90	35,25	80,0	4000	5000	0,3	2,03
7609	45	100	38,25	104	3150	4000	0,29	2,06
7610	50	110	42,25	122	3150	4000	0,3	2,03
7611	55	120	45,5	148	2500	4000	0,32	1,85
7612	60	130	48,5	171	2500	3150	0,3	1,97
7613	65	140	51	178	2000	3150	0,33	1,83
7614	70	150	54	204	2000	3150	0,35	1,71
7615	75	160	58	249	2000	2500	0,3	1,99
7616	80	170	61,5	294	1600	2500	0,32	1,89
7618	90	190	67,5	369	1600	2000	0,3	1,99
7620	100	215	77,5	451	1600	2000	0,31	1,91
7622	110	240	84,5	490	5250	1600	0,33	1,82
7624	120	260	90,5	601	1250	1600	0,31	1,97
7634	170	360	127	1080	630	1000	0,32	1,88
З великим кутом конусності								
27306	30	72	21	30000	5000	6300	0,72	0,833
27307	35	80	23	39400	4000	5000	0,79	0,76
27308	40	90	25,5	48400	4000	5000	0,79	0,76
27310	50	110	29,5	69300	3150	4000	0,8	0,75
27311	55	120	32	72500	3150	4000	0,81	0,74
27312	60	130	34	80500	2500	3150	0,7	0,86
27313	65	140	36,5	89000	2000	3150	0,75	0,8
27315	75	160	40,5	119000	1600	2500	0,83	0,73
27317	85	180	45	165000	1600	2500	0,76	0,79

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1027320	100	215	57	238000	1600	2000	0,71	0,84
1027324	120	260	68	327000	1250	2000	0,75	0,81
1027328	140	300	77,5	424000	1000	1600	0,75	0,8
1027336	180	380	98	684000	800	1250	0,8	0,8
1027340	200	420	108	782000	630	800	0,83	0,72

Додаток Б4
Характеристики
підшипників радіальних з
короткими циліндричними
роликами, ДСТ 8328-75

87

Позначення	d , мм	D , мм	B , мм	C , кН	$C_{дин}$, кН	$n_{пред}$, об/хв при змащуванні	
						пластичному	рідкому
1	2	3	4	5	6	7	8
Надлегка серія							
1002912	60	85	13	20,7	16,8	6300	8000
1002916	80	110	16	28,2	24,5	5000	6300
—	85	120	18	44,6	35,0	5000	6300
—	100	140	20	49,6	44,6	4000	5000
—	120	165	22	66,2	63,9	3150	4000
1002926*	130	180	24	79,0	78,0	2500	3150
1002928	140	190	24	78,1	78,4	2500	3150
—	150	210	28	119,0	119,0	2500	3150
1002932	160	220	28	128,0	132,0	2000	2500

—	240	320	38	238,0	269,0	1600	2000

1	2	3	4	5	6	7	8
1002952	260	360	46	323,0	355,0	1250	1600
Особливо легка серія							
—	30	55	13	11,0	7,02	1250	1600
—	45	75	16	19,1	13,4	8000	1000
2110	50	80	16	21,5	15,7	8000	1000
2111	55	90	18	32,0	24,2	6300	8000
2113	65	100	18	34,0	26,9	5000	6300
—	70	ПО	20	42,1	34,3	5000	6300
—	80	125	22	51,3	42,6	5000	6300
2118*	90	140	24	61,3	52,3	4000	5000
—	95	145	24	60,9	52,3	4000	5000
—	105	160	26	81,5	74,1	3150	4000
—	ПО	170	28	91,2	79,2	3150	4000
2124	120	180	28	103,0	95,0	3150	4000
—	130	200	33	142,0	131,0	2500	3150
—	140	210	33	151,0	143,0	2500	3150
—	150	225	35	157,0	148,0	2000	2500
2132	160	240	38	174,0	167,0	2000	2500
2134	17Q	260	42	235,0	228,0	2000	2500
—	190	290	46	289,0	29,00	1600	2000
—	200	310	51	349,0	35,00	1600	2000
—	220	340	56	399,0	41,00	1250	1600
—	260	400	65	630,0	639,0	1000	1250
—	300	460	74	681,0	731,0	800	1000
2218	90	160	30	121,0	101,0	3150	4000

Продовження Додатку Б4

1	2	3	4	5	6	7	8
—	95	170	32	132,0	111,0	3150	4000
2220	100	180	34	135,0	111,0	2500	3150
—	105	190	36	163,0	14,00	2500	3150
2222	110	200	38	188,0	162,0	2500	3150
2224	120	215	40	213,0	188,0	2500	3150
2226	130	230	40	221,0	199,0	2000	2500
2228	140	250	42	259,0	237,0	2000	2500
2230	150	270	45	301,0	279,0	2000	2500
2232	160	290	48	341,0	306,0	1600	2000
2234	170	310	52	393,0	375,0	1600	2000
2236	180	320	52	362,0	337,0	1600	2000
—	200	360	58	496,0	485,0	1250	1600
—	220	400	65	628,0	63,00	1250	1600
Легка широка серія							
2505	25	52	18	18,0	12,6	10000	12500
—	35	72	23	39,3	30,4	8000	10000
—	40	80	23	46,5	36,3	6300	8000
—	60	110	28	74,7	63,4	5000	6300
—	90	160	40	176,0	164,0	4000	5000
2519	95	170	43	191,0	178,0	3150	4000
—	100	180	46	206,0	193,0	3150	4000
2524	120	215	58	308,0	302,0	2500	3150
2528	140	250	68	346,0	380,0	2000	2500
2532	160	290	80	565,0	591,0	1600	2000

88

1	2	3	4	5	6	7	8
Середня серія							
2305	25	62	17	22,6	14,8	8000	10000
2306	30	72	19	30,2	20,6	8000	10000
2307	35	80	21	34,1	23,2	6300	8000
2308	40	90	23	41,0	28,5	6300	8000
2309	45	100	25	56,5	40,7	6300	8000
2310	50	110	27	65,2	47,5	5000	6300
2311	55	120	29	84,0	62,8	5000	6300
2312	60	130	31	100,0	77,2	4000	5000
2313	65	140	33	105,0	80,400	4000	5000
2314	70	150	35	123,0	97,300	4000	5000
2315	75	160	37	142,0	112,0	3150	4000
2316	80	170	39	150,0	121,0	3150	4000
2317	85	180	41	179,0	146,0	3150	4000
2318	90	190	43	194,0	16,00	2500	3150
2319	95	200	45	210,0	175,0	2500	0,315
2320	100	215	47	243,0	205,0	2500	3150
2322	110	240	50	307,0	262,0	2000	2500
2324	120	260	55	388,0	339,0	2000	2500
2326	130	280	58	432,0	382,0	2000	2500
—	140	300	62	478,0	426,0	1600	2000
—	150	320	65	526,0	473,0	1600	2000
—	160	340	68	552,0	507,0	1600	2000

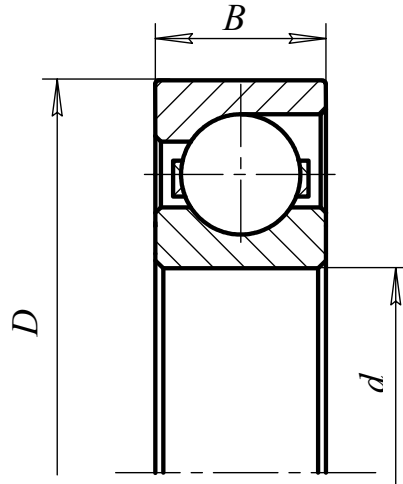
Продовження Додатку Б4

1	2	3	4	5	6	7	8
—	170	360	72	632,0	588,0	1250	1600
—	180	380	75	779,0	736,0	1250	1600
—	200	420	80	877,0	834,0	1250	1600
Середня широка серія							
—	25	62	24	37,4	28,3	8000	10000
—	30	72	27	41,6	31,2	8000	10000
—	35	80	31	46,7	34,8	6300	8000
—	40	90	33	61,0	47,5	6300	8000
2609	45	100	36	79,3	62,8	6300	8000
—	50	ПО	40	104,0	87,1	5000	6300
2611	55	120	43	115,0	94,2	5000	6300
2612	60	130	46	140,0	118,0	4000	5000
—	65	140	48	152,0	129,0	4000	5000
2614	70	150	51	181,0	159,0	4000	5000
—	75	160	55	212,0	187,0	3150	4000
—	80	170	58	224,0	202,0	3150	4000
—	85	180	60	259,0	235,0	3150	4000
—	90	190	64	27,00	245,0	2500	3150
—	95	200	67	309,0	287,0	2500	3150
—	100	215	73	363,0	343,0	2500	3150
—	110	240	80	474,0	459,0	2000	2500
—	120	260	86	559,0	542,0	2000	2500
2626	130	280	93	664,0	662,0	2000	2500
—	150	320	108	769,0	771,0	1600	2000

1	2	3	4	5	6	7	8
2634	170	360	120	1060	1100	1250	1600
Важка серія							
—	40	110	27	78,0	57,6	5000	6300
—	45	120	29	94,0	71,4	5000	6300
—	50	130	31	102,0	76,5	4000	5000
2411	55	140	33	11,00	83,4	4000	5000
—	60	150	35	133,0	103,0	4000	5000
2413	65	160	37	146,0	114,0	3150	4000
—	70	180	42	187,0	15,00	3150	4000
—	75	190	45	216,0	176,0	3150	4000
2416	80	200	48	248,0	204,0	2500	3150
—	85	210	52	271,0	225,0	2500	3150
—	90	225	54	307,0	257,0	2500	3150
—	95	240	55	327,0	278,0	2500	3150
—	100	250	58	367,0	315,0	2000	2500
—	105	260	60	407,0	354,0	2000	2500
—	110	280	65	452,0	396,0	2000	2500
—	120	310	72	568,0	51,00	2000	2500
—	130	340	78	685,0	615,0	1250	1600
—	140	360	82	739,0	667,0	1250	1600

Додаток Б5

Характеристики підшипників кулькових радіально-упорних однорядових

Тип 46000, кут контакту $\beta=26^\circ$

Позначення	Розміри, мм			C , кН
	d	D	B	
Середня серія 46300				
46303	17	47	14	12,6
46304	20	52	15	14,0
46305	25	62	17	21,1
46306	30	72	19	25,6
46307	35	80	21	33,4
46308	40	90	23	39,4
46309	45	100	25	48,1
46310	50	110	27	56,3
46311	55	120	29	68,9
46312	60	130	31	78,8
46313	65	140	33	89,0
46314	70	150	35	100

46318	90	190	43	129
46320	100	245	47	167
46330	150	320	65	280

Важка серія 46400

46416	80	200	48	154
46418	90	225	54	173

Тип 66000, кут контакту $\beta=36^\circ$

Середня серія 46400

66311	55	120	29	60,6
66314	70	150	35	93,3
66322	110	240	50	174
66330	150	320	65	246

Важка серія 66400

66406	30	90	23	38,4
66407	35	10	25	45,4
66408	40	110	27	52,7
66409	45	120	29	64,0
66410	50	130	31	77,6
66412	60	150	35	98,0
66414	70	180	42	119
66418	90	225	54	163
66432	160	400	88	311

**Додаток В Розміри шпонок призматичних і пазів для них (мм)
(з ДСТ 23360-78)**

Діаметр вала d		Розміри перерізу		Глибина пазу		Довжина l		Радіус r	
				вала	втулки				
більше	до	b	h	t_1	h_2	від	до	від	до
10	12	4	4	2,5	1,8	8	45	0,08	0,16
12	17	5	5	3	2,3	10	56	0,16	0,25
17	22	6	6	3,5	2,8	14	70		
22	30	8	7	4	3,3	18	90	0,25	0,4
30	38	10	8	5	3,3	22	110		
38	44	12	8	5	3,3	28	140		
44	50	14	9	5,5	3,8	36	160		
50	58	16	10	6	4,3	45	180	0,4	0,6
58	65	18	11	7	4,4	50	200		
65	75	20	12	7,5	4,9	56	220	0,7	1,0
75	85	22	14	9	5,4	63	250		
85	95	25	14	9	5,4	70	280		
95	110	28	16	10	6,4	80	320	0,7	1,0
110	130	32	18	11	7,4	90	360		
130	150	36	20	12	8,4	100	400		
150	170	40	22	13	9,4	100	400	0,7	1,0
170	200	45	25	15	10,4	110	450		

ПРИМІТКИ:

1. Матеріал для шпонок – сталь чистотягнута із опором розриву не менш 600 Н/мм².
2. Ряд довжин l : 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 25, 28, 32, 36, 40, 45, 50, 56, 63, 70, 80, 90, 100, 110, 125, 140, 160, 180, 200, 220, 250, 280, 320, 360, 400, 450.

3. Приклад умовного позначення шпонки виконання А з розмірами $b=18$ мм, $h=11$ мм: Шпонка 18×11×100 ДСТ 23360-78. Те ж саме, виконання В: Шпонка В – 18×11×100 ДСТ 23360-78.

На робочих креслениках бажано вказувати розміри: для вала t_1 , для втулки $d + t_2$

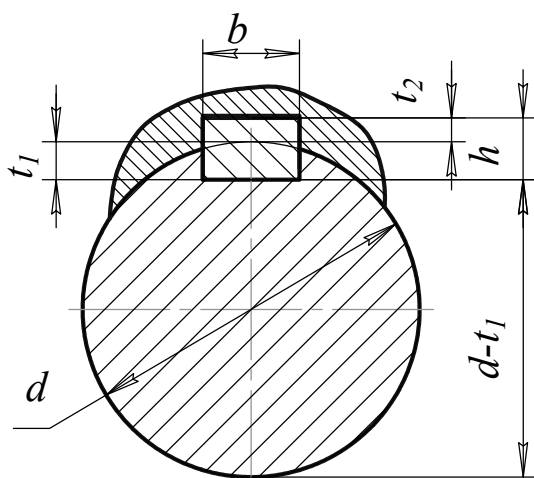
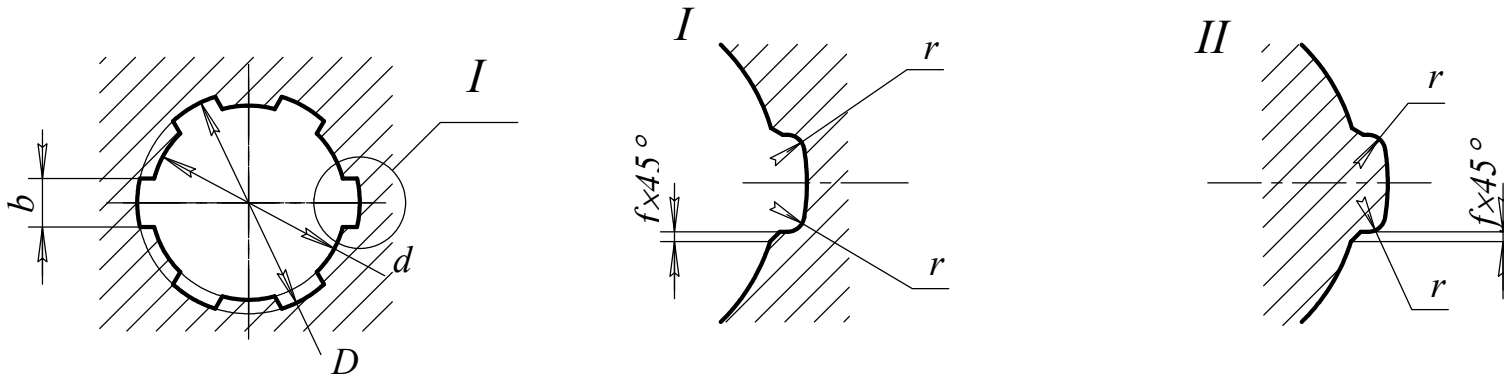
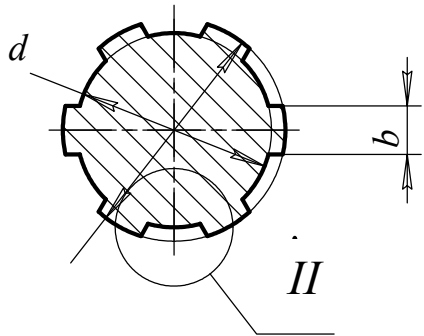

Рисунок В1 Розміри шпонкового з'єднання

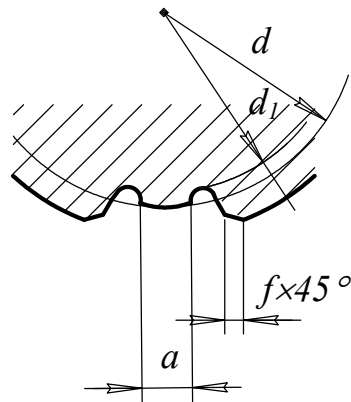
Додаток Г. Розміри прямобічних шлицьових з'єднань, мм (витяг з ДСТ 1139-80).

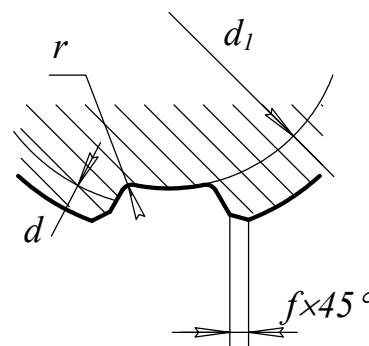
92

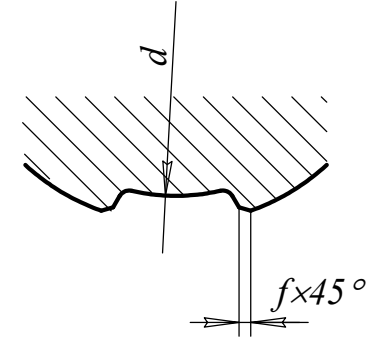
Виконання А

Виконання В

Виконання С

$z \times d \times D$	b	d_{lmin}	a	f	r_{max}
Легка серія					
1	2	3	4	5	6
6×26×30	6	24.6	3.85	0.3+0.2	0.2
6×28×32	6	26.7	4.03	0.4+0.2	0.2
8×32×36	6	30.4	2.71	0.4+0.2	0.3

8×36×40	7	34.5	3.46	0.4+0.2	0.3
8×42×46	8	40.4	5.03	0.4+0.2	0.3
8×46×50	9	44.6	5.75	0.4+0.2	0.3
8×52×58	10	49.7	4.89	0.5+0.3	0.5
8×56×62	10	53.6	6.38	0.5+0.3	0.5
8×62×68	12	59.8	7.31	0.5+0.3	0.5

Продовження Додатку Г

1	2	3	4	5	6
10×72×78	12	69,6	5,45	0,5+0,3	0,5
10×82×88	12	79,3	8,62	0,5+0,3	0,5
10×92×98	14	89,4	10,08	0,5+0,3	0,5
10×102×108	16	99,9	11,49	0,5+0,3	0,5
10×112×120	18	108,8	10,72	0,5+0,3	0,5
Середня серія					
6×26×32	6	23,4	1,65	0,4+0,2	0,3
6×28×34	7	25,9	1,70	0,4+0,2	0,3
8×32×38	6	29,4	-	0,4+0,2	0,3
8×36×42	7	33,5	1,02	0,4+0,2	0,3
8×42×48	8	39,5	2,57	0,4+0,2	0,3
8×46×54	9	42,7	-	0,5+0,3	0,5
8×52×60	10	48,7	2,44	0,5+0,3	0,5
8×56×65	10	52,2	2,50	0,5+0,3	0,5
8×62×72	12	57,8	2,40	0,5+0,3	0,5
10×72×82	12	67,4	-	0,5+0,3	0,5
10×82×92	12	77,1	3,00	0,5+0,3	0,5
10×92×102	14	87,3	4,50	0,5+0,3	0,5
10×102×112	16	97,7	6,30	0,5+0,3	0,5
Важка	18	106,3	4,40	0,5+0,3	0,5
Важка серія					
10×23×29	4,0	20,3		0,3+0,2	0,2
10×26×32	4,0	23,0		0,4+0,2	0,3
10×28×35	4,0	24,4		0,4+0,2	0,3

92

1	2	3	4	5	6
10×32×40	5,0	28,0		0,4+0,2	0,3
10×36×45	5,0	31,3		0,4+0,2	0,3
10×42×52	6,0	36,9		0,4+0,2	0,3
10×46×56	7,0	40,9		0,5+0,3	0,5
10×52×60	5,0	47,0		0,5+0,3	0,5
10×56×65	5,0	50,6		0,5+0,3	0,5
16×62×72	6,0	56,1		0,5+0,3	0,5
16×72×82	7,0	65,9		0,5+0,3	0,5
16×82×92	6,0	75,6		0,5+0,3	0,5
20×92×102	7,0	85,5		0,5+0,3	0,5
20×102×115	8,0	94,0		0,5+0,3	0,5
20×112×125	9,0	104,0		0,5+0,3	0,5

ПРИМІТКИ 1. Бокові сторони зубців валу повинні бути паралельні осі симетрії зуба до перехрещення з колом діаметра d .

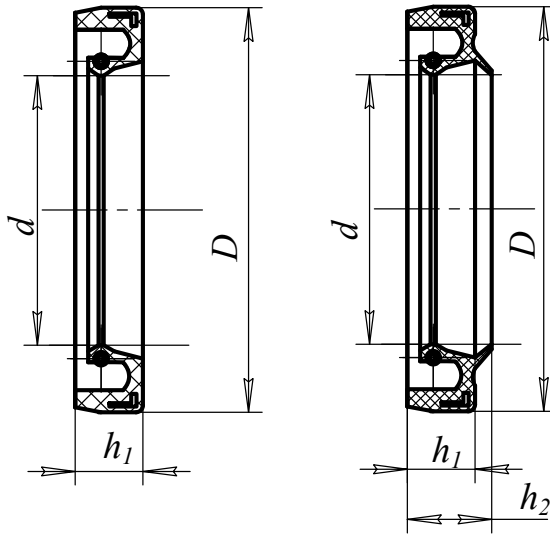
2. Фаска у пазів отвору втулки може бути замінена закругленням, радіус якого повинен дорівнюватися f .

3. Розмір a в з'єднаннях легкої і середньої серій наведен для валів виконання А при виготовленні методом обкатування.

4 Вали виконання А важкої серії методом обкатування, не виготовляються.

5. При centruванні по внутрішньому діаметру вали виготовляються у виконанні А та С, при centruванні по зовнішньому діаметру та боковим граням – у виконанні В.

Додаток Д. Гумові армовані манжети для валів (ДСТ 8752-79)

Тип 1

Тип 2

d	D		h ₁	h ₂
	1-й ряд	2-й ряд	1-й и 2-й ряди	
25	42	40	8	12
		45	10	14
26	45	40	8	12
		47	10	14
28	-	45		
		47		
		50		
30	52	45		
		47		
		50		
32	52	45		
		50		
35	58	47		
		50		
		55		
		57		
36	58	52		
		55		
		55		
38	58	60		
		62		
40	60	55		

		58		
42	62	62		
		65		
44	-	68		
		62		
45	65	65		
		62		
		70		
48	70	65		
		72		
50	70	72		
		75		
		80	12	16
52	75	72	10	14
		80	12	16
55	80	75	10	14
		82	12	16
56	80	-	10	14
		75		
58	80	82	12	16
		82		
60	85	80		
		82		
62	-	80	10	14
		82		
		85		
		90	12	16
63	90	-	10	14
		95		
65	90	95		
67	-	90		
68	-	90	12	16
		95		
70	95	100		
71	95	-	10	14
75	100	-		
		102	12	16

ПРИМІТКА. Приклад умовного позначення манжети типу 1 виконання 1, для валу діаметром $d=60$ мм, з зовнішнім діаметром $D=80$ мм, з гуми групи 1: Манжета 1.1-60×80-1 ДСТ 8752-79.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсового проекту з деталей машин
Розділ 3
“Проектування валів та їх опор на підшипниках кочення”
для студентів напрямків
“Інженерна механіка та “Машинобудування”

Автори: Валентин Петрович Оніщенко, проф., д.т.н.
Валерій Георгієвич Нечепасєв, проф., д.т.н.
Валерій Пилипович Блескун, доц., к.т.н.
Петро Михайлович Матеко, доц.
Олександр Миколайович Гнисько, доц., к.т.н.